

10

Suuntana

Yhdysvallat

PERUSTIETO

Suuntana Yhdysvallat

Toimittajat

Terhi Mölsä, Terhi Topi 3. ja 4. painos korjaukset ja lisäykset, Fulbright Center

© copyright 2005 Fulbright Center

Kannen sarja-asu

Graafinen muotoilu M-L Muukka

Valokuvat

s. 18 Terhi Topi, s. 31 Juha Rahkonen, s. 38 ja 49 University of Virginia, s. 69 Tanja Holopainen

Painatus

Painoprisma 11/2005, 4000, 4. korjattu painos

Opas julkaistu aikaisemmin nimellä Opiskelemaan Yhdysvaltoihin (painokset 1-3)

ISBN 951-805-076-7 (painettu)

ISBN 951-805-077-5 (pdf)

ISSN 1457-8522 (painettu)

ISSN 1795-3618 (pdf)

Fulbright Center

Kaisaniemenkatu 3 B, 5. krs

00100 Helsinki

<http://www.fulbright.fi>

Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO

PL 343 (Hakaniemenkatu 2)

00531 Helsinki

<http://www.cimo.fi>

<http://www.maailmalle.fi>

Tämän oppaan tiedot löytyvät myös Fulbright Centerin www-sivuilta <http://www.fulbright.fi>

Sisällys

Lukijalle / Till Läsaren 4 / 5

Tiivistelmä / Sammandrag 6 / 9

I OPISKELU

- 1 Yhdysvaltain koulutusjärjestelmä 12
 - 1.1 Yleistä 12
 - 1.2 Oppivelvollisuus 14
 - 1.3 Perus- ja toisen asteen koulutus/Primary and Secondary Education 14
 - 1.4 Toisen asteen jälkeinen koulutus/Post-Secondary Education 15
 - 1.4.1 Ammatilliset opinnot/Technical and Vocational Studies 15
 - 1.4.2 Perustutkinto-opinnot/Undergraduate Study 16
 - 1.4.3 Jatkotutkinnot ja yliopistolliset ammattitutkinnot/Graduate Degrees, First Professional Degrees 18
 - 1.5 Akkreditointi 19
- 2 Koko tutkinnon suorittaminen vai opiskelijavaihto? 20
 - 2.1 Koko tutkinnon suorittaminen 21
 - 2.2 Lyhytaikainen opiskelu 21
 - 2.3 Vaihtosopimukset ja vaihto-ohjelmat 22
- 3 Korkeakouluopintoihin hakeminen 24
 - 3.1 Omien lähtökohtien selvittäminen 25
 - 3.2 Vaihtoehtojen selvittäminen 26
 - 3.3 Hakuajat 29
 - 3.4 Hakuvaatimukset 29
 - 3.4.1 Oppilaitoskohtaiset hakemukset 30
 - 3.4.2 Kieli- ja tasotestit 31
 - 3.4.3 Todistukset ja käännökset 34
 - 3.4.4 Suositukset 35
 - 3.4.5 Esseet 35
 - 3.4.6 Rahoitus selvitys 35
 - 3.4.7 Työnäytteet 36
 - 3.4.8 Lääkärintodistus 36
 - 3.5 Aikaisempien opintojen hyväksilukeminen 36
 - 3.6 Opiskelijoiden neuvonta 37
- 4 Ammatillisiin opintoihin hakeminen 37
- 5 Lyhytkurssit ja englannin kielen opinnot 38
 - 5.1 Lyhytkurssit 38
 - 5.2 Englannin kielen opinnot 39
 - 5.2.1 Kieliopinnot Suomessa ja kielimatkat 40
 - 5.2.2 Kieliopinnot Yhdysvalloissa 40
 - 5.2.3 Kielikurssille hakeminen 41
- 6 Kustannukset ja rahoitus 41
 - 6.1 Opiskelukustannukset 41
 - 6.1.1 Lukukausimaksut 42
 - 6.1.2 Muut pakolliset maksut 42
 - 6.1.3 Vakuutukset 42
 - 6.1.4 Opiskelumateriaali ja -välineet 42
 - 6.2 Elinkustannukset ja hintataso 43
 - 6.3 Opiskelija-alennukset 44

- 6.4 Opintojen rahoitus 44
 - 6.4.1 Opintotuki 44
 - 6.4.2 Apurahat 46
 - 6.4.3 Teaching Assistantship/Research Assistantship 48
 - 6.4.4 Työskentely ja verotus 48
- 6.5 Perheellinen opiskelija 48
- 7 Opiskelijana Yhdysvalloissa 49
 - 7.1 Opintososiaaliset asiat 49
 - 7.1.1 Asuminen ja opiskeljaruokailu 49
 - 7.1.2 Terveystieteidenhuolto 50
 - 7.2 Ylioppilaskunta ja vapaa-aika 51
 - 7.3 Liikenne 51
 - 7.4 Suomalaisopiskelijat Yhdysvalloissa 51
- 8 Opintojen vastaavuus 52
 - 8.1 Akateeminen tunnustaminen 53
 - 8.2 Tutkintojen tunnustaminen 54
 - 8.2.1 Akkreditoinnin tarkistus 55
 - 8.2.2 Oikeus ammatinharjoittamiseen 55
- 9 Valmistautuminen opintoihin 55
 - 9.1 Lähtövalmennus Suomessa 55
 - 9.2 Valmennus kampuksella 56
 - 9.3 Oleskelulupa ja muut asiakirjat 56

II MUITA KANSAINVÄLISTYMISSVAIHTOEHTOJA

- 10 Muita vaihtoehtoja 63
 - 10.1 Vaihto-oppilasvuosi 63
 - 10.2 Lyhytaikaiset nuorisovaihto-ohjelmat 65
 - 10.3 Au pair 65
 - 10.4 Kesätyö 65
 - 10.5 CIMOn harjoittelijavaihto-ohjelmat 65
 - 10.6 Vapaaehtoistyö 67
 - 10.7 Ammatti- ja asiantuntijaohjelmat 67
 - 10.8 Työskentely Yhdysvalloissa 68
- 11 Yhdysvalloissa opiskelua koskeva neuvonta: Fulbright Center 69

III LISÄTIETOJA

- 12 Tiedonlähteet 71
 - 12.1 Lähteet 71
 - 12.2 Muita hyödyllisiä julkaisuja 73
 - 12.3 Tietoa verkossa 74
- 13 Osoitteita 76
 - 13.1 Yhteystiedot Suomessa 76
 - 13.2 Yhteystiedot Yhdysvalloissa ja Euroopassa 78
- 14 Lyhenteitä 80
- 15 Hakemisto 81

Yleistietoa Yhdysvalloista 83

Lukijalle

Kansainvälisyys ja kansainvälinen liikkuvuus ovat tulleet suomalaiselle nuorelle tärkeäksi osaksi omaa opiskelukokemusta ja urasuunnitelmia. Yhä useammat suomalaiset opiskelevat ulkomailla. Kelan opintotukikeskuksen mukaan 4 594 suomalaista sai opintotukea tutkinnon suorittamista varten ulkomaisessa oppilaitoksessa lukuvuonna 2003-2004. Tämän lisäksi CIMOn tilastojen mukaan yli 7 000 suomalaista osallistui vuonna 2004 opiskelijavaihtoon.

Yhdysvaltoihin suuntasi vuonna 2004-2005 noin 1 300 suomalaista¹ suorittaakseen opintoja tai osallistua erilaisiin vaihto-ohjelmiin. Suomesta lähdetään mm. lukion aikana vaihto-oppilaaksi, opiskelun aikana vaihtoon, suorittamaan osa opinnoista tai tutkimuksesta Yhdysvalloissa, sekä tutkinto-opiskelijaksi. Suomalaisia lähtee myös au- pareiksi ja osallistuu työharjoittelu- ja nuorisovaihto-ohjelmiin. Kansaneläkelaitoksen opintotukikeskuksen mukaan opintotukea saavia suomalaisia tutkinto-opiskelijoita oli lukuvuonna 2003-2004 Yhdysvalloissa 277 ja vaihto-opiskelijoita 241.

Suomalaiset opiskelevat Yhdysvalloissa etenkin taloustieteitä ja taiteita. Suosituimmat taloustieteen tutkinnot ovat perustutkintotason BBA (*Bachelor of Business Administration*) ja jatkotutkintotason MBA (*Master of Business Administration*). Taidealoilla kiinnostusta löytyy varsin moneen pääaineeseen aina kuvataiteista musiikkiin ja teatteriin. Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet sekä humanistiset alat ovat verrattain tasaisesti edustettuina vuodesta toiseen. Suosiotaan ovat kasvattaneet myös oikeustieteet, erityisesti *Master*-tasoinen LLM -tutkinto.

Yhdysvallat tarjoaa opiskelijalle todella laajan vaihtoehtojen kirjon. Akkreditoituja korkeakouluja on yhteensä noin 4 000, pääainevalikoima on laaja ja koulutusohjelmia löytyy joka makuun. Kun on lisäksi kysymys maantieteellisesti laajasta maasta, oppilaitoksen voi valita vaikka oman maun mukaiselta ilmastovyöhykkeeltä. Mahdollisuuksien runsas kirjo aiheuttaa usein myös runsauden pulaa ja valintoja saattaa olla vaikea tehdä. Hätiköidyissä päätöksissä piilee kuitenkin erehtymisen vaara. Maailmankuulujen huippuyliopistojen ohella Yhdysvalloissa toimii myös maineeltaan kyseenalaisia ”diplomimyllyjä” ja akkreditoimattomia näennäsyliopistoja, jotka markkinoivat itseään näkyvästi ja pyrkivät usein houkuttelemaan juuri ulkomaisia opiskelijoita. Kriittisesti ja asiantuntijoiden avulla eri mahdollisuuksia vertaileva opiskelija ei joudu opintojen jälkeen toteamaan, että ulkomaista tutkintoa ei tunnustetakaan kotimaassa tai että koulutusohjelman sisältö ei vastaakaan työelämän tarpeita.

Helsingissä sijaitseva Fulbright Center neuvoa ja tiedottaa opiskelumahdollisuuksista Yhdysvalloissa ja Kanadassa. Yksi Fulbright Centerin päätehtävistä on auttaa suomalaisia opiskelijoita - paitsi välttämään karikat, myös löytämään asianmukaiset ja opiskelijan omia tarpeita parhaiten vastaavat opiskelupaikat. Tämä Suuntana Yhdysvallat -opas on suunniteltu ensimmäiseksi tiedonlähteeksi kaikille Yhdysvalloissa opiskelusta kiinnostuneille. Sen tarkoitus antaa tietoa opiskeluvaihtoehtoista ja ohjeita opiskelupaikan hakuun liittyvissä kysymyksissä.

¹ Yhdysvaltain suurlähetystön konsulaattiosasto, lokakuu 2004 – elokuu 2005. Lukuun eivät sisälly ne lyhytkursseille osallistuvat opiskelijat, jotka eivät tarvitse viisumia, eivätkä työviisumilla Yhdysvalloissa oleskelevien henkilöiden perheenjäsenet, jotka käyttävät opiskeluoikeuttaan. Kun nämä otetaan huomioon, lienee todellinen Yhdysvaltoihin viime vuonna lähteneiden suomalaisopiskelijoiden määrä paljon suurempi.

Till Läsaren

Internationalism och internationell rörlighet har blivit en viktig del av den egna studieerfarenheten och karriärplanerna för finländska ungdomar. Allt flera finländare studerar utomlands. Enligt FPA:s studiestödscentral fick 4 594 finländare studiestöd under läsåret 2003-2004 för att avlägga examen vid utländska läroanstalter. Enligt CIMO:s statistik deltog dessutom över 7 000 finländare i studentutbyte år 2004.

År 2004-2005 reste cirka 1 300 finländare till Förenta staterna² för att avlägga studier eller delta i olika utbytesprogram. Från Finland reser man till Förenta staterna bl.a. under gymnasietiden som utbyteselev, under studietiden som utbytesstuderande, för att avlägga en del av studierna eller ett forskningsprojekt i Förenta staterna eller som examensstuderande. Finländare åker också som au pair och deltar i arbetspraktik- och ungdomsutbytesprogram. Enligt Folkpensionsanstaltens studiestödscentral fanns det 277 examensstuderande finländare som erhöll studiestöd och 241 utbytesstuderande i Förenta staterna under läsåret 2003-2004.

Finländare studerar i Förenta staterna i synnerhet ekonomiska vetenskaper och konst. De populäraste examina inom ekonomiska vetenskaper är BBA (*Bachelor of Business Administration*) på grundexamensnivå och MBA (*Master of Business Administration*) på påbyggnadsnivå. Inom konst finns det intresse för rätt så många huvudämnen allt från bildkonst till musik och teater. Samhälls- och beteendevetenskaper och humanistiska områden är relativt jämnt representerade från år till år. Även rättsvetenskaperna har ökat sin popularitet, speciellt LLM-examen på Master-nivå.

Förenta staterna erbjuder en studerande ett verkligt brett spektrum av alternativ. Det finns sammanlagt cirka 4 000 ackrediterade högskolor, urvalet huvudämnen är omfattande och det finns utbildningsprogram för alla smaker. När det dessutom är fråga om ett geografiskt vidsträckt land, kan man till exempel välja läroanstalten i en önskad klimatzon. Det breda spektrumet gör att man har för mycket att välja mellan och det är svårt att göra val. I förhastade beslut lurar risken för misstag. I Förenta staterna finns förutom världsberömda toppuniversitet även många "diplomkvarnar" med tvivelaktigt rykte samt icke-ackrediterade kvasiuniversitet som marknadsför sig själva synligt och försöker ofta locka just utländska studerande. En studerande som jämför de olika möjligheterna kritiskt med hjälp av experter blir inte tvungen att konstatera efter avlagda studier att den utländska examen inte godkänns i hemlandet eller att utbildningsprogrammets innehåll inte alls motsvarar arbetslivets behov.

Fulbright Center i Helsingfors ger råd och information om studiemöjligheterna i Förenta staterna och Kanada. Ett av Fulbright Centers huvuduppgifter är att hjälpa finländska studerande att undvika blindskär och finna lämpliga studieplatser som bäst motsvarar den studerandes egna behov. Den här Suuntana Yhdysvallat-guiden har planerats som första informationskälla för alla som är intresserade av studier i Förenta staterna. Dess syfte är att ge information om studiealternativ samt råd i frågor som gäller sökande av studieplats.

² Konsulatavdelningen på Förenta staternas ambassad, oktober 2004 – augusti 2005. I siffran ingår inte de studerande som deltar i korta kurser och som inte behöver visum, och inte heller familjemedlemmar till sådana personer som vistas i Förenta staterna med arbetsvisum och som använder sin studierätt. När dessa tas i beaktande, blir det verkliga antalet finländska studerande som rest till Förenta staterna förra året sannolikt mycket större.

Tiivistelmä

Yhdysvaltoihin suuntasi vuonna 2004-2005 noin 1 300 suomalaista³ suorittaakseen opintoja tai osallistuakseen erilaisiin vaihto-ohjelmiin. Suomesta lähdetään mm. lukion aikana vaihto-oppilaaksi, opiskelun aikana vaihtoon, suorittamaan osa opinnoista tai tutkimuksesta Yhdysvalloissa, sekä tutkinto-opiskelijaksi. Suomalaisia lähtee myös au-paireiksi ja osallistuu työharjoittelu- ja nuoriso-vaihto-ohjelmiin. Myös tutkijoille, ammattilaisille ja asiantuntijoille on omia vaihtomahdollisuuksia. Kansaneläkelaitoksen opintotukikeskuksen mukaan opintotukea saavia suomalaisia tutkinto-opiskelijoita oli lukuvuonna 2003-2004 Yhdysvalloissa 277 ja vaihto-opiskelijoita 241.

Yhdysvaltain koulutusjärjestelmä

Yhdysvaltain koulutusjärjestelmä on monimuotoinen ja hajautettu. Liittovaltion keskushallinto ei valvo opetustointia, vaan koulutuksen järjestäminen on osavaltioiden vastuulla. Kukin osavaltio vastaa alueellaan koulutuksen taloudellisesta, lainsäädännöllisestä ja hallinnollisesta järjestämisestä sekä koulutuksen tavoitteista ja muodoista. Koulutuksen laadun arviointia ja valvontaa varten on kehittynyt erillinen akkreditointi-järjestelmä.

Kaikilla koulutusasteilla on sekä julkisia (*public*) että yksityisiä (*private*) oppilaitoksia. Julkiset oppilaitokset ovat osavaltioiden ylläpitämiä. Yksityiset oppilaitokset voivat olla esimerkiksi vanhempainyhdistysten, aatteellisten tai uskonnollisten yhteisöjen ylläpitämiä. Suurin osa yksityisistä oppilaitoksista on luonteeltaan voittoa tavoittelemattomia organisaatioita (*non-profit*), mutta joukossa on myös voittoa tavoittelevia (*for-profit*) yksityisiä oppilaitoksia.

Jokainen osavaltio määrittelee itse yleisen oppivelvollisuuden alkamis- ja päättymisiän. Oppivelvollisuus alkaa yleensä kuuden vuoden iässä ja päättyy 16 (-18) -vuotiaana. Perusasteen koulu (*elementary school*) käsittää tavallisesti luokat 1-6. Myös toisen asteen koulutus on yleensä kuusivuotinen. Se jakautuu usein kahteen osaan: *junior high school*, johon kuuluvat luokat 7-9, sekä *senior high school*, joka käsittää luokat 10-12. Toisen asteen koulutuksen päätteeksi oppilaat saavat päättötodistuksen (*high school diploma*).

Peruskoulutuksen jälkeen siirrytään työelämään tai aloitetaan opiskelu ns. *post-secondary education* -tasolla. *Post-secondary* -tasoon kuuluvat niin ammattikoulut ja -kurssit kuin yliopistollinenkin koulutus. *High schoolin* päättötodistus tai vastaava (yleensä 12 vuotta pohjakoulutusta) vaaditaan pääsääntöisesti kaikkiin *post-secondary* -tason oppilaitoksiin, myös ammatillisiin oppilaitoksiin.

Yhdysvalloissa on runsaasti eri tyyppisiä ammatillisia oppilaitoksia (*technical and vocational schools*), usein käytetään myös nimitystä *trade schools*), joihin voi hakeutua toisen asteen koulutuksen jäl-

³ Yhdysvaltain suurlähetystön konsulaattiosasto, lokakuu 2004 – elokuu 2005. Lukuun eivät sisälly ne lyhytkursseille osallistuvat opiskelijat, jotka eivät tarvitse viisumia, eivätkä työviisumilla Yhdysvalloissa oleskelevien henkilöiden perheenjäsenet, jotka käyttävät opiskeluoikeuttaan. Kun nämä otetaan huomioon, lienee todellinen Yhdysvaltoihin viime vuonna lähteneiden suomalaisopiskelijoiden määrä kaksinkertainen.

keen. Ammatilliset oppilaitokset antavat koulutusta esim. sihteeritaidoissa, kaupallisissa aineissa, automekaniikassa ja tietotekniikassa.

Akateemisen perustutkinnon (*Bachelor Degree* eli B.A. tai B.S.) suorittaminen yliopistoissa ja korkeakouluissa kestää yleensä neljä vuotta. Perustutkinnon ohella on alemmanasteisia, kaksivuotisia tutkinto-ohjelmia (*Associate Degree* eli A.A. tai A.S.), jotka valmentavat eräisiin ammatteihin tai muodostavat osan *Bachelor*-perustutkinnosta. Opiskelijaa, joka on kirjoilla oppilaitoksessa ja suorittaa joko *Associate*- tai *Bachelor*-tutkintoon sisältyviä opintoja, kutsutaan *undergraduate*-opiskelijaksi.

Yliopistoissa voi suorittaa perustutkinnon lisäksi jatkotutkintoja (*graduate degrees*) ja yliopistollisia ammatti-tutkintoja (*first professional degrees*). Jatkotutkintoja ovat *Master's degree* ja *Doctor's degree*. Yliopistollisia ammattitutkintoja voi suorittaa mm. lääketieteessä ja oikeustieteessä.

Suomalaisen opiskelijan vaihtoehdot

Suomalainen opiskelija voi suorittaa Yhdysvalloissa koko tutkinnon tai osan kotimaisesta tutkinnostaan. Amerikkalaisesta oppilaitoksesta voi hakea myös määräaikaista opiskeluoikeutta, joka voidaan myöntää esimerkiksi yhdeksi lukukaudeksi tai -vuodeksi. Samoin on mahdollista hakea opiskeluoikeutta kesälukukaudeksi. Akateemisten tutkinto- ja tutkimusohjelmien lisäksi useat yliopistot ja oppilaitokset järjestävät lukuisia eri alojen lyhytkursseja sekä eripituisia englannin kielen kursseja. Monessa yliopistossa toimii myös täydennyskoulutuskeskus (*school of continuing education tai university extension studies*). Ohjelmakokonaisuudet ja kurssit voivat kestoltaan vaihdella aina viikosta jopa vuoteen.

Vaihto-ohjelmat ovat opiskelijan kannalta usein vaivattomin ja edullisin tapa lähteä opiskelemaan Yhdysvaltoihin. Vaihtoon voi mm. hakea, jos opiskelee sellaisessa suomalaisessa yliopistossa, korkeakoulussa tai ammatillisessa oppilaitoksessa, jolla on sopimus opiskelijavaihdosta yhdysvaltalaisen oppilaitoksen kanssa. Vaihto-opiskelijaksi voi lähteä myös Fulbright Centerin kautta. Fulbright Centerin hallinnoima ASLA-Fulbright on vanhin ja tunnetuin Yhdysvaltain ja Suomen välinen akateeminen vaihto-ohjelma.

Akkreditoituja korkeakouluja on yhteensä noin 4 000, pääainevalikoima on laaja ja koulutusohjelmia löytyy todella runsaasti. Opintojen suunnittelu kannattaakin aloittaa ajoissa, jotta varmistaa laajimman valinnanvaran ja antaa itselleen tarpeeksi aikaa sekä sopivien vaihtoehtojen kartoittamiseen ja hakuvaatimuksien täyttämiseen. Tiedonhaku kannattaa aloittaa vähintään vuotta ennen toivottua opintojen aloittamisajankohtaa, *graduate*-tasolla vielä aikaisemmin.

Amerikkalaisiin korkeakouluihin ei ole valtakunnallista yhteishakua. Haku on oppilaitoskohtainen ja hakuajat ja -vaatimukset vaihtelevat huomattavasti. Joissakin oppilaitoksissa haku aika syksyllä

alkaviin opintoihin päättyy jo edellisen vuoden marraskuussa, toisissa hakuaika jatkuu myöhäiseen kesään asti tai kunnes opiskelupaikat täyttyvät.

Työharjoittelu ja muut vaihtoehdot

Opiskelun ohella Yhdysvallat tarjoaa lukuisia muita vaihtoehtoja. Näitä ovat mm. au pair -toiminta, lukioikäisille nuorisovaihto tai vaihto-oppilasvuosi, kesä- tai vapaaehtoistyö ja työharjoittelu.

Yhdysvalloissa on tarjolla runsaasti erityyppisiä harjoittelumahdollisuuksia englanninkielentaitoisille opiskelijoille ja vastavalmistuneille. Harjoittelupaikka Yhdysvalloista voi löytyä esim. oman oppilaitoksen vaihtosopimusten tai opiskelijajärjestöjen kautta. Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksella, CIMOlla, on useita vaihtoehtoisia ohjelmia. Esimerkiksi IAESTE-ohjelman kautta on vuosittain haettava muutama teknisen alan harjoittelupaikka Yhdysvalloissa. CIMO:n kautta voi hakea harjoittelupaikkoja myös mm. hotelli- ja ravintola-alalta, maatalous- ja metsäalalta sekä kansainvälisestä organisaatiosta. CIMO:n kanssa läheistä yhteistyötä tekevä FASTEC järjestää harjoittelupaikkoja teknillisten korkeakoulujen opiskelijoille. Harjoittelupaikan voi myös etsiä itse.

Tutkija- sekä ammatti- ja asiantuntijavaihdot

Yhdysvallat tarjoaa mahdollisuuksia myös muille kuin opiskelijoille, kuten tutkijoille, eri alojen ammattilaisille ja asiantuntijoille. Monet suomalaiset yliopistot tarjoavat vaihtomahdollisuuksia tutkijoille, luennoitsijoille ja yliopiston hallinto henkilöstölle. ASLA-Fulbright -vaihdon puitteissa myönnetään apurahoja myös mm. tutkijoille. Fulbright Centerin MCPD-ohjelma puolestaan tarjoaa apurahan opintoihin, jotka tähtäävät oman ammattitaidon täydentämiseen ja kehittämiseen Yhdysvalloissa. Yhdysvaltain suurlähetystön hallinnoimien Fulbright Teacher – ja Administrator Exchange -ohjelmien kautta yläasteen, lukion, ammattioppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen opettajat sekä opetusalan hallinnollisissa tehtävissä toimivat asiantuntijat voivat osallistua vastaavisiin vaihtoihin.

Sammandrag

År 2004-2005 reste cirka 1 300 finländare till Förenta staterna⁴ för att avlägga studier eller delta i olika utbytesprogram. Från Finland reser man till Förenta staterna bl.a. under gymnasietiden som utbyteselev, under studietiden som utbytesstuderande, för att avlägga en del av studierna eller ett forskningsprojekt i Förenta staterna eller som examensstuderande. Finländare åker också som au pair och deltar i arbetspraktik- och ungdomsutbytesprogram. Det finns egna utbytesmöjligheter även för forskare, professionella och experter. Enligt Folkpensionsanstaltens studiestödscentral fanns det 277 examensstuderande finländare som erhöll studiestöd och 241 utbytesstuderande i Förenta staterna under läsåret 2003-2004.

Förenta staternas utbildningssystem

Förenta staternas utbildningssystem är heterogent och decentraliserat. Förbundsstatens centralförvaltning övervakar inte utbildningsväsendet, utan utbildningens organisation är på delstaternas ansvar. Varje delstat ansvarar för den ekonomiska, legislativa och administrativa organiseringen av utbildningen samt utbildningens mål och former i sitt område. Ett separat ackrediteringssystem har utvecklats för bedömning och kontroll av utbildningens kvalitet.

I alla utbildningsstadier finns både offentliga (*public*) och privata (*private*) läroanstalter. De offentliga läroanstalterna drivs av delstaterna. Privata läroanstalter kan drivas av till exempel föräldraföreningar, ideella eller religiösa samfund. Största delen av de privata läroanstalterna är icke-vinstsyftande organisationer (*non-profit*), men det finns även vinstsyftande (*for-profit*) privata läroanstalter.

Varje delstat definierar själv i vilken ålder den allmänna läroplikten börjar och slutar. Läroplikten börjar i allmänhet vid sexårsåldern och slutar vid 16 (-18) -årsåldern. Grundskolan (*elementary school*) omfattar vanligtvis klasserna 1-6. Även utbildningen på andra stadiet är vanligen sexårig. Den delas vanligtvis upp i två delar: *junior high school*, som omfattar klasserna 7-9, och *senior high school*, som omfattar klasserna 10-12. Som en avslutning på utbildningen på andra stadiet får eleverna ett avgångsbetyg (*high school diploma*).

Efter grundutbildningen går man över till arbetslivet eller påbörjar den s.k. *post-secondary education*-utbildningen. Till post-secondary-nivån hör såväl yrkesskolor och -kurser som universitet-utbildning. I regel kräver alla läroanstalter på *post-secondary*-nivån, även yrkesläroanstalter, ett avgångsbetyg från *high school* eller motsvarande (vanligen 12 år av grundutbildning).

⁴ Konsulatavdelningen på Förenta staternas ambassad, oktober 2004 – augusti 2005. I siffran ingår inte de studerande som deltar i korta kurser och som inte behöver visum, och inte heller familjemedlemmar till sådana personer som vistas i Förenta staterna med arbetsvisum och som använder sin studierätt. När dessa tas i beaktande, blir det verkliga antalet finländska studerande som rest till Förenta staterna förra året sannolikt dubbelt större.

I Förenta staterna finns det gott om olika typer yrkesläroanstalter (*technical and vocational schools* som ofta kallas även *trade schools*) som man kan söka till efter utbildningen på andra stadiet. Yrkesläroanstalterna ger utbildning i t.ex. sekreterarfärdigheter, kommersiella ämnen, bilmekanik och informationsteknologi.

Det tar vanligtvis fyra år att avlägga en akademisk grundexamen (*Bachelor Degree*: B.A. eller B.S.) vid universitet och högskolor. Vid sidan om grundexamen finns det lägre, tvååriga examensprogram (*Associate Degree*: A.A. eller A.S.) som förbereder för vissa yrken eller utgör en del av *Bachelor*-grundexamen. En studerande som är inskriven vid en läroanstalt och avlägger studier som ingår antingen i *Associate*- eller *Bachelor*-examen kallas för *undergraduate*-studerande.

Vid universiteten kan man förutom grundexamen avlägga påbyggnadsexamina (*graduate degrees*) och akademiska yrkesexamina (*first professional degrees*). Påbyggnadsexamina är *Master's degree* och *Doctor's degree*. Akademiska yrkesexamina kan avläggas bl.a. inom medicin och juridik.

Den finländska studerandes alternativ

I Förenta staterna kan en finländsk studerande avlägga antingen hela examen eller en del av sin inhemska examen. Vid en amerikansk läroanstalt kan man även ansöka om tidsbegränsad studierätt, som kan beviljas till exempel för en termin eller ett år. Det är också möjligt att ansöka om studierätt för sommarterminen. Förutom akademiska examens- och forskningsprogram anordnar flera universitet och läroanstalter många kortkurser inom olika områden samt olika långa kurser i engelska. Vid många universitet finns även en fortbildningscentral, (*school of continuing education* eller *university extension studies*). Programhelheternas och kursernas längd varierar från en vecka till ett år.

För den studerande är utbytesprogrammen oftast det enklaste och förmånligaste sättet att studera i Förenta staterna. Man kan söka till utbytet bl.a., om man studerar vid ett sådant finländskt universitet eller en sådan finländsk högskola eller yrkesläroanstalt som har ett avtal om studentutbyte med en amerikansk läroanstalt. Man kan också delta i studentutbyte via Fulbright Center. Det av Fulbright Center administrerade ASLA-Fulbright är det äldsta och mest kända akademiska utbytesprogrammet mellan Förenta staterna och Finland.

Det finns sammanlagt cirka 4 000 ackrediterade högskolor, urvalet huvudämnen är omfattande och det finns ett mycket stort antal utbildningsprogram. Det är bra att börja planera studierna i tid så att man kan försäkra sig om ett större urval och ge sig själv tillräckligt med tid både för att kartlägga lämpliga alternativ och för att uppfylla ansökningskraven. Man borde börja informationssökningen minst ett år före det önskade påbörjandet av studierna, på *graduate*-nivån ännu tidigare.

Det finns ingen gemensam nationell elevantagning till de amerikanska högskolorna. Sökningen är olika för olika läroanstalter och ansökningstiderna och -kraven varierar betydligt. Vid vissa läroanstalter slutar ansökningstiden till de studier som börjar på hösten redan i november föregående år, vid andra pågår ansökningstiden ända till sensommaren eller tills studieplatserna har blivit uppfyllda.

Arbetspraktik och andra alternativ

Vid sidan om studier erbjuder Förenta staterna ett stort antal andra möjligheter, såsom au pair-verksamhet. Studerande i gymnasieåldern kan välja mellan ungdomsutbyte, ett år som utbyteselev, sommararbete, frivilligt arbete och arbetspraktik.

I Förenta staterna finns flera olika praktikmöjligheter för engelskspråkiga studerande och nyutexaminerade. Man kan hitta en praktikantplats i Förenta staterna t.ex. via den egna läroanstaltens utbytesavtal eller studentorganisationerna. Centret för internationellt personutbyte, CIMO, har flera alternativa program. Till exempel finns det ett par praktikantplatser i tekniska branscher i Förenta staterna som man arligen kan söka genom IAESTE-programmet. Genom CIMO kan sökas praktikantplatser även i bl.a. hotell- och restaurangbranschen, jordbruks- och skogsbranschen samt i internationella organisationer. FASTEC som samarbetar intensivt med CIMO anordnar praktikantplatser för studerande i tekniska högskolor. Man kan också själv söka praktikantplatser.

Forskar-, yrkes- och expertutbyte

Förenta staterna erbjuder möjligheter även för andra än studerande, t.ex. för forskare, yrkesfolk och experter i olika branscher. Många finländska universitet erbjuder utbytesmöjligheter för forskare, föreläsare och universitetets förvaltningspersonal. Inom ramen för ASLA-Fulbright-utbytet beviljas stipendier också för bl.a. forskare. Fulbright Centers MCPD-program för sin del erbjuder ett stipendium för studier vars syfte är att komplettera och utveckla den studerandes yrkeskunskaper i Förenta staterna. Genom programmen Fulbright Teacher och Administrator Exchange som administreras av Förenta staternas ambassad kan lärare i högstudier, gymnasier, yrkesläroanstalter och yrkeshögskolor samt experter inom undervisningssektorns administrativa uppgifter delta i ömsesidiga utbyten.

I OPIKELU

1 Yhdysvaltain koulutusjärjestelmä

1.1 Yleistä

Yhdysvaltain koulutusjärjestelmä on monimuotoinen ja hajautettu. Liittovaltion keskushallinto ei valvo opetustointa, vaan koulutuksen järjestäminen on osavaltioiden vastuulla. Kukin osavaltio vastaa alueellaan koulutuksen taloudellisesta, lainsäädännöllisestä ja hallinnollisesta järjestämisestä sekä koulutuksen tavoitteista ja muodoista. Paikallisilla koulupiireillä (*local school districts*), joita on kaikkiaan noin 15 000,⁵ on laaja itsehallinto. Olisikin täsmällisempää puhua Yhdysvaltain koulutusjärjestelmistä monikossa, sillä maassa ei ole yhtä yhtenäistä järjestelmää.

Koulutus on Yhdysvalloissa erittäin merkittävä ala, tarkasteltiin sitä sitten opiskelijamäärien, työllistävyyden tai kansantalouden näkökulmasta. Yksi neljästä amerikkalaisesta on jollakin tavalla tekemisissä muodollisen koulutuksen kanssa: Yhdysvalloissa on yli 70,7 miljoonaa oppilasta ja opiskelijaa, 4,2 miljoonaa opettajaa ja 4,8 miljoonaa oppilaitosten hallinnollisissa tai muissa tehtävissä työskentelevää henkilöä. Koulutus työllistää siis yhteensä 79,5 miljoonaa amerikkalaista.⁶

Ulkomaisia opiskelijoita on Yhdysvaltain collegeissa ja yliopistoissa reilu puoli miljoonaa, eli noin 4 % kaikista opiskelijoista.⁷ Tämän lisäksi tuhansia ulkomaisia opiskelijoita osallistuu vuosittain Yhdysvalloissa lyhytkursseille ja seminaareihin. Yhdessä he tuovat kansantalouteen yli 13 miljardia dollaria joka vuosi. Koulutuspalvelut kuuluvat Yhdysvaltojen kymmenen suurimman palvelualan vientituotteen joukkoon.

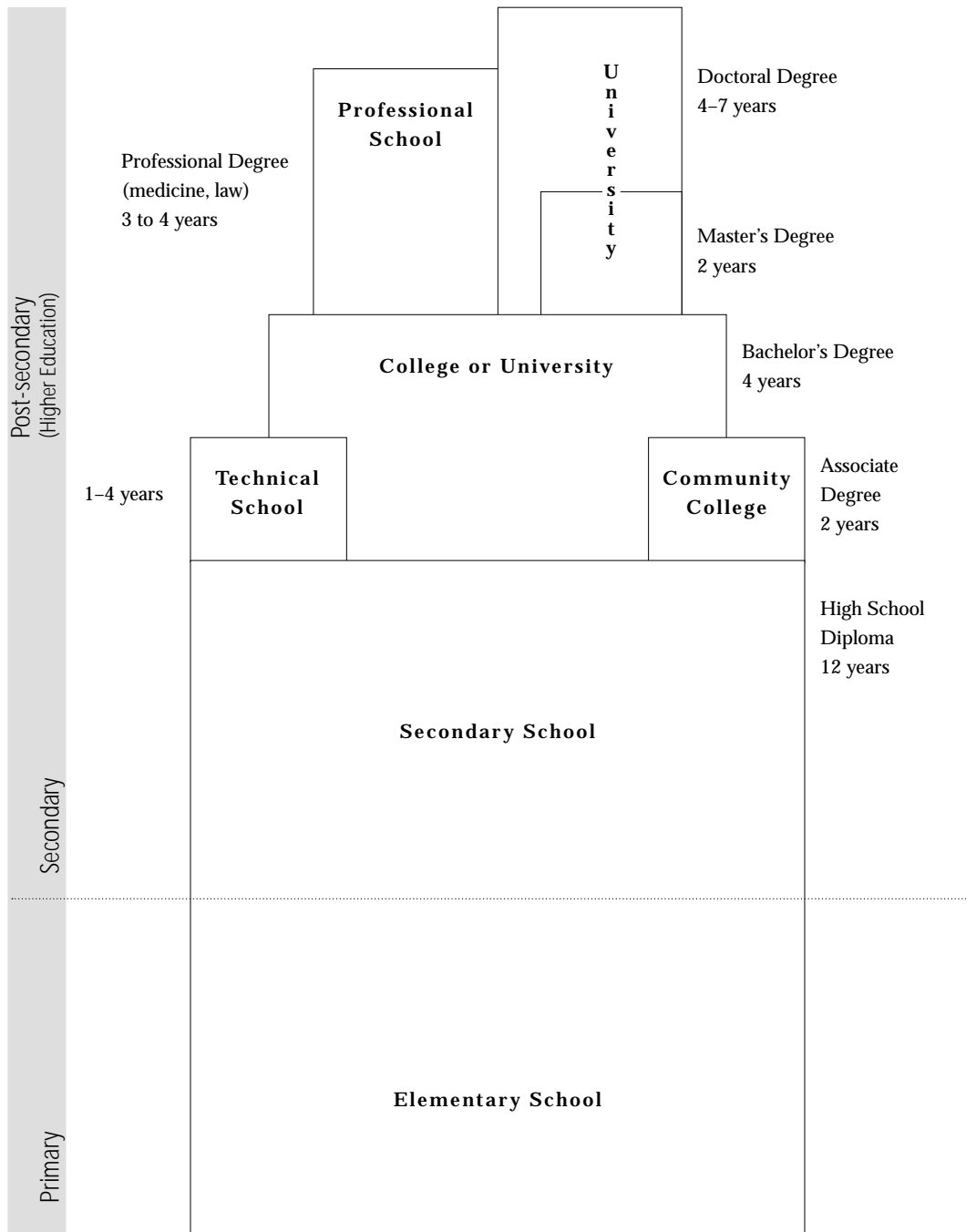
Kaikilla koulutusasteilla on sekä julkisia (*public*) että yksityisiä (*private*) oppilaitoksia. Julkiset oppilaitokset ovat osavaltioiden ylläpitämiä. Yksityiset oppilaitokset voivat olla esimerkiksi vanhempainyhdistysten, aatteellisten tai uskonnollisten yhteisöjen ylläpitämiä. Suurin osa yksityisistä oppilaitoksista on luonteeltaan voittoa tavoittelemattomia organisaatioita (*non-profit*). Joukossa on kuitenkin myös voittoa tavoittelevia (*for-profit*) yksityisiä oppilaitoksia. Oppilaitoksen tasoa ei voi suoraan päätellä siitä, onko se yksityinen vai osavaltion ylläpitämä. Molemmissa ryhmissä taso vaihtelee oppilaitoksen mukaan.

⁵ Yhteensä 14 465 vuonna 2002-2003, Common Core of Data, National Center for Education Statistics.

⁶ Digest of Education Statistics 2003, National Center for Education Statistics.

⁷ Yhteensä 572 509 vuonna 2003-2004, Open Doors 2004, Institute of International Education.

Yksinkertaistettu kaavio Yhdysvaltain koulutusjärjestelmästä

1.2 Oppivelvollisuus

Amerikkalaisnuorten oppivelvollisuuden pituus vaihtelee jonkin verran. Jokainen osavaltio määrittelee itse yleisen oppivelvollisuuden alkamis- ja päättymisiän. Oppivelvollisuus alkaa yleensä kuuden vuoden iässä ja päättyy 16 (-18) -vuotiaana. Jos koululainen haluaa saada toisen asteen päättötodistuksen (*high school diploma*), hän valmistuu osavaltiosta riippuen kuitenkin vasta 17–19-vuotiaana.

Oppivelvollisuuskoulun muodostavat perusasteen koulutus (*primary education*) ja osittain toisen asteen koulutus (*secondary education*). Jokainen osavaltio on velvollinen järjestämään ilmaisen oppivelvollisuuskoulutuksen kaikille niille osavaltion nuorille, jotka ovat Yhdysvaltain kansalaisia tai joilla on pysyvä oleskelulupa.

1.3 Perus- ja toisen asteen koulutus Primary and Secondary Education

Peruskoulutus on paikallisten koulupiirien (*local school districts*) vastuulla ja se jakautuu perusasteen koulutukseen ja toisen asteen koulutukseen. Perusaste ja toinen aste kestävät yhteensä 12 vuotta ja päättyvät *high school*-diplomiin.

Perusasteen koulu (*elementary school*) käsittää tavallisesti luokat 1-6. Myös toisen asteen koulutus on yleensä kuusivuotinen. Se jakautuu kahteen osaan: suomalaista peruskoulun yläastetta vastaava keskikoulu (*junior high school*), johon kuuluvat luokat 7–9, sekä *senior high school*, joka käsittää luokat 10–12. Luokat voivat ryhmittyä eri kouluasteiden kesken alueittain toisinkin, esim. 6-2-4, 6-6 tai 8-4. Yhteensä luokka-asteita on kuitenkin aina 12. Yleisellä lyhenteellä ”K-12” viitataan koko siihen koulutusasteeseen, joka alkaa lastentarhasta (*kindergarten*) ja päättyy *high schooliin*.

On syytä muistaa, että *senior high schoolia* ei voi suoraan rinnastaa suomalaiseen lukioon. *Senior high schoolissa* opiskelee koko ikäluokka ja eriytyminen tapahtuu vasta seuraavalle koulutustasolle (*post-secondary education*) mentäessä. Suomessa koko ikäryhmä on yhdessä peruskoulun yläasteen loppuun saakka, jonka jälkeen noin 50 prosenttia siirtyy valintaprosessin jälkeen lukioon.

Senior high schoolissa oppilailta on valittavanaan suuri määrä eri oppiaineita, joista he voivat rakentaa oman opinto-ohjelmansa. Yleissivistävän opetuksen ohella *senior high schoolissa* annetaan myös ammatillista koulutusta. *High schoolin* jälkeen työelämään siirtymistä suunnittelevat valitsevatkin opinto-ohjelmaansa ammattiaineita, joista on hyötyä heitä kiinnostavalla ammattialalla. Yliopisto-opintoja suunnitteleva voi puolestaan painottaa opinto-ohjelmassaan akateemisia oppiaineita.

Toisen asteen koulutuksen päätteeksi oppilaat saavat päättötodistuksen (*high school diploma*). Suomen ylioppilaskirjoituksia vastaavaa loppukoetta ei USA:ssa ole, vaan koululaiset saavat todistuksen suoritettuaan koulun oppimäärän. Käytännössä *high schoolin* päättää nykyisin noin 70 prosenttia

ikäluokasta.⁸ *High schoolin* voi tosin suorittaa vaihtoehtoisiaakin teitä: iltakouluissa tai suorittamalla *high school* -diplomia korvaavan GED-testin (*The Test of General Educational Development*).⁹ Nä-mä mukaan lukien nousee valmistuneiden osuus yli 85 prosenttiin kaikista 25–29-vuotiaista. Eri kouluista saatuja päättötodistuksia ja arvosanoja on vaikea verrata keskenään. Oppimäärät, oppi-laiden ja opetuksen taso sekä arviointiperusteet vaihtelevat melko paljon koulusta ja koulupiiristä riippuen.

High school -diplomi antaa kelpoisuuden *post-secondary* -tason oppilaitoksiin (mm. korkeakoulu-ihin). Se ei kuitenkaan yksinään takaa pääsyä korkea-asteen koulutukseen, sillä oppilaitoksilla on yleensä myös muita pääsyvaatimuksia.

1.4 Toisen asteen jälkeinen koulutus Post-Secondary Education

Yhdysvalloissa siis kaikki – ainakin periaatteessa – käyvät 12-vuotisen peruskoulutuksen. Sen jäl-keen siirrytään työelämään tai aloitetaan koulutus ns. *post-secondary education* -tasolla. *Post-secon-dary* -tasoon kuuluvat niin ammattikoulut ja -kurssit kuin yliopistollinenkin koulutus. *High schoolin* päättötodistus tai vastaava (yleensä 12 vuotta pohjakoulutusta) vaaditaan pääsääntöisesti kaikkiin *post-secondary* -tason oppilaitoksiin, myös ammatillisiin oppilaitoksiin. *Post-secondary* -tason koulu-tus on niin organisaation, opetuksen laadun kuin rahoitusmuotojenkin suhteen peruskoulutustakin monimuotoisempaa.

1.4.1 Ammatilliset opinnot Technical and Vocational Studies

Yhdysvalloissa on runsaasti eri tyyppisiä ammatillisia oppilaitoksia (*technical and vocational schools*; usein käytetään myös nimitystä *trade schools*), joihin voi hakeutua toisen asteen koulutuksen jälkeen. Ammatilliset oppilaitokset antavat koulutusta esim. sihteeritaidoissa, kaupallisissa aineissa, auto-mekaniikassa ja tietotekniikassa. Yleensä oppilaitokset antavat tietyn ammattialan koulutusta, joten joukkoon mahtuu hyvinkin erityyppisiä oppilaitoksia.

Koulutuksen pituus vaihtelee muutamasta viikosta useisiin vuosiin. Koulutuksen suoritettuaan opiskelija saa ammatillisen diplomin tai todistuksen. Ammatillisissa oppilaitoksissa suoritettuja opintoja ei yleensä hyvitetä collegeissa ja yliopistoissa, oppilaitokset eivät yleensä tarjoa englannin kielen opetusta eivätkä järjestä asuntoja tai muita tukipalveluja ulkomaisille opiskelijoille.

Myös colleget ja yliopistot järjestävät jonkin verran ammatillista koulutusta. Näiden oppilaitosten koulutusohjelmissa ulkomaisen opiskelijan tarpeet on yleensä otettu paremmin huomioon.

⁸ Digest of Education Statistics 2003, National Center for Education Statistics.

⁹ GED-testin voi suorittaa myös Suomessa. Sitä järjestää Fulbright Center. (Tiedot elokuu 2005).

1.4.2 Perustutkinto-opinnot Undergraduate Study

Perustutkintotason opintoja tarjoavia akkreditoituja oppilaitoksia on Yhdysvalloissa runsaat 4 000. Akateemisen perustutkinnon (*Bachelor Degree* eli B.A. tai B.S.) suorittaminen yliopistoissa ja korkeakouluissa kestää yleensä neljä vuotta. Perustutkinnon ohella on alemmanasteisia, kaksivuotisia tutkinto-ohjelmia (*Associate Degree* eli A.A. tai A.S.), jotka valmentavat eräisiin ammatteihin tai muodostavat osan *Bachelor*-perustutkinnosta. Suomessa ei ole vastaavaa kaksivuotista yliopistollista tutkintoa. Opiskelijaa, joka on kirjoilla oppilaitoksessa ja suorittaa joko *Associate*- tai *Bachelor*-tutkintoon sisältyviä opintoja, kutsutaan *undergraduate*-opiskelijaksi.

Oppilaitostyypit

Undergraduate-tason koulutusta tarjoavat ”*two-year colleget*” ja ”*four-year colleget*”. Yleisin kaksivuotisista *undergraduate*-oppilaitoksista on *community college*. *Community collegejen* rinnalla on *junior collegeja*, jotka ovat useimmiten yksityisiä ja niitä on huomattavasti vähemmän kuin *community collegeja*. Kaksivuotisia oppilaitoksia on Yhdysvalloissa yhteensä noin 1800.

Myös nelivuotisia *collegeja* on kahdenlaisia. *College* voi olla osa yliopistoa tai korkeakoulua, joka tarjoaa myös jatkotutkintoja, tai *college* voi olla itsenäinen oppilaitos, joka tarjoaa ainoastaan nelivuotisista *undergraduate*-koulutusta eikä lainkaan jatkotutkintoja. Esimerkiksi *Liberal arts* -colleget tarjoavat nelivuotisia koulutusohjelmia humanistisissa tieteissä, taideaineissa, yhteiskuntatieteissä ja luonnontieteissä. Suurin osa *liberal arts* -collegeista on yksityisiä. Nelivuotisia oppilaitoksia on Yhdysvalloissa yhteensä noin 2300.

Korkeakoulujen nimet voivat olla hämmentäviä. Nimessä voi esiintyä sana *college* tai *university*, mutta yhtä hyvin esimerkiksi *institute* tai *graduate school*. Jos oppilaitoksen nimessä on sana *college*, kyse on yleensä kaksi- tai nelivuotisesta *collegesta*. Jos nimessä on sana *university*, kyseessä on todennäköisimmin sekä perus- että jatkotutkintoja tarjoava korkeakoulu. Aina näin ei kuitenkaan ole. On esimerkiksi *college*-nimisiä oppilaitoksia, joissa voi saada jatkokoulutusta. Kun puhutaan *college*-opinnoista tai käytetään ilmaisua *going to college*, *college*-sanalla viitataan lähinnä *undergraduate*-tasoon, ei niinkään tiettyyn oppilaitostyyppiin. Se, onko *college* itsenäinen oppilaitos vai osa yliopistoa, ei vaikuta *collegen* akateemiseen statukseen.

Tutkinnot

Kaksivuotisessa collegessa suoritettavan tutkinnon nimi on joko *Associate of Arts* (A.A.) tai *Associate of Science* (A.S.). Koulutusohjelmasta riippuen nämä kaksi vuotta voidaan myös lukea täysinäärittäisesti hyväksi opiskelijan siirtyessä jatkamaan opintojaan nelivuotiseen collegeen tai yliopistoon. Jatkoon tähtäviä koulutusohjelmia kutsutaan usein *transfer*-ohjelmiksi. Kaksivuotisessa collegessa

voi siis suorittaa *Bachelor*-tutkinnon kaksi ensimmäistä opintovuotta. Osa ammatillisista *Associate*-tutkinnoista muodostaa kuitenkin oman kokonaisuutensa, joka ei kelpaa osaksi *Bachelor*-tutkintoa.

Nelivuotinen koulutus johtaa *Bachelor*-tason tutkintoon, joka koostuu yleissivistävistä aineista sekä pää- ja sivuaineesta. Yleisopintojen osuus tutkinnosta on suhteellisen suuri. Opiskelijalla on yleensä yksi pääaine (*major*), jonka hän valitsee ennen kolmatta opiskeluvuottaan. Lisäksi opinto-ohjelmaan kuuluu pääainetta tukevia sivuaineita (*minors*), pakollisia yleisopintoja (usein *liberal arts electives* tai *general educational requirements*, mm. äidinkieli, luonnontieteet, matematiikka ja mahdollisesti myös vieras kieli) sekä vapaavalintaisia opintoja (*free electives*). Yleensä koulutus johtaa seuraaviin tutkintoihin:

- Bachelor of Arts (B.A.)
- Bachelor of Science (B.S.)
- Bachelor of Education (B.Ed.)
- Bachelor of Fine Arts (B.F.A.)
- Bachelor of Music (B.Mus.)
- Bachelor of Business Administration (B.B.A.)

Yleisimmät tutkintonimikkeet ovat *Bachelor of Arts* (B.A.) ja *Bachelor of Science* (B.S.). *Bachelor of Architecture* -tutkinnon suorittaminen (B.Arch.) kestää tavallisesti viisi vuotta.

Perustutkintoa suorittavan eli *undergraduate*-opiskelijan nimitys vaihtelee sen mukaan, monesko opintovuosi on menossa. Ensimmäisen vuoden opiskelija on *freshman*, toisen vuoden opiskelija *sophomore*, kolmannen *junior* ja neljännen *senior*. Kahden ensimmäisen opintovuoden kurseja kutsutaan tavallisesti nimellä *lower division courses* ja kahden viimeisen vuoden kurseja nimellä *upper division courses*.

Bachelor Degree	
senior	upper division courses
junior	
sophomore	lower division courses
freshman	

Korkeakoulujen lukuvuosi alkaa yleensä elo-syyskuussa ja päättyy touko-kesäkuussa. Lukuvuosi jakautuu joko kahteen lukukauteen (*semester* tai *term*), kolmeen vuosikolmannekseen (*trimester*) tai neljään vuosineljännekseen (*quarter*). Kahden lukukauden järjestelmä eli *semester system* on näistä yleisin.

Semester-järjestelmässä opiskelija osallistuu lukukauden aikana yleensä neljälle tai viidelle kurssille. Keskiverto opintomäärä on noin 13–17 *credit hour*-yksikköä eli ”krediittiä” lukukaudessa, eli 26–34 krediittiä lukuvuodessa. Krediittien laskentaperusteet voivat vaihdella korkeakoulusta riippuen.

Ulkomaisten opiskelijan on yleensä oltava kokopäiväinen opiskelija, jotta opiskelijajaviisumi pysyisi voimassa. Kokopäiväiselle perustutkinto-opiskelijalle vähimmäisvaatimus on tavallisesti 12 krediittiä lukukaudessa.

Yleisimmin kurssit ovat kolmen krediitin arvoisia. Käytännössä kolmen krediitin kurssi tarkoittaa sitä, että kurssilla on kolme viikoittaista kontaktituntia (opetusta, ryhmätöitä tms.). Tämän lisäksi opiskelijoille on määrätty tietty tuntien ulkopuolella luettava kirjallisuus sekä usein myös harjoitustöitä, esseitä (*term paper*), esitelmä tai tutkielma ja loppukoe (*final examination*). Yleensä kurssiin kuuluu myös yksi tentti kurssin keskivaiheilla (*mid-term examination*).

Opetus koostuu pääosin luennoista. Lisäksi opintoihin kuuluu seminaareja, harjoitustöitä ja laboratoriotyöskentelyä. Opiskelijan osallistumisella ja aktiivisuudella on yleensä tärkeä merkitys sekä opetustilanteessa että kurssien arvostelussa.

Perustutkinnon suorittamiseen vaaditaan tavallisimmin vähintään 120 krediitin opinnot eli noin 8 lukukautta. *Bachelor*-tutkinto vastaa lähinnä suomalaista alempaa korkeakoulututkintoa (useimmilla koulutustasoilla kandidaatin tutkinto).

1.4.3 Jatkotutkinnot ja yliopistolliset ammattitutkinnot Graduate Degrees, First Professional Degrees

Yliopistoissa voi suorittaa perustutkinnon lisäksi jatkotutkintoja (*graduate degrees*) ja yliopistollisia ammatti-tutkintoja (*first professional degrees*). Jatkotutkintotason opintoja tarjoavia oppilaitoksia on Yhdysvalloissa noin 1 700.

Jatkotutkintoja ovat *Master's degree* ja *Doctor's degree*. Näitä tutkintoja tarjoavasta laitoksesta käytetään nimitystä *graduate school*. Sekaannusten välttämiseksi kannattaa huomioida, että amerikkalaista termiä ”graduate” vastaa brittienglannissa ”post-graduate”. Yliopistollisia ammattitutkintoja (*first professional degrees*) voi suorittaa mm. lääketieteessä (M.D.) ja oikeustieteessä (J.D.).

Master-tutkinnon suorittaminen vaatii yhden tai tavallisimmin kahden vuoden opinnot *Bachelor*-tutkinnon jälkeen. Opiskelijoilta vaaditaan yleensä loppukokeen suorittamista tai muunlaista osoitusta opintoalansa hallitsemisesta. Tutkinnon suorittajalta ei aina vaadita tutkielman (*thesis*) laatimista. Se on kuitenkin tavallista mm. humanistisissa tieteissä, luonnontieteissä ja tekniikan alalla.

Semester-järjestelmässä kokopäiväisen opiskelun raja (eli se krediittimäärä, joka ulkomaisen opiskelijan on vähintään suoritettava) on jatkotutkintotasolla usein 9 krediittiä lukukaudessa eli 18 krediittiä lukuvuodessa. Rajan määrittää kuitenkin aina jokainen *graduate school* itse.

Master-tutkintoja ovat muun muassa:

Master of Arts (M.A.)
Master of Science (M.S.)
Master of Education (M.Ed.)
Master of Nursing (M.Nurs.)
Master of Business Administration (M.B.A.)
Master of Landscape Architecture (M.L.A.)
Master of Public Health (M.P.H.)

Master-tutkinto vastaa Suomessa lähinnä maisterin tutkintoa (ylempää korkeakoulututkintoa).

Tohtorintutkintoja ovat mm. *Doctor of Philosophy* (Ph.D.) humanistisilla ja yhteiskuntatieteellisillä aloilla sekä *Doctor of Education* (Ed.D.) kasvatustieteissä. Tohtorintutkintoon voi hakea joko suoraan *Bachelor*-tutkinnon suorittamisen jälkeen tai *Master's*-opintojen jälkeen. Tutkinnon suorittaminen kestää alasta ja pohjakoulutuksesta riippuen 4–7 vuotta. Tutkintovaatimukseen kuuluu lähes aina väitöskirja (*dissertation*).

”*First professional degree*” -ohjelmia ovat mm. lääketieteen (M.D.), hammaslääketieteen (D.D.S. ja D.M.D.) ja eläinlääketieteen (D.V.M. tai V.M.D.) sekä oikeustieteen (J.D.) koulutusohjelmat. Näihin ohjelmiin pyritään *Bachelor*-tutkinnon suorittamisen jälkeen ja ne kestävät koulutusohjelmasta riippuen yleensä kolmesta vuodesta ylöspäin. Näitä aloja ei siis voi opiskella *undergraduate* -tasolla. Yksityiskohtaisia tietoja eri koulutusalojen tutkinnoissa saa Fulbright Centeristä.

1.5 Akkreditointi

Yhdysvalloissa liittovaltion opetusministeriö (*Department of Education*) ei valvo koulutusta samalla tavalla kuin esimerkiksi Suomessa. Sen sijaan koulutuksen laadun arviointia ja valvontaa varten on kehittynyt erillinen akkreditointi (*Accreditation*) -järjestelmä.

College tai yliopisto voi saada akkreditoinnin erityiseltä akkreditointikomissiolta, mikäli oppilaitos täyttää tietyt komission asettamat perusehdot (mm. tietyt tutkintojen rakenne- ja sisältövaatimukset). Akkreditointi ei siis kerro oppilaitosten keskinäistä paremmuusjärjestystä.

Vaikka akkreditointi on yksityinen ja periaatteessa vapaaehtoinen prosessi, sitä käytetään kuitenkin kriteerinä monessa virallisessa yhteydessä silloin kun esimerkiksi arvioidaan oppilaitoksen laatua. Suomessa Kela käyttää akkreditointitietoja yhtenä perusteena myöntäessään opintotukia USA:ssa opiskelua varten. Samoin akkreditointiin kiinnitetään huomiota, jos opiskelija haluaa siirtää opintosuorituksiaan oppilaitoksesta toiseen tai haluaa rinnastaa Yhdysvalloissa suoritettun tutkintonsa saadakseen virkakelpoisuuden Suomessa. Hakijan on viisainta aina tarkistaa niiden oppilaitosten akkreditointi, joihin hän aikoo pyrkiä. Akkreditointi on joko oppilaitoskohtaista tai koulutusala-kohtaista.

Oppilaitoskohtainen akkreditointi

Oppilaitoskohtaista akkreditointia (*Institutional accreditation*) tekevät alueelliset (*regional*) tai valtakunnalliset (*national*) akkreditointi-komissiot. Arvioinnin kohde on silloin oppilaitos kokonaisuutena, eivät yksittäiset koulutuslinjat. Viisainta on valita opinahjo, jonka oppilaitoskohtainen akkreditointi on kunnossa.

Koulutusala-kohtainen akkreditointi

Koulutusala-kohtaisessa akkreditoinnissa (*Specialized accreditation*) arvioinnin kohteena on tietty opintoala. Akkreditoinnin myöntää valtakunnallinen akkreditointielin (esim. alan ammatillinen organisaatio). Kaikilla opintoaloilla ei kuitenkaan ole omaa akkreditointielintä.

Akkreditointi ei ole pysyvä tila. Kaikki akkreditoidut oppilaitokset arvioidaan uudestaan tietyin väliajoin (usein 5–10 vuotta) tai myös muuna ajankohtana, jos akkreditoinnin myöntäjä jostakin syystä katsoo arvioinnin tarpeelliseksi (esim. valitukset oppilaitoksesta). Varmuuden vuoksi opiskelijan kannattaa siis tarkistaa akkreditointi vain uusimmilta akkreditointilistoilta.

Kannattaa ottaa huomioon, että akkreditointitoiminnassa on mukana myös ns. vilttejä organisaatioita. Siksi oppilaitoksen akkreditoinnin tarkistaminen ei yksin riitä. On myös tarkistettava, onko akkreditoinnin myöntänyt elin hyväksytyjen akkreditoijien listalla!

Amerikkalainen akkreditointijärjestelmä voi tuntua monimutkaiselta, mutta hankaliltakaan tuntuvia kysymyksiä ei tarvitse selvittää yksin. Kaikissa akkreditointiin liittyvissä asioissa voi kysyä neuvoa Fulbright Centeristä.

2 Koko tutkinnon suorittaminen vai opiskelijavaihto?

Suomalainen opiskelija voi suorittaa Yhdysvalloissa koko tutkinnon tai osan kotimaisesta tutkinnostaan. Amerikkalaisesta oppilaitoksesta voi hakea myös määräaikaista opiskeluoikeutta ilman että tarkoituksena on tutkinnon suorittaminen tai edes opintosuoritusten siirtäminen kotimaiseen

oppilaitokseen. Määräaikainen opiskeluoikeus voidaan myöntää esimerkiksi yhdeksi lukukaudeksi tai -vuodeksi. Samoin on mahdollista hakea opiskeluoikeutta kesälukukaudeksi. Tämän lisäksi on tarjolla eri alojen lyhytkursseja sekä eripituisia englannin kielen kursseja, jotka on suunnattu ulkomaisille opiskelijoille (ks. luku 5. s. 38).

2.1 Koko tutkinnon suorittaminen

Tutkinnon suorittamiseen ulkomailla kannattaa valmistautua huolella. Tiedonhakuun, opiskelupaikan hankkimiseen, rahoituksen järjestämiseen ja käytännön järjestelyihin kannattaa varata vähintään vuosi, mieluiten enemmän. Opiskelijan on tavallisesti hankittava kaikki tarvittava tieto omatoimisesti, etsittävä sopiva oppilaitos, haettava opiskelupaikkaa ja huolehdittava itse kaikista käytännön järjestelyistä.

Fulbright Center neuvoo ja palvelee kaikissa Yhdysvalloissa opiskeluun liittyvissä kysymyksissä, mutta vastuu hakuprosessista ja kaikesta siihen liittyvästä työstä on opiskelijalla itsellään.

2.2 Lyhytaikainen opiskelu

Opiskelijat, jotka eivät halua suorittaa koko tutkintoa Yhdysvalloissa, voivat hakea määräaikaista opiskelupaikkaa *non-degree* -opiskelijana (*non-degree student/special student/visiting student*) esimerkiksi yhdeksi lukukaudeksi tai -vuodeksi. Vaivattomimmin määräaikainen opiskelupaikka järjestyy vaihto-ohjelman kautta, mutta lyhytaikainen opiskelu on mahdollista yhtä hyvin myös omatoimiselle paikanhakijalle. Opiskeluoikeutta voi usein hakea myös vain kesäksi.

Jos suomalainen korkeakouluopiskelija järjestää määräaikaisen opiskelupaikkansa Yhdysvalloissa vaihto-ohjelmien ulkopuolella, mutta haluaa siirtää siellä keräämänsä opintosuoritukset kotimaiseen tutkintoonsa, hänen kannattaa neuvotella (ja jos mahdollista myös sopia) kurssien hyväksilukemisesta kotimaisen korkeakoulunsa kanssa jo etukäteen ennen Yhdysvaltoihin lähtöä.

Määräaikaista opiskelupaikkaa hakevan opiskelijan kannattaa muistaa, että yhdysvaltalaiset korkeakoulut eivät yleensä myönnä stipendejä tai muuta taloudellista tukea *non-degree* -opiskelijoille. *Non-degree* -opiskelijoiden saattaa myös olla vaikeampaa löytää henkilökohtaista työnohjaajaa (*academic adviser/faculty adviser*), sillä tavallisimmin korkeakoulut ovat kiinnostuneempia sijoittamaan aikaa ja vaivaa varsinaisten tutkinto-opiskelijoiden ohjaamiseen. Jotkut laitokset eivät ota lainkaan vastaan *non-degree* -opiskelijoita.

Non-degree -opiskelu saattaa olla erinomainen vaihtoehto esimerkiksi silloin, kun opiskelija haluaa suorittaa sellaisia yksittäisiä kursseja, joita ei kotimaassa ole tarjolla, tai kun oleskelu Yhdysvalloissa voi kestää vain lyhyen ajan työ-, perhe- tai muista syistä johtuen.

Monet amerikkalaiset oppilaitokset järjestävät opetusta myös kesäisin. Kesälukukaudesta käytetään nimitystä *summer term* tai *summer session*. Lisätietoa kesäopetusta järjestävistä yliopistoista saa *North American Association of Summer Sessions* -järjestön (NAASS) www-sivulta (yhteystiedot s. 79).

2.3 Vaihtosopimukset ja vaihto-ohjelmat

Vaihto-ohjelmat ovat opiskelijan kannalta usein vaivattomin ja edullisin tapa lähteä opiskelemaan Yhdysvaltoihin. Vaihto-opiskelijaksi voi lähteä Fulbright Centerin kautta. Vaihtoon voi myös hakea, jos opiskelee sellaisessa suomalaisessa yliopistossa, korkeakoulussa tai ammatillisessa oppilaitoksessa, jolla on sopimus opiskelijavaihdosta yhdysvaltalaisen oppilaitoksen kanssa. Tällöin opiskelijavaihdon periaatteena on, että ulkomailla suoritettut opinnot luetaan täysimääräisenä osaksi opiskelijan omaa tutkintoa. Vaihto-ohjelmiin osallistuvat voivat saada opintotuen lisäksi pienen apurahan oman oppilaitoksensa kautta. Opiskelijavaihtoon voi osallistua aikaisintaan toisena opiskeluvuotena.

Vaihto-ohjelmat ovat joko kahdenvälisiä tai monenkeskisiä. Oppilaitosten kahdenvälisistä vaihtosopimuksista ja hakumenettelyistä saa lisätietoja oppilaitosten kansainvälisten asiain yksiköistä. Esimerkkejä monenkeskisestä vaihdosta ovat ISEP, ASLA-Fulbright ja EU-USA-ohjelmat.

ISEP

ISEP, *The International Student Exchange Program*, on yhdysvaltalainen opiskelijavaihtojärjestö, joka toteuttaa opiskelijavaihtoa jäsenkorkeakoulujen välillä ympäri maailmaa. ISEP -ohjelmassa on mukana yhteensä 260 yliopistoa Yhdysvalloissa ja 35 muussa maassa. Suomessa ohjelmassa ovat tällä hetkellä mukana Helsingin yliopisto, Joensuun yliopisto, Jyväskylän yliopisto, Kuopion yliopisto, Lappeenrannan teknillinen yliopisto, Oulun yliopisto, Tampereen yliopisto, Tampereen teknillinen yliopisto, Teknillinen korkeakoulu sekä konsortiona Åbo Akademi, Turun kauppakorkeakoulu ja Turun yliopisto. Vuonna 2004 Yhdysvaltain ja Suomen väliseen ISEP -vaihtoon osallistui 47 suomalaista ja 53 kansainvälistä opiskelijaa.¹⁰

ISEP-vaihto on tarkoitettu sekä perustutkinto- että jatko-opiskelijoille. Vaihdon periaatteena on, että opiskelu ulkomailla ei saisi maksaa enempää kuin opiskelu kotimaassa. Yhdysvaltoihin lähtevä suomalainen opiskelija maksaa korkeakoululle ISEP-maksun, jolla katetaan Suomeen vastavuoroisesti saapuvan ulkomaalaisen ISEP-opiskelijan asumis- ja ateriointikustannukset sekä ylioppilaskunnan jäsenmaksu. Yhdysvaltalaisessa yliopistossa suomalainen opiskelija saa vastaavasti ilmaisen asunnon ja apurahan ruokailukustannuksiin (kolme ruokailua päivässä). Lisäksi opiskelija saa Yhdysvalloissa vapautuksen lukukausimaksusta. Ellei matka- ja vakuutuskustannuksia oteta lukuun, suomalainen ISEP-opiskelija opiskelee Yhdysvalloissa periaatteessa kotimaisen opiskeluvuoden hinnalla.

¹⁰ Kansainvälinen liikkuvuus yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa 2004, CIMO.

Esimerkiksi Joensuun yliopiston ISEP-maksu lukuvuonna 2005–2006 on 5 550 euroa koko lukuvuodelta ja 2775 euroa yhdeltä lukukaudelta. Maksu voidaan suorittaa yhdessä tai kahdessa erässä, ainakin yksi erä maksetaan kuitenkin ennen Yhdysvaltoihin lähtöä. ISEP-ohjelman kuluihin kuuluu myös hallintomaksu (ns. *Participant Placement Fee*), joka kattaa Yhdysvaltoihin lähtevää opiskelijaa koskevat hallintokulut, 315 dollaria per opiskelija lukuvuonna 2005-2006. Joensuussa yliopisto maksaa hallintomaksun opiskelijan puolesta. Yliopisto voi myös sisällyttää sen opiskelijan ISEP-maksuun.

ISEP-opiskelijat voivat halutessaan jäädä opiskeluaikansa jälkeen myös harjoittelemaan Yhdysvaltoihin. Harjoittelupaikka on hankittava itse ja harjoittelun on liityttävä opiskelijan opintoalaan. Harjoitteluaika voi pisimmillään olla ISEP:in kautta suoritetun opiskelujakson mittainen. Ohjelman kautta voi nykyisin päästä opiskelemaan ISEP:in jäsenyliopistoihin myös muihin maihin (mm. Kanada, Meksiko, Brasilia, Argentiina, Chile, Nicaragua, Uruguay, Korean tasavalta ja Japani).

ISEP-vaihtoon voivat osallistua ainoastaan jäsenkorkeakouluissa kirjoilla olevat opiskelijat. Lisätietoja ja hakulomakkeita saa oman korkeakoulun ISEP-koordinaattorilta. ISEP:in yhteystiedot löytyvät oppaan lopusta.

ASLA-Fulbright -ohjelma

Fulbright Centerin hallinnoima ASLA-Fulbright on vanhin ja tunnetuin Yhdysvaltain ja Suomen välinen akateeminen vaihto-ohjelma. ASLA-Fulbright -ohjelman kautta lähtee Yhdysvaltoihin vuosittain sekä jatko-opiskelijoita että tutkijoita. Osa jatko-opiskelijoista suorittaa koko jatkotutkintonsa Yhdysvalloissa, osa opiskelee yhden lukuvuoden *non-degree* -statuksella. ASLA-Fulbright -ohjelmaan hakevan ei tarvitse olla kirjoilla suomalaisessa oppilaitoksessa.

ASLA-Fulbright -ohjelmaan sisältyvä stipendi on lukuvuonna 2006-2007 yhteensä joko 28 000 tai 15 000 dollaria. Stipendin lisäksi opiskelija saa Fulbright Centeristä henkilökohtaista ohjausta oppilaitoksen valintaan ja opiskelijapaikan hakemiseen liittyvissä kysymyksissä, lähtövalmennuksen ja mahdollisuuden osallistua orientaatiokurssille Yhdysvalloissa ennen opiskeluvuoden alkua. ASLA-Fulbright -stipendin haku-aika päättyy tavallisesti yli vuotta ennen toivottua opintojen alkamisaikaa.

Osa ASLA-Fulbright -stipendeistä on *cost-share* -stipendejä, jotka Fulbright Center rahoittaa yhdessä suomalaisten yliopistojen kanssa. Yliopistot päättävät vuosittain osallistumisestaan *cost-share* -ohjelmaan, joten osallistuvat korkeakoulut vaihtelevat vuosittain. *Cost-share* -stipendihakemuksia saa ohjelmaan osallistuvista oppilaitoksista, jotka suorittavat myös omien hakijoidensa esivalinnan. Muita ASLA-Fulbright -jatko-opiskelustipendejä haetaan suoraan Fulbright Centeriltä (ks. luku 6.4.2. s. 47).

EU–USA -ohjelmat

Euroopan unionin ja Yhdysvaltojen välinen ohjelma kattaa korkea-asteen oppilaitosten ja ammatillisten oppilaitosten yhteistyön. Ohjelman tarkoituksena on edistää EU-maiden ja Yhdysvaltojen välistä koulutusyhteistyötä.

Meneillään olevan ohjelman viisivuotiskaudella (2001–2005) tuetaan erityisesti kansainväliseen opetus suunnitelmien kehittämiseen ja asiantuntija- sekä opiskelijavaihtoihin kohdistuvia hankkeita. Tuettavia toimintoja ovat korkeakoulujen ja ammatillisten oppilaitosten muodostamien konsortioiden yhteistyöprojektit, joihin voi osallistua myös harjoitteluorganisaatioiden ja työelämän edustajia. Konsortioihin on osallistuttava vähintään kuusi osapuolta, niin että mukana on kolme EU-maata ja kolme USA:n osavaltiota. Opiskelijavaihto on osa projektien toimintaa ja opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua opiskelijavaihtoon toteutettavien hankkeiden puitteissa.

Opiskelijat saavat lisätietoja ohjelmasta oman oppilaitoksen kansainvälisten asioiden toimistosta. Oppaan mennessä painoon ei ole vielä tietoa ohjelman jatkosta ja tarkasta sisällöstä vuodesta 2006 eteenpäin. Internetissä lisätietoja saa osoitteesta: <http://europa.eu.int/comm/education/ec-usa/usa.html>.

3 Korkeakouluopintoihin hakeminen

Yhdysvallat tarjoaa opiskelijalle todella laajan vaihtoehtojen kirjon. Akkreditoituja korkeakouluja on yhteensä noin 4 000, pääainevalikoima on laaja ja koulutusohjelmia löytyy todella runsaasti. Kun on lisäksi kysymys maantieteellisesti laajasta maasta, oppilaitoksen voi valita vaikka oman maun mukaiselta ilmastovyöhykkeeltä.

Mahdollisuuksien runsas kirjo aiheuttaa usein myös runsauden pulaa ja valintoja saattaa olla vaikea tehdä. Kriittisesti ja asiantuntijoiden avulla eri mahdollisuuksia vertaileva opiskelija ei joudu opintojen jälkeen toteamaan, että ulkomaista tutkintoa ei tunnustetakaan kotimaassa tai että koulutusohjelman sisältö ei vastaakaan työelämän tarpeita. Tämän takia opintojen suunnittelu kannattaa aloittaa ajoissa, jotta varmistaa laajimman valinnanvaran ja antaa itselleen tarpeeksi aikaa sekä sopivien vaihtoehtojen kartoittamiseen ja hakuvaatimuksien täyttämiseen. Tiedonhaku kannattaa aloittaa vähintään vuotta, jopa puolitoista vuotta ennen toivottua opintojen aloittamisajankohtaa, *graduate*-tasolla vielä aikaisemmin.

Fulbright Center järjestää vuosittain useita infotilaisuuksia opiskelusta Yhdysvalloissa ja Kanadassa, hakuprosessista sekä mm. TOEFL-kielitestistä. Infotilaisuuksien aikataulu ja aiheet löytyvät Fulbright Centerin kotisivulta.

3.1 Omien lähtökohtien selvittäminen

Ensin on syytä arvioida kriittisesti omat lähtökohdat. Ennen kuin alkaa valita itselleen sopivaa oppilaitosta, kannattaa seuraavat asiat selvittää perusteellisesti: 1) akateemiset tavoitteet, 2) opintojen rahoitus ja 3) henkilökohtaiset toiveet.

Akateemiset tavoitteet

- Opintojen taso/oppilaitostyyppi?
 - community college (jolloin opiskeluvuotia tulee korkeintaan kaksi ja korkein mahdollinen tutkinto on Associate Degree)
 - nelivuotinen college (jolloin opiskeluvuotia on yleensä korkeintaan neljä ja korkein mahdollinen tutkinto on Bachelor Degree)
 - graduate school (eli jatko-opinnot, joihin voi hakea silloin, kun pohjakoulutusvaatimus eli Bachelor Degree tai vastaava on jo suoritettu)
- Opiskelun tavoite?
 - onko Yhdysvalloissa tarkoitus suorittaa tutkinto (jolloin statuksena on degree student) vai yksittäisiä kursseja (non-degree student)?
- Pääaine?
 - yhdysvaltalaisissa korkeakouluissa pääainevalikoima on usein laajempi kuin Suomessa. Tarjolla voi olla myös mahdollisuuksia, joita ei ole tullut kotimaassa edes ajatelleeksi. Ennen kuin lopullisesti valitsee oman pääaineensa, kannattaa tutustua tarjontaan. Perusopiskelijan kannattaa myös muistaa, että Bachelor-tutkinnosta kaksi ensimmäistä vuotta koostuu pääasiassa yleissivistävistä opinnoista ja usein pääainevalinta vahvistetaan lopullisesti vasta toisen opiskeluvuoden lopulla.
- Hakuvaatimukset ja oma opintomenestys?
 - omaa opintomenestystä ja muita ansioita on verrattava yhdysvaltalaisen oppilaitosten hakuvaatimuksiin (tarkemmin luvussa 3.4). Oma hakustrategia luodaan tämän vertailutiedon pohjalta.
 - erittäin valikoivat oppilaitokset vaativat usein esimerkiksi korkeita testituloksia. Opiskelijan on siis käytettävä aikaansa harjoitteluun saadakseen mahdollisimman korkeat pisteet tai tietoisesti valittava oppilaitos, jolla on väljemmät sisäänpääsyaatimukset.
- Opetustyyli?
 - opetustyyli amerikkalaisissa korkeakouluissa saattaa erota hyvinkin paljon siitä mihin on Suomessa tottunut. Undergraduate -tasolla opetustyyli on monen suomalaisen mielestä koulumaisempaa ja useasti opiskelijaa sitovampaa kuin Suomessa. Opiskelijoilta odotetaan usein myös aktiivista osallistumista mm. luennolla tapahtuvaan keskusteluun. Sopiiko opetustyyli siis omaan oppimistyyliin?
- Tulevaisuudensuunnitelmat?
 - on tärkeä pohtia, mitä aikoo tehdä Yhdysvalloissa suoritetuilla opinnoilla tai tutkinnolla tulevaisuudessa. Onko toivottu tutkinto tai opintojakso paras tie omien suunnitelmien toteuttamiseksi?

- Alakohtaiset erityispiirteet?
 - hakijan tulisi ottaa huomioon myös alakohtaiset erityispiirteet. Jotkut opintokokonaisuudet saattavat keskittyä yhdysvaltalaiseen käytäntöön, kuten esimerkiksi kirjanpito ja oikeustiede. Hakijan tulisikin harkita, onko ohjelmakokonaisuus sovellettavissa omiin tulevaisuudensuunnitelmiin ja esimerkiksi kotimaan vaatimuksiin.
- Vaihtoehdot kotimaassa?
 - Yhdysvallat on monille ulkomaanopiskelun unelmamaa. Sieltä löytyy koulutusohjelmia, jotka edustavat maailman ehdotonta huippua ja paljon sellaisia vaihtoehtoja, joita Suomessa ei ole tarjolla lainkaan. Aina kannattaa kuitenkin selvittää myös kotimaiset vaihtoehdot. Koulutuksen voimakas kansainvälistyminen on tuonut Suomessa tarjolle uusia pääaineita ja koulutusohjelmia. Sopiva koulutusohjelma saattaaakin löytyä kotimaasta paljon pienemmillä opiskelukustannuksilla.
 - Kielen ja kulttuurin tuntemuksen kannalta opiskelu ulkomailla on aina hyödyllistä. Mikäli opiskelijan tavoitteet ovat kuitenkin vain ja ainoastaan akateemiset, kannattaa verrata kriittisesti oman pääaineensa koulutustarjonnan tasoa Yhdysvalloissa ja Suomessa. Joskus voi huomata, että olisikin ehkä tullut lähdettyä merta edemmäs kalaan.

Opintojen rahoitus

Rahoitus on yksi keskeisimpiä ulkomailla opiskeluun vaikuttavia tekijöitä. Ajan ja vaivan säästämiseksi on viisainta selvittää oma realistinen rahoitustilanne ja mahdolliset rahoituslähteet heti alkuvaiheessa. Kustannuksista ja rahoituksesta enemmän luvussa 6.

Henkilökohtaiset toiveet

Suunnittelun alkuvaiheessa kannattaa ottaa huomioon myös seuraavat kysymykset, joilla voi opiskelijasta riippuen olla suurikin merkitys opiskelupaikan valinnassa:

- Oppilaitoksen sijainti: maaseutu vai suurkaupunki, rannikko vai keskilänsi, pitkiä talvia vai takuuvarmaa aurinkoa?
- Oppilaitoksen koko: pieni ja intiimi, keskikokoinen vai kaikkein suurin?
- Opiskelijarakenne: paljon vai vähän kansainvälisiä opiskelijoita, ainoana suomalaisena vai yhtenä monista, opiskelijoiden keski-ikä 18 vai 28?
- Henkilökohtaiset toiveet ja harrastukset: haluaako opiskelija esimerkiksi jatkaa tiettyä urheiluharrastusta opiskelunsa aikana? Tarjoaako yhdysvaltalainen oppilaitos tähän mahdollisuuden?

Kun henkilökohtaiset toiveet ja tavoitteet sekä realistinen rahoitustilanne on ainakin pääpiirteittäin selvitetty, on aika alkaa kartoittamaan niitä yliopistoja, jotka sopivat näihin määritelmiin.

3.2 Vaihtoehtojen selvittäminen

Usean sadan oppilaitosvaihtoehdon haarukointi niihin muutamaan joihin päättää hakea, saattaa tuntua mahdottomalta tehtävältä. Kun edellä mainitut omat lähtökohdat ja tavoitteet ovat selkeänä mielessä, on tehtävä monin verroin helpompi.

Fulbright Centerissä on useita oppaita ja tietokantoja, joiden avulla on helppo etsiä itselleen sopivaa yliopistoa tai korkeakoulua. Niitä apuna käyttäen opiskelija voi listata oppilaitoksia, jotka vastaavat hänen toiveitaan. Näin päästään sadoista tai tuhansista vaihtoehdoista muutaman kymmenen oppilaitoksen listaan.

Fulbright Centerissä opiskelija voi tutustua eri oppilaitoksiin tarkemmin yliopistojen opinto-oppaita, esittelyjä ja alakohtaisia opaskirjoja sekä muita hakuteoksia apunaan käyttäen. Asiakkaiden käytössä on myös ilmainen Internet-yhteys yliopistojen omille www-sivuille. Verkkosivustot ovatkin mainioita tiedekunta- ja kurssikohtaisen tiedon lähteitä. Fulbright Centerin henkilökunta auttaa tietopalvelun aineiston käytössä ja tarvittaessa opiskelija voi varata ajan opintoneuvojalle. Neuvoja ja ohjausta saa myös puhelimitse.

Yhdysvalloissa toimii tuhansia collegeja ja yliopistoja. Niiden joukossa on monia erittäin korkeatasoisia ja tunnettuja korkeakouluja, mutta myös tasoltaan kyseenalaisia laitoksia. Ulkomaisen hakijan voi joskus olla vaikea päätellä, kummasta on kysymys. Siksi on erittäin tärkeää, että hakija selvittää oppilaitoksen tason luotettavista lähteistä eikä luota yksinomaan oppilaitosten omiin julkaisuihin – tai pahimmassa tapauksessa mainoksiin. Tiedonhaku kannattaa aina aloittaa tarkistamalla oppilaitoksen akkreditointitiedot (ks. luku 1.5. s. 19).

Akkreditointia ja ns. *ranking*-listoja ei pidä sekoittaa toisiinsa. Esimerkiksi Internetistä löytää erilaisia epävirallisia *ranking*-listoja, joita lehdet ja eri alojen järjestöt julkaisevat. Niissä yliopistot ja koulutusohjelmat on asetettu paremmuusjärjestykseen erilaisia kriteereitä käyttäen. Näihin listoihin kannattaa kuitenkin suhtautua kriittisesti, eikä niitä koskaan pitäisi käyttää ainoana apukeinona oppilaitoksen valinnassa. Viime kädessä kannattaa ainakin tarkkaan selvittää *ranking*-listan arviointiperusteet ja -menetelmät.

Korkeakoulun tai yksittäisen ainelaitoksen tasoa arvioitaessa kannattaa kiinnittää huomiota ainakin seuraaviin asioihin:

- Opetushenkilökunnan koulutustausta ja kokemus
- Korkeakoulun tutkimustoiminta ja tieteelliset julkaisut
- Opetusvälineet ja kirjaston kokoelmien kattavuus
- Tutkinto- ja kurssivaatimukset
- Kurssitarjonta (ei pelkästään tarjottujen kurssien määrä vaan myös se kuinka usein esim. opinto-ohjelmassa vaadittuja kursseja tarjotaan.)
- Valmistuneiden opiskelijoiden sijoittuminen
- Suoritettujen tutkintojen tunnustettavuus ja opintosuoritusten korvaavuus. Miten muut arvostetut korkeakoulut tunnustavat oppilaitoksesta valmistuneiden tutkinnon jatko-opintoihin haettaessa? Missä määrin muut korkeakoulut lukevat hyväksi kyseisestä oppilaitoksesta siirtyvien opiskelijoiden opintoja?

Yksityiskohtaisempaa tietoa oppilaitosten vertailusta sekä yliopistojen ja koulutusohjelmien tason arvioinnista saa Fulbright Centeristä.

Hakuprosessin muistilista

SUUNNITTELU

- Aloita noin 1–1,5 vuotta ennen opintojen alkua
 - Tee itsellesi aikataulu
 - Ota yhteyttä opiskelumahdollisuuksista tiedottavaan asiantuntijaan
 - Määrittele koulutus- ja uratoiveesi
 - Määritä toiveesi oppilaitoksen suhteen
 - Selvitä rahoitusmahdollisuudet ja oma rahoitustilanteesi
 - Arvioi kuinka hyvin täytät oppilaitosten sisäänpääsykriteerit
 - Harjoittele testeihin
-

HAKU

- Valitse 5–10 oppilaitosta
 - Hanki hakupaperit, -ohjeet ja lisätiedot oppilaitoksista
 - Suorita testit
 - Täytä ja lähetä hakemukset viimeiseen hakupäivään mennessä
 - Ano stipendejä ja apurahoja, hanki opintotukihakemuspaperit, järjestä rahoitus
 - Valitse opiskelupaikka, kirjoita kieltävä vastaus muihin tarjouksiin
-

VALINNAN JÄLKEEN

- Lähetä opintotukihakemus
- Osallistu lähtövalmennustilaisuuteen
- Tutustu Fulbright Centerin orientaatiomateriaaliin
- Hae opiskelija-asuntoa
- Ano viisumia

3.3 Hakuajat

Amerikkalaisiin korkeakouluihin ei ole valtakunnallista yhteishakua. Haku on oppilaitoskohtainen ja hakuajat vaihtelevat huomattavasti. Joissakin oppilaitoksissa hakuaika syksyllä alkaviin opintoihin päättyy jo edellisen vuoden marraskuussa, toisissa hakuaika jatkuu myöhäiseen kesään asti tai kunnes opiskelupaikat täyttyvät.

Korkeakoulut eivät yleensä käsittele puutteellisia hakemuksia. Kaikkien hakemuksessa pyydettyjen liitteiden on oltava perillä yliopistossa hakuajan päättyessä. Tämä koskee myös kieli- ja tasotestien tuloksia.

Tavallisinta on hakea opiskelupaikkaa syyslukukaudella alkaviin opintoihin. Joillakin korkeakouluilla on kaksi tai useampia hakuaikoja vuodessa, jolloin on mahdollista hakea paikkaa vaikka kevätlukukaudesta alkaen. Joissakin tapauksissa syksyn haussa paikan saanut opiskelija voi myös anoa korkeakoululta opintojen alkamisajankohdan siirtämistä (*deferred entrance*) esimerkiksi puolella vuodella, jolloin opinnot voi aloittaa kevätlukukaudella.

Ulkomaisen opiskelijan kannalta saattaa kuitenkin olla parempi aloittaa opinnot syksyllä. Korkeakoulujen tukipalvelut ulkomaisille opiskelijoille keskittyvät yleensä alkusyksyyn ja ne luovat hyvän pohjan onnistuneelle opiskelujalle. Kevätlukukaudella ei välttämättä ole tarjolla samoja palveluja (esim. orientaatiokursseja). Myös ystävyysuhteiden ja kontaktien luomisen kannalta voi olla parempi aloittaa opinnot syksyllä kuin kesken lukuvuoden.

3.4 Hakuvaatimukset

Collegeen tai yliopistoon voi hakea suomalaisen lukion tai muun vastaavan, vähintään 12-vuotisen pohjakoulutuksen suorittanut henkilö, jolla on riittävä englannin kielen taito. *Graduate*-tasolle haikauduttaessa pohjakoulutusvaatimuksena on yleensä nelivuotinen *Bachelor*-tutkinto tai vastaava. Hakijan ei tarvitse olla kirjoilla suomalaisessa yliopistossa tai muussa oppilaitoksessa.

Undergraduate- ja *graduate*-tasojen hakuprosessit ovat Yhdysvalloissa eriytetty. *Undergraduate*-tasolla sisäänottopäätökset tehdään yleensä keskitetysti *Admissions Office* -toimistossa. *Graduate*-tasolla *Admissions Office* yleensä auttaa hakemusten käsittelyssä ja tarkistaa, että hakija täyttää yliopistokohtaiset pääsyvaatimukset. Lopulliset valintapäätökset tehdään tavallisesti asianomaisella laitoksella.

Yhdysvalloissa ei ole valtakunnallista yhteishakua vaan opiskelupaikkaa haetaan yleensä suoraan oppilaitoksesta. Opiskelupaikka voi järjestyä myös jonkin vaihto-ohjelman kautta (esim. ISEP). Vaihto-ohjelmilla on usein omat hakuvaatimuksensa.

Valintakriteerit vaihtelevat oppilaitoksesta ja koulutusohjelmasta riippuen. Osa oppilaitoksista haluaa tarjota periaatteessa kaikille mahdollisuuden koulutukseen, jolloin kynnys opintoihin on tarkoituksellisesti matala. Toiset taas ovat erittäin valikoivia. Tiettyjen alojen koulutusohjelmiin on ulkomaalaisen erityisen vaikea päästä (esim. lääketiede).

Yhdysvaltalainen opiskelija käy yleensä tutustumassa oppilaitoksiin ja keskustelee opetushenkilökunnan kanssa ennen lopullisen valinnan tekemistä. Ulkomaiselle opiskelijalle tämä ei yleensä ole mahdollista eikä sitä edellytetäkään. Mikäli opiskelijalla kuitenkin on tilaisuus vierailla Yhdysvalloissa vaikkapa lomamatkalla, kannattaa ehdottomasti ottaa yhteyttä korkeakouluihin ja varata aika keskusteluun oman alan professorin, laitoksen muun henkilökunnan sekä ulkomaisten opiskelijoiden valintaprosessista vastaavan yhteyshenkilön kanssa. Vierailu antaa opiskelijalle paitsi arvokasta tietoa oppilaitoksesta myös tilaisuuden todistaa olevansa vakavasti otettava hakija.

3.4.1 Oppilaitoskohtaiset hakemukset

Hakemukset ja hakuohjeet ovat oppilaitoskohtaisia ja ne tilataan suoraan oppilaitoksesta. Ene-nevässä määrin hakuohjeet ja hakemukset löytyvät myös oppilaitoksen omalta Internet-sivulta tulostettavina tiedostona. Hakemuksen voi usein myös täyttää ja lähettää Internetin välityksellä. Oppilaitoskohtaiset yhteystiedot voi tarkistaa Fulbright Centeristä.

Huolellisesti täytetyt hakemukset palautetaan suoraan yliopistoon tai collegeen. Hakemuksen mukana opiskelijoita pyydetään yleensä lähettämään joitakin tai kaikki seuraavista liitteistä:

- Oikeaksi todistetut kopiot koulu- ja opiskelutodistuksista
- Viralliset englanninkieliset käännökset kaikista todistuksista (mielellään oppilaitoksen leimalla vahvistettuna)
- Kielikokeen (tavallisimmin TOEFL:n) tulos
- Muiden tasotestien tulokset (esim. SAT, GRE, GMAT)
- Suosituskirjeet opettajilta ja tarvittaessa myös työnantajilta (esim. MBA -ohjelmiin haettaessa)
- Essee vapaavalintaisesta tai annetusta aiheesta (graduate -tasolla kirjoitusnäytteenä voi olla oma julkaisu, artikkeli tms.)
- Opintosuunnitelma (ns. study plan tai personal statement)
- Rahoitus selvitys (opintojen rahoitussuunnitelma)
- Työnäytteet, portfolio (esim. taidealoille haettaessa)
- Työtodistus työkokemuksesta (esim. MBA -ohjelmiin haettaessa)
- Tiedekunta kohtainen lisäselvitys
- Lääkärintodistus
- Financial aid -hakemus, mikäli opiskelija hakee oppilaitokselta taloudellista tukea opinnoilleen
- Hakemuksen käsittelymaksu (yleensä dollarimääräisenä shekkinä).

Hakemukset kannattaa lähettää yliopistoon hyvissä ajoin ennen hakuajan päättymistä. Joissain yliopistoissa (erityisesti *graduate*-tasolla) hakemuksen käsittely saattaa alkaa heti, kun kaikki tarvittavat asiakirjat ovat saapuneet. Tällöin hyvissä ajoin lähetetty hakemus saattaa jopa olla etulyöntiasemassa kun yliopisto tekee oppilasvalintojaan.

3.4.2 Kieli- ja tasotestit

Amerikkalaiset yliopistot eivät yleensä järjestä pääsykokeita, jotka olisi suoritettava paikan päällä samaan tapaan kuin suomalaisissa yliopistoissa. Poikkeuksena ovat esittävät taiteet, joissa voidaan vaatia koe-esiintyminen.

Hakijoiden on kuitenkin suoritettava oppilaitoksen vaatimat standardoidut testit (*Standardized tests*) ennen hakuajan päättymistä. Kieli- ja tasotestejä järjestetään eri puolilla maailmaa useita kertoja kuukaudessa.

Yliopisto-opintoja aloittaville on omat testinsä, yleisimmin SAT I ja II. Perustutkinnon suorittaneille ja jatko-opintoihin pyrkiville on niinkään omat testinsä, joista yleisimmät ovat GRE ja GMAT. Näiden lisäksi ulkomaalaisilta vaaditaan kielitesti, tavallisimmin TOEFL.

Testeissä ei ole tiettyä läpäisyraajaa. Yliopistot ja niiden laitokset päättävät pitkälti itsenäisesti siitä, mitä testejä ne vaativat hakijoilta ja kuinka paljon pisteitä hakijoiden on näistä testeistä saatava. Pisterajat saattavat vaihdella myös vuosittain riippuen hakijoiden tasosta.

Amerikkalaiset oppilaitokset käyttävät standardoituja testejä opiskelijavalinnan peruskriteereinä. Hakemukset käydään usein ensin läpi ainoastaan testitulosten osalta. On todennäköistä, että vain sellaiset hakijat, joiden testitulokset vastaavat yliopiston asettamia vaatimuksia, otetaan huomioon opiskelijavalinnassa. Vaikka opiskelija olisikin menestynyt opinnoissaan erinomaisesti, hakemus saatetaan jättää kokonaan huomiotta, jos testitulokset jäävät alle vaaditun pisterajan. Pisterajan ylitys ei vielä takaa opiskelupaikkaa, mutta sillä välttää karsiutumisen heti valinnan alkuvaiheessa.

Opiskelijan kannattaa pyytää testiorganisaatiota lähettämään standardoitujen testien tulokset suoraan niihin oppilaitoksiin, joihin hän aikoo hakea. Oppilaitokset eivät yleensä hyväksy opiskelijan itse lähettämää todistusta testituloksesta.

Testeihin on ilmoitauduttava etukäteen. Joustavinta ilmoittautuminen on tietokoneavusteisiin testeihin. Jos paikkoja on vapaana, tietokoneavusteiseen testiin voi ilmoittautua vielä muutamaa päivää ennen testiä. Muihin testeihin (*paper-and-pencil tests*) ilmoittautumisaika voi umpeutua useita viikkoja ennen testipäivää. Tarkat ilmoittautumisaajat ja -ohjeet löytyvät testien www-sivuilta (ks. s. 75).

TOEFL ja TSE

Opiskelu Yhdysvalloissa edellyttää hyvää suullista ja kirjallista englannin kielen taitoa. Yleensä korkeakoulut määrittelevät kielitaitovaatimuksensa asettamalla tietyn pisterajan, joka hakijan täytyy saavuttaa standardoidussa kielitestissä.

TOEFL (*Test of English as a Foreign Language*) on yhdysvaltalaisten oppilaitosten yleisimmin käytämä kielitaitotesti englantia vieraana kielenä puhuville. Testi koostuu neljästä osiosta: kuullun ymmärtäminen (*listening*), rakenne (*structure*), luetun ymmärtäminen (*reading*) ja kirjallinen ilmaisu (*writing*). Testin on kehittänyt ETS, *Educational Testing Service*. Lisätietoja TOEFL-testistä saa osoitteesta www.ets.org/toefl.

Tietokoneavusteisen TOEFL-testin enimmäispistemäärä on 300.¹¹ Monet korkeakoulut vaativat perustutkintotasolle pyrkiviltä opiskelijoilta vähintään 213 pistettä ja jatkotutkintotasolle pyrkiviltä yli 250 pistettä. Pisterajoissa on kuitenkin suuria vaihteluja oppilaitoksesta ja opintoalasta riippuen.

Osa oppilaitoksista järjestää lukukauden alussa kielikokeen kaikille uusille ulkomaisille opiskelijoille, vaikka heiltä olisikin vaadittu TOEFL-testi jo hakuvaiheessa. Yliopistojen omiin kielikokeisiin kuuluu usein myös henkilökohtainen haastattelu.

TSE (*Test of Spoken English*) mittaa suullista englannin kielen taitoa. TSE on erillinen kielikoe, jota suositellaan erityisesti *Teaching Assistantship* -paikkaa hakeville jatko-opiskelijoille. Testipäivät ja ilmoittautumisohjeet voi tarkistaa osoitteesta www.ets.org/toefl. Osoitteessa on myös kuvaus testin rakenteesta.

TOEFL-testin uusi versio, TOEFL iBT (*Internet Based Test*), korvaa tietokoneavusteisen TOEFL-testin sekä TSE-testin vuoden 2006 aikana. Uusi testi koostuu neljästä osiosta: luetun ymmärtäminen (*reading*), kuullun ymmärtäminen (*listening*), puheosio (*speaking*) ja kirjallinen ilmaisu (*writing*). TOEFL iBT -testin enimmäispistemäärä on 120. Testi suoritetaan auktorisoidussa testikeskuksessa. Lisätietoja TOEFL iBT -testistä saa osoitteesta www.ets.org/toefl.

SAT I ja II

SAT (*Scholastic Assessment Test*) on suunniteltu *undergraduate*-opintoihin pyrkiville. Testin on kehittänyt College Board.

¹¹ Joissakin maissa TOEFL-testin voi edelleen suorittaa perinteisesti ”paper-and-pencil” -testinä, jossa vastaava maksimipistemäärä on 677 pistettä. Tästä testistä korkeakoulut vaativat perustutkinto-opiskelijoilta usein 500 pistettä ja jatkotutkintotasolle pyrkiviltä yli 600 pistettä. Tietokoneavusteinen TOEFL-testi ja perinteinen ”paper-and-pencil” -TOEFL eroavat myös siinä, että ”paper-and-pencil” -testissä ei ole kirjoitusosiota. Kirjoitustaito on silloin osoitettava erillisellä testillä (Test of Written English eli TWE). Tietokoneavusteiseen TOEFL-testiin sen sijaan kuuluu myös kirjoitustaitoa mittaava osio, jolloin sitä ei enää tarvitse suorittaa erikseen.

SAT I: *Reasoning Test* on kolmetuntinen testi, jossa on kirjoitusosio sekä matemaattisia ja kielellisiä kykyjä mittaavia monivalintatehtäviä.

SAT II: *Subject Test* on tunnin mittainen oppiainekohtainen testi, jonka voi suorittaa 9 eri perusoppiaineessa (matematiikkatestejä on kaksi) sekä 10 eri kielessä. Testi koostuu pääasiassa monivalintatehtävistä. Jotkut korkeakoulut vaativat SAT I -testin lisäksi yhdestä kolmeen ainekohtaista SAT II -testiä.

SAT-testiä ei voi suorittaa tietokoneavusteisesti vaan se on ns. *paper-and-pencil test*. SAT I - ja SAT II -testejä ei voi suorittaa samana päivänä. Testipäiviä on Suomessa vuosittain noin kuusi. Testiä järjestää Suomessa Suomi-Amerikka Yhdistysten Liitto ry (yhteystiedot s. 77).

GRE

GRE-testejä (*Graduate Record Examinations*) on kahdenlaisia: yleinen GRE-testi (*GRE General Test*) ja oppiainekohtainen GRE-testi (*GRE Subject Test*).

GRE *General Test* on suunniteltu jatko-opintoihin pyrkiville oppiaineesta riippumatta. Se on yleinen tasotesti, joka mittaa analyttistä kirjoitustaitoa sekä matemaattista ja kielellistä kykyä. Suomessa GRE *General* -testin voi suorittaa tietokoneavusteisesti. Testi kestää testin suorittajasta riippuen 3-4 tuntia.

GRE *Subject Test* on oppiainekohtainen tasotesti. Sen voi suorittaa 16 eri oppiaineessa, kuten biologiassa, historiassa, musiikissa, fysiikassa ja sosiologiassa. Ainekohtaisia testejä ei voi suorittaa tietokoneavusteisesti. Testejä järjestää mm. Suomi-Amerikka Yhdistysten Liitto ry. Lisätietoja GRE-testistä saa osoitteesta www.gre.org/.

GMAT

GMAT (*Graduate Management Admission Test*) on tarkoitettu lähinnä MBA-ohjelmiin tai muihin *graduate*-tason *Business Management* -ohjelmiin pyrkiville. Testi mittaa kielellistä ja matemaattista lahjakkuutta sekä analyttistä päättelykykyä. Suomessa GMAT-testin voi suorittaa tietokoneavusteisesti. Testi kestää testin suorittajasta riippuen yleensä 3-4 tuntia. Lisätietoja GMAT-testistä saa osoitteesta www.mba.com/.

Testeihin valmistautuminen

Testeihin ei kannata mennä valmistautumatta. Harjoittelun avulla testin suorittamistekniikka tulee tutuksi ja opiskelija voi varsinaisessa testitilanteessa keskittyä testin sisältöön.

Fulbright Centerissä voi tutustua maksutta eri kustantajien tuottamiin harjoitteluaineistoihin sekä mm. tietokonepohjaisiin, *Educational Testing Services* kehittämiin harjoitustesteihin. Harjoitustes-

tit voi ladata veloittamatta myös testien www-sivuilta. Muutamat suuret kirjakaupat myyvät eri kustantajien harjoituskirjoja. Niitä voi myös lainata joidenkin oppilaitosten kansainvälisten asiain yksiköistä.

TOEFL, GRE ja GMAT -testeihin ilmoittautuminen ja testien suorittaminen

Tietokoneavusteisiin testeihin voi ilmoittautua testien www-sivujen kautta. Sivuilta saa niinkään tiedot testien järjestäjistä sekä testipäivistä ja -ajoista. Myös Fulbright Centerin kotisivulla, www.fulbright.fi, on tietoja testeistä, testiajoista ja testien järjestäjistä.

3.4.3 Todistukset ja käännökset

Hakemusten liitteiksi vaaditaan yleensä oikeaksi todistetut kopiot alkuperäisistä koulu- ja opiskelutodistuksista. Kopioihin olisi hyvä saada sen oppilaitoksen leima, joka todistuksen on myöntänyt. Todistuksista tarvitaan myös viralliset englanninkieliset käännökset, mielellään oppilaitoksen omalla leimalla vahvistettuna. Muita virallisia todistajia ovat esimerkiksi julkinen notaari tai Yhdysvaltain konsulaatti. Kopioita koskevat määräykset vaihtelevat oppilaitoksittain – joskus voi päästä vähemmälläkin.

Hakemukseen on liitettävä myös opintosuoritusrekisterinote, sekä alkuperäiskappaleena että oikeaksi todistettuna käännöksenä. Pelkkä englanninkielinen versio saattaa riittää, jos sen saa suoraan oppilaitokselta. Mikäli oppilaitokselta ei voi saada virallista opintosuoritusrekisterinotetta, opiskelijan on itse laadittava lista opintosuorituksistaan, niiden laajuudesta ja arvosanoista. Tällainenkin lista olisi hyvä todistaa oikeaksi oppilaitoksen leimalla.

Osa oppilaitoksista hyväksyy vain sellaiset todistukset, jotka on lähetetty heille suoraan ulkomaisista oppilaitoksista eli opiskelija ei voi postittaa niitä itse.

Suomen korkeakoululainsäädännön mukaan korkeakoulut ovat velvollisia antamaan korkeakoulututkinnon suorittaneille kansainväliseen käyttöön tarkoitettua tutkintotodistuksen liitteen, jossa annetaan riittävät tiedot korkeakoulusta samoin kuin todistuksen opinnoista ja opintosuorituksista sekä niiden tasosta ja asemasta koulutusjärjestelmässä. Opetusministeriö on suositellut korkeakouluille, että ne käyttäisivät Euroopan unionin, Euroopan neuvoston ja Unescon yhteisesti hyväksymää tutkintotodistuksen liitettä, ns. *Diploma Supplementia* tähän tarkoitukseen. *Diploma Supplementiin* liittyy myös lyhyt kuvaus korkeakoulujärjestelmästä, mikä voi olla erityisen hyödyllinen haettaessa oppilaitokseen, jolla ei ole aikaisempaa kokemusta suomalaisista opiskelijoista ja heidän tutkintotaustojensa arvioimisesta. *Diploma Supplement* on kehitetty nimenomaan helpottamaan tutkintojen vertailua ja tunnustamista. Sen saa omalta yliopistolta tai ammattikorkeakoululta englanninkielisenä. Lisätietoja saa myös Internet-osoitteista www.oph.fi/europassi sekä <http://europass.cedefop.eu.int/>.

3.4.4 Suositukset

Oppilaitokset vaativat usein vähintään kaksi suosituskirjettä opiskelijan aikaisemmilta opettajilta ja mahdollisesti myös työnantajilta. Suositukset ovat yleensä tärkeä osa hakemusta.

Suosituksista olisi käytävä ilmi, millä perusteella suosittelija pystyy antamaan hakijasta lausunnon. Missä ominaisuudessa ja kuinka kauan suosittelija on tuntenut opiskelijan? (Esimerkiksi kyseessä olevan tieteenalan professori, opettanut opiskelijaa viidellä eri kurssilla yhteensä kahden vuoden ajan). Suosittelevan olisi myös kerrottava hakijasta konkreettisia asioita, joilla on todellista merkitystä opiskelijan hakemuksen tai opintoalan kannalta (mieluiten tietenkin jotain positiivista: opiskelija on osoittautunut lahjakkaaksi alallaan tms.). Suosittelevan on myös pystyttävä perustelemaan väitteensä (esim. toteamalla, että opiskelijan koetulokset ovat aina olleet koko ryhmän parhaat).

3.4.5 Esseet

Joskus hakemuksen liitteeksi vaaditaan essee vapaavalintaisesta tai annetusta aiheesta. *Graduate*-tasolla opiskelijalta voidaan pyytää omaan tieteenalaan liittyvä kirjoitusnäyte. Sellainen voi olla esimerkiksi englanniksi julkaistu artikkeli tai suomeksi julkaistun artikkelin käännös. Toisinaan vaaditaan myös *study plan* tai *personal statement*, jossa opiskelija kertoo taustastaan ja tavoitteistaan.

Yliopisto tai laitos luo mielikuvan opiskelijasta hakemuksen ja sen liitteiden perusteella. Sen vuoksi voi olla hyvä liittää mukaan edustava kirjoitusnäyte silloinkin, kun sitä ei vaadita. Fulbright Centerin tietopalvelussa on useita oppaita, jotka antavat arvokkaita vinkkejä kirjoitusnäytteiden ja *personal statementien* laatimiseen.

3.4.6 Rahoitus selvitys

Opiskelijan on jo hakuvaiheessa pystyttävä selvittämään, miten hän aikoo opintonsa rahoittaa. Joskus tässä vaiheessa riittää pelkkä laskelma ja selvitys rahoituslähteistä. Osa oppilaitoksista vaatii, että rahoituslähteistä on oltava todiste (esim. vanhempien allekirjoittama sitoumus opintojen rahoittamisesta, pankin tilite, Kelalta saatu kirje oikeudesta hakea opintotukea tai muu vastaava).

Yksityiskohtainen rahoitus selvitys todisteineen vaaditaan viimeistään siinä vaiheessa kun opiskelija on hyväksytty oppilaitokseen. Oppilaitos tarvitsee ne ennen kuin se voi lähettää opiskelijalle viisumianomusta varten tarvittavat asiapaperit. Kaikista rahoitustodistuksista kannattaa ottaa kaksoiskappaleet jo tässä vaiheessa, koska samankaltainen rahoitus selvitys on tehtävä haettaessa opiskelijaviisumia Yhdysvaltain konsulaatista.

Rahoitus selvityksen tekeminen saattaa tuntua hankalalta, erityisesti jos aikoo esimerkiksi hakea Kelan opintotukea. Opintotukea ei voida myöntää ennen kuin opiskelupaikka on varmistunut,

mutta oppilaitos voi edellyttää todistusta rahoituksesta ennen kuin tekee myöntävän päätöksen. Opintotukipäätöstä ei voi saada Kelalta ennakoidusti, mutta Kelan opintotukikeskuksesta voi saada englanninkielisen todistuksen tietyin edellytyksin myönnettävän opintotuen määrästä. Tämän kirjeen voi liittää rahoitus selvitykseen.

3.4.7 Työnäytteet

Työnäytteitä voidaan vaatia esimerkiksi taidealoille haettaessa. Tanssitaiteen laitokselle hakeva voi toimittaa cd:n tai videon (VHS-kasetilla, NTSC-systeemille käännettynä) omasta koreografiastaan, kuvataiteilija cd:n tai diasarjan näyttelyistään jne.

Joillain aloilla saatetaan vaatia myös alakohtaista työkokemusta. Työkokemusta vaaditaan usein esimerkiksi MBA -ohjelmiin haettaessa. Tällöin hakemukseen liitetään mukaan työtodistukset. Työkokemuksen laatu- ja minimipituusvaatimukset asettaa oppilaitos.

3.4.8 Lääkärintodistus

Hakijoilta voidaan vaatia myös englanninkielinen lääkärintodistus. Useimmissa tapauksissa todistus vaaditaan vasta silloin, kun opiskelija on ottanut opiskelupaikan vastaan.

3.5 Aikaisempien opintojen hyväksilukeminen

Kaksivuotisessa *collegessa* suoritettut opinnot tai *Associate*-tutkinto voidaan tietyin edellytyksin lukea hyväksi, kun opintoja jatketaan kohti *Bachelor*-tutkintoa. Sama koskee myös joitakin *high schoolissa* suoritettuja kursseja. Opiskelijan kannattaa myös selvittää, voidaanko muulla tavalla hankittu osaaminen lukea hyväksi suoritettavassa tutkinnossa. Vaikka oppilaitos ei hyväksyisikään opintoja suoraan (*transfer credit*), se voi antaa opiskelijalle mahdollisuuden osoittaa kykynsä kokeessa ja korvata sitä kautta joitakin tutkintoon kuuluvia kursseja.

Ulkomaisen *undergraduate*-opiskelijan kannalta prosessi saattaa olla hankala. Useimmiten aikaisempien opintosuoritusten arviointi ja hyväksilukeminen on mahdollista vasta sen jälkeen kun opiskelija on aloittanut opintonsa yhdysvaltalaisessa korkeakoulussa. Syy on ymmärrettävä: korkeakoulut eivät voi käyttää aikaa ja resursseja arviointityöhön, jos ei ole varmaa hyväksytäänkö opiskelija korkeakouluun ja ottaako hän tarjotun opiskelupaikan vastaan.

Ulkomainen opiskelija ei Yhdysvaltoihin lähtiessään yleensä tiedä, kuinka paljon aikaisempia opintoja tullaan lukemaan hyväksi eli kuinka kauan tutkinnon suorittaminen käytännössä kestää. Kannattaa pyytää oppilaitokselta jonkinlainen ennakoarvio jo ennen Yhdysvaltoihin lähtöä ja varautua todistamaan taitonsa perille päästyään. Kannattaa myös ottaa mukaan englanninkielisiä esitteitä

Suomen koulutusjärjestelmästä. Tiedotusmateriaalia julkaisevat esimerkiksi Opetushallitus, opetusministeriö ja Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO. Materiaalista voi olla korvaamatonta apua, varsinkin jos sattuu olemaan koko kampuksen ensimmäinen suomalaisopiskelija!

Korvaavuuksien arviointi voi olla aiheellista myös *graduate*-tasolla, esimerkiksi silloin kun opiskelijalla on koossa huomattavasti enemmän opintoja kuin jatkokoulutuskelpoisuuteen vaadittu *Bachelor*-tutkinto tai vastaava.

3.6 Opiskelijoiden neuvonta

Suomessa Fulbright Center neuvoa ja palvelee kaikkia Pohjois-Amerikassa opiskelusta kiinnostuneita (ks. luku 11, s. 69). Asiantuntevaa neuvontaa saa myös korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten kansainvälisten asian yksiköistä. Perustietoa opiskelusta USA:ssa on lisäksi saatavilla työvoimatoimistoista.

Yhdysvaltalaisissa korkeakouluissa neuvonnasta vastaa ulkomaisten opiskelijoiden asioihin erikoistunut yksikkö tai opintoneuvoja (*Foreign Student Advisor; International Student Advisor*). Yliopiston kansainvälisten asiain yksikkö on yksi ulkomaisen opiskelijan tärkeimmistä tiedonlähteistä. Se neuvoa ja palvelee kaikissa opiskeluun ja elämiseen liittyvissä asioissa (viisumikysymykset, juridiset ongelmat, opintoasiat, asunnon hakeminen jne.). Jos opiskelijan esittämä kysymys ei kuulu yksikön vastuualueeseen, henkilökunta osaa ohjata opiskelijan eteenpäin.

Jos opiskelupaikka perustuu vaihtosopimukseen, opiskelijalla voi olla myös muita yhteyshenkilöitä. Esimerkiksi ISEP-vaihtoon osallistuvilla opiskelijoilla on sekä suomalaisessa että amerikkalaisessa korkeakoulussa ns. ISEP-koordinaattori, joka vastaa ohjelman järjestelyistä ja tarjoaa usein muitakin arvokkaita neuvoja ja ohjelmopalveluja opiskelijoille.

4 Ammatillisiin opintoihin hakeminen

Ammatillisten oppilaitosten hakemukset ja hakuohjeet ovat yleensä oppilaitoskohtaisia ja ne tilataan suoraan oppilaitoksesta. Ammattikoulutukseen hakevilta vaaditaan *high school* -diplomi tai vastaava, vähintään 12-vuotinen loppuun saakka suoritettu pohjakoulutus, sekä riittävä englannin kielen taito. Kielitaidon arvioinnissa käytetään yleensä TOEFL-testiä, joka hakijoiden on suoritettava ennen hakuajan päättymistä. Kielikokeesta vaadittu pistemäärä on yleensä välillä 133 - 213 (tai vastaavasti 450–550 pistettä *paper-and-pencil*-testistä).

Hakuvaatimukset vaihtelevat osavaltiosta, oppilaitoksesta ja koulutusohjelmasta riippuen. *Community collegeihin* vaaditaan 18 vuoden ikä. Osa oppilaitoksista vaatii, että hakijat suorittavat myös soveltuvuustestejä. Joissakin oppilaitoksissa lopullinen valintapäätös tehdään henkilökohtaisen haastattelun perusteella. Kaikkien hakijoiden on pystyttävä osoittamaan jo hakuvaiheessa, että he kykenevät rahoittamaan opintonsa Yhdysvalloissa.

Oppilaitosten hakuajat vaihtelevat huomattavasti. Joissakin oppilaitoksissa haku aika päättyy tai oppilaspaikat täyttyvät jo kuukausia ennen lukukauden alkua. Kaikilla oppilaitoksilla ei ole erillistä haku aikaa vaan hakemukset käsitellään saapumisjärjestyksessä. Laajimman valinnanvaran voi varmistaa aloittamalla suunnittelun ajoissa, mieluiten vähintään vuotta ennen opintojen alkua.

Ammatillisessa koulutuksessa on ulkomaisia opiskelijoita huomattavasti vähemmän kuin korkeakoulutasolla. Tämä heijastuu selvästi myös oppilaitosten valmiuksiin ottaa vastaan ulkomaisia opiskelijoita. Ammatilliset oppilaitokset eivät yleensä tarjoa englannin kielen opetusta eivätkä järjestä asuntoja tai muita tukipalveluja ulkomaisille opiskelijoille.

5 Lyhytkurssit ja englannin kielen opinnot

Useat amerikkalaiset oppilaitokset järjestävät lukuisia eri alojen lyhytkursseja sekä eripituisia englannin kielen kursseja, jotka on suunnattu ulkomaisille opiskelijoille. Ohjelmakokonaisuudet ja kurssit voivat kestoltaan vaihdella aina viikosta jopa vuoteen. Kurssien aiheet vaihtelevat, ja opiskelijalla onkin valittavanaan lukuisia vaihtoehtoja yleisistä peruskursseista hyvinkin yksityiskohtaisiin erikoisvaihtoehtoihin.

5.1. Lyhytkurssit

Monessa amerikkalaisessa korkeakoulussa toimii täydennyskoulutuskeskus, jota kutsutaan useasti nimellä *school of continuing education* tai *university extension studies*. Näiden keskuksien kurssi- ja ohjelmatarjonta on hyvin laajaa.

Suuren tarjonnan takia ei ole olemassa opasta, joka sisältäisi kaikki Yhdysvalloissa tarjottavat lyhytkurssivaihtoehdot. Yksi hyödyllinen tapa kartoittaa oman alansa kurssivaihtoehtoja on ensin kartoittaa ne korkeakoulut, jotka järjestävät tutkinto-ohjelmia kyseessä olevalla erikoisalalla ja sitten tutkia, onko korkeakoululla tarjota myös lyhytkursseja. *University Continuing Education Associationin* Internet-sivulla (UCEA, yhteystiedot s. 79) on hyödyllinen linkkilista amerikkalaisista yliopistoista, jotka järjestävät täydennyskoulutusta (Linkki: Membership – Current Members).

Monet amerikkalaiset oppilaitokset järjestävät opetusta myös kesäisin. Kesälukukaudesta käytetään nimitystä *summer term* tai *summer session*. Lisätietoa kesäopetusta järjestävistä yliopistoista saa *North American Association of Summer Sessions* -järjestön www-sivulta (yhteystiedot s. 79). Kannattaa ottaa huomi-

oon, että lyhytkurssien kurssikustannukset voivat nousta hyvinkin korkeiksi ja niihin on usein vaikea hakea apurahoja tai rahoitusta esimerkiksi kurssin järjestävältä korkeakoululta.

Intensiivikurssien valinnan erityispiirteet

Lyhytkurssin tai -ohjelman valintaan tulisi käyttää samoja peruskriteerejä kuin tutkinto-ohjelman valintaan (ks. luvut 3.1 ja 3.2, s. 25). Lyhytkurssitarjonta ja sisältö on syytä kartoittaa yhtä huolellisesti jos ei huolellisemminkin kuin valitessa tutkinto-ohjelmaa, koska intensiivikursseille ei ole olemassa samanlaista akkreditointijärjestelmää kuin tutkintoon johtavilla ohjelmilla. Hakukriteerit lyhytkursseille voivat olla verrattain joustavat ja opiskelijavalintaan ei välttämättä kiinnitetä riittävästi huomiota. Hakukriteereinä voivat olla esim. työkokemus ja kielitaito.

Hakijan kannattaa kiinnittää erityistä huomiota mm. seuraaviin asioihin:

- Kurssien tai ohjelman sisältö. Mitä halutaan oppia ja mitä erityisosaamista kehittää? Onko ohjelman sisältö sovellettavissa omaan tarkoitukseen tai esimerkiksi työhön? Kannattaa valita juuri sellainen kurssi, joka vastaa omia tavoitteita ja mielenkiinnon kohteita. Jos työnantaja maksaa kurssin kulut, ehtona saattaa olla tiettyjä vaatimuksia kurssisisällölle.
- Mikä on ohjelman painopiste ja rakenne?
- Onko ohjelma yleisuontoinen vai keskittyykö se johonkin erikoisalaan?
- Kuinka käytännönläheinen ohjelma on?
- Kuinka joustava ohjelmakokonaisuus on?
- Onko opetushenkilökunnan tausta sopiva omiin tavoitteisiin?
- Mitä opetustyyliä ohjelma noudattaa?
- Minkälaisia osallistujia ohjelma houkuttelee?
- Kuuluuko ohjelmaan käytännön jaksoja ja työharjoittelua?

5.2 Englannin kielen opinnot

Englannin kielen kursseille pyrkivät voidaan jakaa kolmeen ryhmään. Suurin ryhmä ovat ne, jotka haluavat parantaa kielitaitoaan ja yleisiä valmiuksiaan käyttää englannin kieltä. Toisen ryhmän muodostavat ne, jotka haluavat kehittää kielitaitoaan omalla ammattialallaan tai jollakin muulla erikoisalalla (esim. *Business English*). Kolmanteen ryhmään kuuluvat ne, jotka opiskelevat englantia saavuttaakseen yhdysvaltalaisen korkeakoulujen hakijoiltaan vaatiman kielitaidon tason (ks. luku 3.4.2, s. 31).

Laadukasta englannin kielen opetusta on tarjolla sekä Suomessa että Yhdysvalloissa. Parhaiten omia vaatimuksia vastaava koulutus löytyy vaihtoehtoja vertailemalla. Valintaan vaikuttavat usein myös koulutuksen kokonaiskustannukset.

5.2.1 Kieliopinnot Suomessa ja kielimatkat

Suomessa on kansainvälisestikin vertailtuna erinomaiset mahdollisuudet englannin kielen opiskeluun. Kieltä voi opiskella yliopistojen ja korkeakoulujen lisäksi aikuis- ja työväenopistoissa, avoimissa korkeakouluissa, koulutuskeskuksissa, järjestöjen omilla kursseilla, tuetuissa opintopiireissä (mm. työpaikoilla) sekä yksityisissä kielikouluissa. Lisäksi kotimaiset matkatoimistot järjestävät kielikurssimatkoja niin Yhdysvaltoihin kuin muihinkin englanninkielisiin maihin.

Kurssien pituus, hinta, sisältö ja opetuksen laatu vaihtelevat. Viisainta onkin ottaa kursseista mahdollisimman tarkasti selvää, kysellä muiden kokemuksia ja vertailla mahdollisuuksia kriittisesti.

Kielikurssimatka on tuote, jonka kuluttaja ostaa. Viisas kuluttaja tutkii minkä tahansa tuotteen tarkoin etukäteen ja seuraa että tuote vastaa myös käytännössä sitä, mistä hän on maksanut (kurssin sisältö, opetuksen taso, majoitus jne.). Kielimatkoja järjestävät mm. EF kansainväliset kielikoulut, Student Travel School STS ja TR-kielimatkat Oy (yhteystiedot s. 77).

5.2.2 Kieliopinnot Yhdysvalloissa

Englannin kielen kurssitarjonta Yhdysvalloissa on erittäin runsasta. Koulutuksen sisältö, kustannukset, kohderyhmä ja opetuksen laatu vaihtelevat. Kurssien järjestäjiä on kolmenlaisia: yksityiset kielikoulut, amerikkalaisten yliopistojen yhteydessä toimivat itsenäiset kielikoulut sekä amerikkalaisten yliopistojen omat kielikoulutusta tarjoavat yksiköt.

Kurssin järjestäjän valinnassa kannattaa jälleen olla tarkka, koska tarjolla on sekä korkeatasoisia että kyseenalaisiakin kursseja. Järjestäjä saattaa käyttää markkinointikikkana esimerkiksi kurssitilojen sijaintia maineikkaan yliopiston naapurissa. Opiskelijalle saattaa syntyä sellainen mielikuva, että koulutus on osa yliopiston kurssitarjontaa, vaikka kielikurssin järjestäjällä ei välttämättä ole mitään tekemistä yliopiston kanssa.

Kielikurssien tason arvioinnissa voidaan käyttää apuna CEAn standardeja. *The Commission on English Language Program Accreditation* (CEA) on kielikurssien akkreditointiorganisaatio Yhdysvalloissa. CEAn ohjeisto (*Standards for English Language Programs and Institutions*) antaa opiskelijalle kurssinjärjestäjien ja opetusohjelmien arvioinnissa tarvittavat työkalut. Koulutusjärjestäjien luetteloissa mainitaan myös usein, onko järjestäjä ilmoittanut tukevensa CEA:n laatustandardeja. Tällä hetkellä Yhdysvalloissa on 51 CEAn akkreditoimaa kielikurssijärjestäjää. Muita englannin kielen opetuksen alalla toimivia kansainvälisiä järjestöjä ovat TESOL (*Teachers of English to Speakers of Other Languages*), UCIEP (*University and College Intensive English Programs*) ja AAIEP (*American Association of Intensive English programs*). (Yhteystiedot s. 79)

Kielikurssien arvioinnista, akkreditoinnista ja CEA-standardeista saa ajan tasalla olevaa tietoa Fulbright Centeristä.

Kielikursseista, jotka on tarkoitettu englantia vieraana kielenä puhuville, käytetään Yhdysvalloissa nimitystä ESL (*English as a Second Language*). Kursseja on kolmenlaisia: *Intensive ESL Programs*, *ESP (English for a Specific Purpose) Programs* ja *ESL Courses*.

Intensive ESL Programs

Intensive ESL -ohjelmat ovat englannin kielen tehokursseja ja ne sisältävät vähintään 15 tuntia opetusta viikossa. Yleensä kielikoulut tarjoavat vaihtoehtoja eri tasoille opiskelijoille. Nämä ohjelmat kehittävät opiskelijan kielitaitoa ja valmentavat opintoihin amerikkalaisessa oppilaitoksessa.

ESP Programs (English for a Specific Purpose)

ESP-kurssit on suunniteltu niille, jotka tarvitsevat englannin kielen harjoitusta tietyllä alalla. Kurssit on usein tarkoitettu jatko-opiskelijoille ja ne keskittyvät viestintätaitoihin sekä erityisalojen sanaston harjoittamiseen (esim. oikeustiede, lääketiede sekä kaupallinen ala).

ESL Courses

ESL-kurssit on tarkoitettu niille, jotka jo opiskelevat amerikkalaisessa collegessa tai yliopistossa. Kurssit on suunniteltu suoritettavaksi opintojen ohessa. Kurssin kesto ja viikkotuntimäärä vaihtelevat opiskelijan kielitaidosta riippuen, mutta opetusta on yleensä alle 15 viikkotuntia. Kurssit on tarkoitettu opiskelijoille, joiden kielitaito ei täysin vastaa yliopiston vaatimuksia.

5.2.3. Kielikurssille hakeminen

Kielikursseille voi hakea omatoimisesti ottamalla yhteyttä kurssin järjestäjään. Lisätietoja kielikursseista ja niiden järjestäjistä saa Fulbright Centeristä. *Intensive English USA* on kattava hakuteos englannin kielen kurssitarrjonasta Yhdysvalloissa. Oppaaseen voi tutustua Fulbright Centerissä.

6 Kustannukset ja rahoitus

6.1 Opiskelukustannukset

Opiskelukustannukset vaihtelevat huomattavasti yliopistosta, sen sijainnista sekä opiskelijan kulutustottumuksista riippuen. Lukukausimaksut vaihtelevat muutamasta tuhannesta dollarista yli kahteenkymmeneen tuhanteen dollariin vuodessa. Lisäksi opiskelijan on otettava huomioon asumisesta, ruokailusta, oppimateriaalista ja välineistä (erityisesti taidealat), matkoista ja henkilökohtaisista menoista aiheutuvat kustannukset. Karkeasti arvioiden lukuvuosi Yhdysvalloissa (9 kuukautta) maksaa edullisimmillaankin yli 10 000 euroa. Joissakin yliopistoissa kokonaiskustannukset kohoavat pitkälti yli 20 000 euroon. Keskimääräinen kustannusten nousu on vuosittain 6–7 prosenttia.

6.1.1 Lukukausimaksut

Lukukausimaksut (Tuition) vaihtelevat muutamasta tuhannesta dollarista yli kolmeenkymmeneen tuhanteen dollariin luku-vuodessa. Osavaltioiden yliopistoilla (*state universities*) on yleensä edullisempi lukukausimaksu kuin yksityisillä yliopistoilla (*private universities*). Edullinen lukukausimaksu koskee tavallisesti kuitenkin vain osavaltion asukkaita, ei muista osavaltioista tai ulkomailta tulleita opiskelijoita.

6.1.2 Muut pakolliset maksut

Lukukausimaksujen lisäksi korkeakouluilla on myös muita pakollisia maksuja (*fees*). Näitä voivat olla esim. terveydenhuoltomaksu (kattaa perusterveydenhuollon), ulkomaisten opiskelijoiden maksu (kattaa ulkomaisille opiskelijoille tarkoitettut tukipalvelut), harrastustoimintamaksu jne. Maksut ja niiden suuruus vaihtelevat oppilaitoksesta riippuen. Yliopistot julkaisevat kotisivuillaan lukuvuositai kausikohtaisen kustannuslaskelman. Lukukausi- ja yliopiston muut pakolliset maksut ilmoitetaan yleensä yhteissummuna (*tuition & fees*).

6.1.3 Vakuutukset

Yhdysvaltoihin matkustava tarvitsee matkavakuutuksen. Opiskelijalla on lisäksi oltava riittävä sairaus- ja tapa-turvavakuutus (ks. luku 7.1.2, s. 50). Korkeakoulu voi myös vaatia pakollisen vakuutuksen, joka on otettava oppilaitoksen valitseman vakuutusyhtiön kautta. Vakuutus maksaa keskimäärin noin 400-700 euroa vuodessa vakuutusehdoista, vakuutettavan iästä ym. seikoista riippuen.

6.1.4 Opiskelumateriaali ja -välineet

Opiskelumateriaalien ja oppikirjojen aiheuttamat kustannukset vaihtelevat oppilaitoksen ja opin-toalan mukaan. Joissakin yliopistoissa kaikilla opiskelijoilla on nykyisin oltava oma tietokone. Taideloilla tarvikkeet voivat olla merkittävä menoerä.

Yliopisto-opiskelijan vuosittaiset oppikirjakulut ovat keskimäärin 600–900 euroa. Käytettyjä oppikirjoja voi usein hankkia edullisempaankin hintaan. Monet yliopistokirjakaupat ostavat käytetyt oppikirjat takaisin opiskelijoilta lukuvuoden lopussa.

6.2 Elinkustannukset ja hintataso

Elinkustannukset ja hintataso vaihtelevat Yhdysvalloissa varsin paljon. Kalleimpia ovat suurimmat kaupungit (erityisesti New York) ja edullisimpia maaseutukampukset. Yliopiston sijainnin lisäksi elinkustannuksiin vaikuttavat hyvin paljon opiskelijan omat kulutustottumukset.

Asuminen ja ruokailu yliopiston kampuksella maksaa edullisimmillaan noin 2 000 dollaria lukuvuodessa, keskimäärin noin 5 000 – 7 000 dollaria. Kalleimmillaan asumisesta ja ruokailusta voi joutua maksamaan lähes 15 000 dollaria. Kustannuksia arvioitaessa kannattaa ottaa huomioon, että kampusasuntolat voidaan sulkea lomien ajaksi, jolloin asumiseen on varattava ylimääräistä rahaa.

Kampusasunnoissa on yleensä peruskalustus sekä esimerkiksi patja, peitto ja tyyny. Jos opiskelija ei asu kampuksella, hänen on varattava rahaa huonekaluihin, astioihin ym. tarpeelliseen. Jos alueella ei ole julkista liikennettä, kampusalueen ulkopuolella asuvan on mahdollisesti myös hankittava oma auto. Rahaa on muistettava varata paitsi auton ostoon, myös huoltoon ja vakuutukseen. Rahaa pitää aina varata myös ennalta suunnittelemttomia menoeriä varten.

The International Student Handbook of U.S. Colleges on hakuteos, josta saa vertailutietoa opiskelu- ja elinkustannuksista eri puolilla Yhdysvaltoja. Hakuteoksen tiedot päivitetään vuosittain. Teokseen voi tutustua Fulbright Centerissä. Myös *Institute of International Education* ylläpitää tiedostoa amerikkalaisten yliopistojen elinkustannuksista. Näitä *monthly maintenance rates* -tietoja voi tiedustella Fulbright Centeristä.

Esimerkki undergraduate-opiskelijan kustannuksista lukuvuodessa¹²

YLIOPISTON MAKSUT	\$ 12 423
-------------------	-----------

• Lukukausimaksu	\$ 11 753
• Terveysthuoltomaksu	\$ 178
• Muut yliopiston maksut	\$ 492

MUUT MAKSUT	\$ 10 176
-------------	-----------

• Kirjat	\$ 853
• Asuntolan vuokra ja ruoka	\$ 6 222
• Lennot	\$ 774
• Henkilökohtaiset menot	\$ 1 659
• Vakuutus	\$ 668

YHTEENSÄ	\$ 22 599
----------	-----------

¹² Trends in College Pricing 2004, College Board.

6.3 Opiskelija-alennukset

Opiskelijat saavat yliopistolta opiskelijakortin, jota voi käyttää virallisena henkilöllisyystodistuksena. Opiskelijakortilla saa erilaisia palveluja kampuksella. Kortilla voi myös saada alennuksia esim. matka- ja pääsylipuista. Opiskelija-alennukset vaihtelevat melkoisesti oppilaitoksesta ja paikkakunnasta riippuen, mutta ne eivät yleensä ole yhtä merkittäviä kuin Suomessa.

6.4 Opintojen rahoitus

Opintojen rahoituslähteitä ovat mm. valtion opintotuki (opintoraha, asumislisä ja valtion takaama opintolaina), suomalaiset, kansainväliset ja amerikkalaiset apurahat ja stipendit, amerikkalaisten yliopistojen omat stipendit, korvaukset mahdollisesta osa-aikaisesta työstä kampuksella sekä opiskelijan omat säästöt. Useimmiten yksi tai kaksi rahoituslähdettä ei riitä kattamaan kustannuksia. Rahoitus kootaan useista eri lähteistä ja lisärahoituksen hankinta jatkuu vielä senkin jälkeen, kun opinnot amerikkalaisessa yliopistossa ovat jo alkaneet.

Seuraavassa esimerkissä on lueteltu erään perheellisen jatko-opiskelijan rahoituslähteet opiskelukustannusten ja perheen elinkustannusten kattamiseksi Yhdysvalloissa:

- Suomalaisen yliopiston matka-apuraha
- Amerikkalaisen yliopiston Teaching Assistantship (mikä tässä tapauksessa tarkoitti vapautusta lukukausimaksuista)
- Valtion opintotuki (opintoraha ja asumislisä sekä opintolaina)
- Pienet stipendit kahdelta eri säätiöltä
- Jonkin verran omia säästöjä
- Lasten lapsilisät

6.4.1 Opintotuki

Opintotuki on varsinkin perustutkinto-opiskelijoiden tärkein rahoituslähde, sillä apurahoja ja stipendejä myönnetään pääasiassa jatko-opiskelijoille.

Kansaneläkelaitoksen eli Kelan opintotukikeskus voi myöntää opintotukea ulkomailla opiskeluun, jos opinnot sisältyvät Suomessa suoritettavaan tutkintoon tai johtavat tutkinnon suorittamiseen valtiollisessa tai virallisesti hyväksytyssä oppilaitoksessa. Yhdysvaltain kohdalla tämä tarkoittaa sitä, että oppilaitoksen on oltava asianmukaisesti akkreditoitu. Opintotukea ei myönnetä lukion vaihtopilaille, kielikursseilla opiskeluun eikä yliopistoihin pääsyyn valmentaviin opintoihin.

Opintotukeen oikeuttava aika

- Ammatillinen koulutus: Opintotuki voidaan myöntää opintojen laajuutta vastaavaksi ajaksi.
- Korkeakouluopinnot: Kaikkia korkeakouluopintoja varten opintotukea voi saada enintään 70 kuukauden ajan.

Lukuvuonna 2005-2006 tai sen jälkeen aloitetut opinnot

Opintotukeen oikeuttava aika määräytyy tutkinnon tavoitteellisen suoritusajan perusteella. Enimmäistukiaika on tutkinnon laajuuden ja lukuvuoden pituuden perusteella laskettu tukiaika lisättyä 10 kuukaudella. Esimerkiksi kun tutkinnonlaajuus on 4 vuotta ja lukuvuoden kesto 9 kuukautta, opintotukeen oikeuttava enimmäisaika on 46 kk (4 x 9kk + 10 kk).

Kun yksi korkeakoulututkinto on suoritettu, jäljellä oleva tukiaika lasketaan vähentämällä käytetyt tukikuukaudet 70:stä. Jos ensimmäisen tutkinnon suorittamiseen on käytetty esimerkiksi 45 tukikuukautta, jäljellä on 25 tukikuukautta muihin opintoihin. Tukiaika on kuitenkin enintään suoritettavan tutkinnon enimmäistukiaika. Jos opiskelija aloittaa uudet korkeakouluopinnot keskeyttämisen jälkeen, jäljellä oleva tukiaika lasketaan vähentämällä käytetyt tukikuukaudet uuden tutkinnon suorittamista varten tarkoitetusta tukiajasta.

Ennen lukuvuotta 2005-2006 aloitetut opinnot

Opintotukeen oikeuttavasta ajasta on voimassa samat enimmäistukisäännöt kuin kotimaisissa opinnoissa seuraavin poikkeuksin:

- Jos ulkomainen korkeakoulututkinto on laajuudeltaan tai kestoiltaan suomalaista korkeakoulututkintoa suppeampi, opintotuki myönnetään opetusohjelman keston mukaan. Kela voi erityisestä syystä pidentää tukiaikaa enintään 5 kuukaudella.
- Jos ulkomaisen korkeakoulututkinnon opetusohjelman mukainen keskimääräinen kesto ylittää 55 kuukautta, tuen enimmäisaika on 70 kuukautta.

Ulkomailla opiskelevien opintotuen enimmäismäärä kuukaudessa on: opintoraha 259,01 euroa, asumislisä 180,80 (1.11.2005 lukien 210) euroa sekä lainatakaus 440,00 euroa korkeakouluopinnoissa ja 360,00 euroa toisen asteen opinnoissa.

Ulkomailla tutkintoaan suorittavat lähettävät opintotukihakemuksensa liitteineen Kelan opintotukikeskukselle. Hakemus kannattaa tehdä heti kun on saanut oppilaitokselta hyväksymistodistuksen. Opiskelijan kannattaa ehdottomasti neuvotella pankin kanssa opintolainan nostamiseen ja maksamiseen liittyvistä yksityiskohdista ennen ulkomaille lähtöä. Valmistumisesta tai opintojen keskeyttämisestä on heti ilmoitettava Kelan opintotukikeskukselle.

Jos opiskelija suorittaa tutkintoa suomalaisessa oppilaitoksessa ja opiskelee siihen liittyen tilapäisesti ulkomaisessa oppilaitoksessa yhtäjaksoisesti vähintään kaksi kuukautta, hänelle voidaan myöntää ulkomailla opiskelevan opintotuki. Opintotukihakemus toimitetaan opintotukilautakunnalle tai oppilaitokselle. Kun opintoihin kuuluva työharjoittelu suoritetaan ulkomailla, myönnetään opiskelijalle ulkomaan asumislisä ja lainatakaus. Opintoraha on kuitenkin sama kuin vastaavassa oppilaitoksessa kotimaassa.

Jos opiskelija on kirjoilla suomalaisessa oppilaitoksessa, hän saa lisätietoja ulkomaan opintotuesta oman oppilaitoksensa opintotukilautakunnalta. Jos opiskelija ei ole kirjoilla suomalaisessa oppilaitoksessa, hän voi ottaa yhteyttä Kelan opintotukikeskukseen Jyväskylässä. Vuosittain ilmestyvää opintotukiesitettä saa mm. Kelan toimistoista.

Ulkomailla tutkintoaan suorittavat saavat neuvontaa opintotukikeskuksen ulkomaan ryhmästä puh. 020 434 6630 (kello 13–16) ja sähköpostitse ulkomaat.opintotuki@kela.fi.

Tietoa opintotuesta löytyy myös www-osoitteesta www.kela.fi/. Sivuston osio ”opiskelijalle - ulkomailla opiskeleva” on tehty ulkomailla tutkintoa suorittavia varten. Kelan kotisivulla sijaitsee myös opintotuen keskustelupalsta, jonka kautta voi antaa palautetta tai tehdä kysymyksiä. Suomen sosiaaliturvaan liittyvistä vakuuttamisasioista saa tietoa Kelan numerosta 020-434 2650 (arkisin klo 9–16) ja sähköpostitse inter.helsinki@kela.fi.

6.4.2 Apurahat

Apurahamahdollisuuksien selvittäminen ja apurahojen hakeminen saattaa tuntua työläältä. Se kuitenkin kannattaa. Seuraavassa muutamia hyväksi havaittuja vinkkejä Yhdysvalloissa opiskelleilta:

1. Ota selvää kaikista mahdollisista apurahalähteistä – sekä Suomessa että USA:ssa.
2. Suunnittele aikataulu ja hakustrategia etukäteen. Joitakin apurahoja voi hakea vasta kun opinnot Yhdysvalloissa ovat alkaneet.
3. Opettele kirjoittamaan selkeitä ja tehokkaita hakemuksia.
4. Tutustu myös amerikkalaisten yliopistojen omien apurahojen myöntämisperusteisiin. Mitkä alat saavat eniten rahoitusta? Millä tutkintotasoilla myönnetään eniten rahoitusta?
5. Arvioi omat opiskelukustannuksesi ja laadi apuraha-anomuksiin liitettävä kustannuslaskelma. Älä unohda mitään menoeriä (kirjat, opiskelumateriaalit jne.).
6. Käytä mielikuvitusta! Teaching Assistantshipin hakeminen vieraalta laitokselta (ks. luku 6.4.3, s. 48) on esimerkki luovasta rahoitusjärjestelystä – tämän kaltaisia rahoitusmahdollisuuksia ei ole listattu apurahaoppaissa!
7. Network, network, network! Kysele tietoa ja vinkkejä Suomessa opettavilta amerikkalaisilta luennoitsijoilta ja professoreilta ja suomalaisten oppilaitosten amerikkalaisopiskelijoilta. Kysele kokemuksia myös ystävilta Yhdysvalloissa, naapureilta tai vaikka satunnaisilta nettituttavuuksilta! Luo kontakteja, äläkä arastele esittäen kysymyksiä tai kertoa itsestäsi.

Fulbright Center ylläpitää listaa tiedonlähteistä ja stipendiorganisaatioista, jotka tukevat opiskelua tai tutkimusta Yhdysvalloissa ja Kanadassa. Lista on ladattavissa Fulbright Centerin kotisivulta www.fulbright.fi (Opiskelu USA:ssa & Kanadassa). Lisäksi Fulbright Centerin kokoelmaan kuuluu valikoima amerikkalaisia ja kansainvälisiä stipendioppaita ja -luetteloita.

Kotimaiset apurahat

Apurahoja ja stipendejä myöntävät Suomessa mm. oppilaitokset, yksityiset säätiöt, järjestöt, ammattiliitot, kaupungit ja kunnat sekä työnantajat. Apurahoja myöntäviä säätiöitä ja järjestöjä on lueteltu esimerkiksi Suomen Ylioppilaskuntien Liiton (SYL) kotisivulla, osoitteessa <http://www.syl.helsinki.fi/opiskelijapalvelut/apurahat/>. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Säätiöluettelo on myös hyvä tietolähde. Luettelossa mainituista säätiöistä saa lisätietoja Internet-osoitteesta www.skr.fi/spalvelu/hakemisto.html.

Fulbright Center myöntää stipendejä nimenomaan Yhdysvaltoihin. Fulbright Centerin kautta voi hakea perus- ja jatko-opintostipendejä, tutkimustyöhön liittyviä stipendejä sekä asiantuntija- ja ammattistipendejä. Hakuaika riippuu stipendikategoriasta ja se on syytä tarkistaa hyvissä ajoin. Esimerkiksi *ASLA-Fulbright Graduate Grant* -hakuaika päättyy jo elokuussa noin vuotta ennen opiskelun alkua, jolloin hakemus ja kaikki sen liitteet, kuten TOEFL-kielitestin tulos, tulee olla Fulbright Centerissä. Fulbright Centerin *Undergraduate Grant* -hakuaika päättyy yleensä opintojen alkua edeltävän huhtikuun aikana. Tarkempia tietoja stipendiohjelmista ja hakuvaatimuksista saa Fulbright Centeristä.

Myös Suomi-Amerikka Yhdistysten Liiton (SAYL) apurahasäätiö myöntää stipendejä Yhdysvalloissa opiskeluun (yhteystiedot s. 77).

Yhdysvaltalaiset apurahat

Apurahojen hakemisessa ei tarvitse rajoittua pelkästään kotimaahan. Rahoitusta voi saada myös yhdysvaltalaisilta tai kansainvälisiltä säätiöiltä ja järjestöiltä. Joissakin tapauksissa myös amerikkalainen oppilaitos myöntää stipendejä ulkomaisille opiskelijoilleen. Kannattaa muistaa, että yliopistojen omien apurahojen hakuaajat päättyvät yleensä aikaisemmin kuin yliopistojen varsinaiset hakuaajat.

Perustutkintotasolla stipendi voidaan myöntää akateemisin perustein erityisen lahjakkaille ja lupaa-ville opiskelijoille. Joskus myös oppilaitokset, jotka haluavat kansainvälistää kampustaan, houkuttelevat lahjakkaita ulkomaisia perustutkintotason opiskelijoita stipendeillä. Perustutkinto-opiskelijat voivat hakea myös urheilustipendejä.

Jatko-opintoihin myönnetään tukea hieman eri perustein kuin perustutkinto-opintoihin. Jatko-opintostipendit myönnetään useimmiten akateemisin perustein ja kilpailu niistä on kova. *Non-degree* -opintoihin ei yleensä myönnetä tukea. On myös todennäköisempää saada tukea tohtorintutkintoa kuin *Master*-tason tutkintoa varten.

Fellowship on yliopiston myöntämä apuraha, jonka vastineeksi ei edellytetä opiskelijan työpanosta. Jatko-opiskelijat voivat usein hakea myös ns. *Teaching Assistantship* tai *Research Assistantship* -paikkoja, jotka puolestaan edellyttävät osa-aikaista työntekoa laitoksella.

6.4.3 Teaching Assistantship/Research Assistantship

Joillakin laitoksilla on yksi tai useampia osa-aikaisia assistentin paikkoja. Näitä kutsutaan nimellä *Teaching Assistant* (TA) tai *Research Assistant* (RA). TA tai RA työskentelee laitoksella muutamia tunteja viikossa ja saa sitä vastaan alennusta lukukausimaksuihin. Viikkotuntimäärä ja korvauksen suuruus riippuvat laitoksesta.

Myös työtehtävien sisältö riippuu pitkälti laitoksesta. TA:n työ liittyy yleensä opetukseen (esim. kokeiden korjaamisessa avustamista tai myös varsinaista opetustyötä) ja RA:n työ tutkimukseen. Joissakin yliopistoissa on myös ns. *Laboratory Assistant* -paikkoja.

Paikkoja haetaan yleensä omalta pääainelaitokselta. Ulkomaisen opiskelijan kannattaa kuitenkin miettiä, onko hänellä jokin erityinen taito, jonka perusteella hän voisi hakea paikkaa joltakin toiselta laitokselta. Jotkut ulkomaiset opiskelijat esimerkiksi avustavat oman äidinkielenensä opetuksessa amerikkalaisessa korkeakoulussa.

6.4.4 Työskentely ja verotus

Opiskelijajaviisumilla Yhdysvalloissa oleskelevan työskentelymahdollisuudet ovat varsin vähäiset. Opiskelukustannuksien kattaminen työnteolla ei ole mahdollista, sillä opiskelijajaviisumin voimassaolo edellyttää, että opiskelu on päätoimista. Katso lisää viisumimääräyksistä luvusta 9.3 ”Oleskelulupa ja muut asiakirjat”.

Ulkomaisten opiskelijoiden on tehtävä vuosittain veroilmoitus paikallisille veroviranomaisille riippumatta siitä, onko heillä ansiotuloja. Neuvoja näissä asioissa kannattaa kysellä oman yliopiston *Foreign Student Adviserilta/International Student Adviserilta*.

6.5 Perheellinen opiskelija

Ei ole mitenkään harvinaista, että suomalainen opiskelija lähtee Yhdysvaltoihin perheensä kanssa. Perheellisen opiskelijan on kuitenkin valmisteltava opiskeluajan rahoitus tavallistakin huolellisemmin. Koska elinkustannukset kasvavat perheenjäsenten lukumäärän mukaisesti, kannattaa verrata eri paikkakuntien vuokra- ja elinkustannustasoja, ettei vahingossa tule valinneeksi kaikkein kalleinta asuinympäristöä. Lasten koulunkäyntiin ja sen kustannuksiin liittyvät seikat on selvitettävä etukäteen, samoin perheen vakuutusturva. Stipendeissä ei yleensä ole perhekorotuksia.

7 Opiskelijana Yhdysvalloissa

EducationUSA -sivuston *Living in the U.S.* ja *Predeparture Information* -osiot ovat hyvä perustiedonlähde Yhdysvaltoihin suuntaaville. Sivuston osoite on www.educationusa.state.gov/.

7.1 Opintososiaaliset asiat

7.1.1 Asuminen ja opiskelija-ruokailu

Yhdysvalloissa opiskelija-asuntolat (*dormitories* eli *dorms*, *residence halls*) sijaitsevat yleensä yliopistojen ja collegejen kampusalueella. Asuntolahuoneeseen majoittuu 2–4 opiskelijaa. Huoneet ovat yleensä kalustettuja ja ne ovat suunnilleen samantasoisia kuin opiskelija-asuntolat Suomessa, joskin usein ahtaampia.

Osa yliopistoista edellyttää, että ulkomaiset perustutkinto-opiskelijat asuvat ensimmäisen lukuvuotensa opiskelija-asuntolassa. Yliopistoilla voi olla erityinen asuntola ulkomaisille opiskelijoille ja tutkijoille (*international house*). Kaikilla kampuksilla ei ole perheasuntoja, jolloin perheellisten opiskelijoiden on hankittava asunto vapailta markkinoilta.

Yliopistot lähettävät asunnonhakulomakkeen usein hyväksymiskirjeen mukana. Lomake kannattaa palauttaa mahdollisimman nopeasti, koska asuntolapaikat jaetaan yleensä hakemusten saapumisjärjestyksessä. Asuntoasioissa opiskelijaa neuvovat asuntoasiain toimisto (*housing office*) ja yliopiston kansainvälisten asiain toimisto (*Foreign/International Student Adviser's office*), jonka puoleen voi kääntyä kaikissa ongelmatilanteissa.

Jos opiskelija vuokraa asunnon vapailta markkinoilta, hänen täytyy yleensä maksaa vähintään yhden kuukauden vuokraennakko. Lisäksi vuokranantaja voi vaatia yhden tai kahden kuukauden vuokraa vastaavan takuumaksun. Vuokran lisäksi vuokralainen maksaa vesi-, kaasu- ja sähkötulot.

Jos opiskelija haluaa hankkia asunnon vapailta markkinoilta, se kannattaa tehdä vasta opiskelupaikkakunnalla. Vapaita vuokra-asuntoja voi tiedustella yliopiston asuntoasiain toimistosta ja paikallinen sanomalehti kannattaa tutkia tarkkaan. Koska opiskelija ei voi etukäteen tietää, kuinka nopeasti sopiva asunto löytyy, hänen on osattava varautua ylimääräisiin kustannuksiin (esim. hotellissa yöpyminen).

Asuntoa vuokratessa kannattaa lukea koko vuokrasopimus erittäin tarkkaan pienellä kirjoitettuja alaviitteitä myöten! Asunnon voi vuokrata kalustettuna, jolloin ei tarvitse kuluttaa aikaa ja rahaa huonekalujen hankintaan, eikä tarvitse myöskään miettiä, miten huonekaluista pääsee eroon ennen kotimatkaa.

Opiskelijat voivat Yhdysvalloissa valita kattavuudeltaan vaihtelevia ruokailujärjestelyjä (*meal plans*). Opiskelija-asuntolassa voi olla ruokala (*cafeteria*), mutta yleensä yliopistojen ruokalot ovat eri rakennuksissa kuin asuntolat.

Lyhytaikaista opiskelujaksoa varten ehdottomasti helpointa ja vaivattominta on yrittää saada kampukselta opiskelija-asunto ja sen mukana kaikki ateriat kattava meal plan. Tutkinto-opiskelijoiden ja perheellisten sekä niiden opiskelijoiden, jotka arvostavat asumisväljyyttä ja omaa rauhaa, kannattaa harkita muita vaihtoehtoja.

7.1.2 Terveystenhoito

Collegeilla ja yliopistoilla on yleensä oma terveysasema, jossa annetaan ensiapua ja hoidetaan pienempiä vammoja. Vakavammissa sairaustapauksissa opiskelija ohjataan johonkin paikallisista sairaaloista. Oppilaitosten opiskelijoille lähettämä esittelymateriaali sisältää yleensä tiedot oppilaitoksen tarjoamista terveydenhuoltopalveluista ja niiden hinnoista. Suurin osa oppilaitoksista perii opiskelijoilta pakollisen terveydenhuoltomaksun (*health fee*). Tämä maksu ei kuitenkaan korvaa sairausvakuutusta, vaan vakuutus on hankittava joka tapauksessa.

Terveystenhoito Yhdysvalloissa on suomalaisittain katsottuna erittäin kallista: sairaalakäynti äkillisessä sairastapauksessa saattaa maksaa tuhansia dollareita. Siksi opiskelijalla on oltava riittävä vakuutusturva sairaustapausten ja tapaturmien varalta. Opiskelijan on hankittava vakuutus itse, joko ennen Suomesta lähtöä tai paikan päällä Yhdysvalloissa. Kannattaa pyytää tarjouksia eri vakuutusyhtiöiltä. Jotkut korkeakoulut voivat myös vaatia pakollisen vakuutuksen, joka on otettava oppilaitoksen valitseman vakuutusyhtiön kautta. Myös ISEP-vaihtoon osallistuvien on hankittava tietty vakuutus. Sairausvakuutukseen liittyvät seikat on hyvä tarkistaa suoraan oppilaitoksesta ennen Yhdysvaltoihin matkustamista.

On hyvä tiedustella, millaisia sairausvakuutuksia ulkomaisilla opiskelijoilla on ollut. Onko korvaustapauksissa ilmennyt ongelmia? Suomalaisen sairausvakuutuksen soveltuvuudesta kannattaa neuvotella oman vakuutusyhtiön kanssa. Suomalaisen vakuutusten ongelmana voi joskus olla, etteivät yhdysvaltalaiset sairaalat ja muut laitokset suostu laskuttamaan suoraan suomalaista vakuutusyhtiötä. Sairausvakuutuksesta on ehdottomasti oltava todistuksena englanninkielinen vakuutuskortti. Se on pidettävä aina mukana ja esitettävä sairaustapauksessa. Maksettavan enimmäiskorvauksen on oltava riittävän korkea, jotta se varmasti kattaa sairauskulut Yhdysvalloissa. Opiskelijan kannattaa aina hankkia myös matkavakuutus. Matkavakuutuksessa voi olla kolmen kuukauden enimmäisaika, jota on mahdollista pidentää lisämaksua vastaan.

Suomalaisen opiskelijan on myös hyvä pitää huolta, että hän pysyy suomalaisen sosiaaliturvan piirissä ulkomailla opiskelunsa ajan. Lisätietoa asiasta saa Kelasta (yhteystiedot s. 76).

7.2 Ylioppilaskunta ja vapaa-aika

Amerikkalaisissa yliopistoissa ei ole erillisiä ylioppilaskuntia. Opiskelijoita edustaa joko oma opiskeluskunta (*student body*) tai opiskelijaneuvosto (*student government*). Niiden katsotaan kuuluvan osaksi yliopistoa.

Vapaa-ajantoiminta on vilkasta. Monet yliopistot keräävät opiskelijoilta lukukausimaksujen yhteydessä erillisen maksun (*activities fee*), jolla rahoitetaan kerho- ja harrastustoimintaa. Yliopistoilla on mm. erilaisia kulttuuriyhdistyksiä, uskonnollisia yhdistyksiä, urheiluseuroja ja musiikki- ja teatteriryhmiä. Useilla yliopistoilla on myös oma opiskelijalehti sekä radio- ja tv-asema.

7.3 Liikenne

Yhdysvalloissa julkinen liikenne ei ole yhtä kattava kuin Suomessa. Ihmiset liikkuvat pääosin omilla autoillaan. Varsinkin kampusalueella asuvien opiskelijoiden yleisin kulkuväline on polkupyörä. Joillakin yliopistoalueilla toimii kampuksen sisäinen bussiliikenne.

Kaikki osavaltiot eivät hyväksy suomalaista tai kansainvälistä ajokorttia, vaan ulkomaalaisten on suoritettava paikallinen ajokoe. Paikallisesta käytännöstä voi tiedustella yliopiston tai collegen kansainvälisten asiain yksiköstä (*Foreign/International Student Adviser's office*).

7.4 Suomalaisopiskelijat Yhdysvalloissa

Kelan opintotukikeskuksen tilastojen mukaan yhteensä 4 594 suomalaista opiskelijaa sai lukuvuonna 2003–2004 opintotukea tutkinto-opiskeluun ulkomailla. Näistä Yhdysvalloissa opiskeli 277. Tämän lisäksi Yhdysvaltoihin lähti 241 opiskelijaa jonkin vaihto-ohjelman puitteissa.

Suomalaiset opiskelevat Yhdysvalloissa etenkin taloustieteitä ja taiteita. Suosituimmat taloustieteen tutkinnot ovat perustutkintotason BBA (*Bachelor of Business Administration*) ja jatkotutkintotason MBA (*Master of Business Administration*). Noin 35 % Yhdysvalloissa tutkintoaan suorittavista Kelan tukea nauttivista opiskelijoista opiskeli kauppaa tai taloutta. Taidealoilla kiinnostusta löytyy varsinkin moneen pääaineeseen aina kuvataiteista musiikkiin ja teatteriin. Viime vuosina suosittuja ovat olleet myös elokuva-alan opinnot, sekä ohjaus että tuotanto. Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteet sekä humanistiset alat ovat verrattain tasaisesti edustettuina vuodesta toiseen. Noin 20% Kelan tukea nauttivista tutkinto-opiskelijoista suorittaa opintoja näillä aloilla. *Master*-tasoinen LLM-tutkinto on suosittu opintokokonaisuus oikeustieteissä. Myös lääketiede on toivelistan kärkipäässä. Käytännös-

sä suomalaiset kuitenkin lähtevät opiskelemaan lääketiedettä Yhdysvaltoihin erittäin harvoin, sillä ulkomaalaisille lääketieteen tutkinto-ohjelmaan pääseminen on erittäin vaikeaa. Yksityiskohtaista tietoa eri alojen opinnoista Yhdysvalloissa saa Fulbright Centeristä.

Suomalaisten opiskelijoiden kolme suosituinta kohdeosavaltiota vuonna 2003-2004 olivat Kalifornia, New York, ja Michigan.¹³ Suomalaiset ovat kuitenkin levittäytyneet laajalle koko maahan, koska esimerkiksi samaisena vuonna vain kahdessa Yhdysvaltain osavaltiossa ei ollut yhtään suomalaista opiskelijaa.

Ennen opintojen aloittamista kannattaa ottaa yhteyttä samassa korkeakoulussa opiskeleviin suomalaisiin ja kysellä heiltä kokemuksia ja konkreettisia neuvoja. Yhteydenotto voi onnistua esimerkiksi *International/Foreign Student Adviser*in toimiston kautta. Yhdysvalloissa osoitetietoja ei saa antaa ulkopuolisille ilman asianomaisen lupaa (*Privacy Act* -laki). Joissakin yliopistoissa *Foreign Student Adviser*in toimisto kuitenkin pitää listaa vapaaehtoisista opiskelijoista, jotka pyydettyäessä ottavat yhteyttä opiskelupaikan saaneisiin saman maan kansalaisiin. Jos tällaista listaa ei ole, voi aina jättää omat osoite- tai sähköpostitietonsa ja pyytää toimistoa välittämään ne edelleen sikäläisille suomalaisopiskelijoille.

Opiskelupaikkakunnalla tai sen läheisyydessä saattaa toimia myös suomalais-amerikkalainen ystävyysseura, esimerkiksi Finlandia Foundationin jaosto (yhteystiedot s.79). Heidän kautta voi myös päästä yhteyteen paikkakunnalla asuvien suomalaisten kanssa.

8 Opintojen vastaavuus

Opintojen vastaavuus kotimaassa olisi selvitettävä jo ennen Yhdysvaltoihin lähtöä. Opintojen tunnistamiskysymykset voidaan jakaa kolmeen ryhmään:

1. Henkilöt, jotka haluavat lukea ulkomailla suoritetut opinnot osaksi suomalaista tutkintoa tai ne ulkomailla tutkinnon suorittaneet, jotka hakevat jatko-opiskelupaikkaa suomalaisesta korkeakoulusta.
2. Ne, jotka hakevat yksityisen sektorin työpaikkaa ja haluavat työnantajan ottavan ulkomailla suoritetun tutkinnon tai opintosuoritukset huomioon valinnassa.
3. Julkisen sektorin työpaikkaa hakevat henkilöt, jotka haluavat, että heidän ulkomainen tutkintonsa tai opintosuorituksensa rinnastetaan suomalaiseen korkeakoulututkintoon, jolloin heidät voitaisiin katsoa virkakelpoisiksi Suomessa.

¹³ Lähde: Institute of International Education.

8.1 Akateeminen tunnustaminen

Akateemisella tunnustamisella tarkoitetaan ulkomailla suoritettun tutkinnon tai opintosuoritusten hyväksi lukemista ja niiden antaman jatko-opiskeluoikeuden tunnustamista. Opintojen hyväksiluttavuudesta ei ole olemassa virallista normistoa.

Jos opiskelija on kirjoilla suomalaisessa yliopistossa tai korkeakoulussa, kyseinen oppilaitos päättää ulkomaisten opintosuoritusten hyväksi lukemisesta. Opintojen korvaavuudesta päätetään tapauskohtaisesti. Päätökseen vaikuttavat mm. opintojen vaihe, opiskelijan aineyhdistelmä ja eri aineiden painottuminen aineyhdistelmässä. Kokemus on osoittanut, että korvaavista opinnoista kannattaa ehdottomasti sopia vastaavan opettajan kanssa jo ennen ulkomaille lähtöä. Tätä tarkoitusta varten kannattaa hankkia amerikkalaisen korkeakoulun opinto-opas. Sen avulla voi laatia alustavan opintosuunnitelman ja ehdottaa, mitä opintojaksoja Yhdysvalloissa suoritettavilla opinnoilla voisi korvata. Tämän perusteella vastaava opettaja voi antaa jo etukäteen lausunnon opintosuoritusten mahdollisista korvaavuuksista.

Opiskelijavaihto-ohjelmissa edellytetään usein, että ulkomaiset opinnot hyväksytään osaksi opiskelijan omaa tutkintoa. Tällöin opiskelijan on jo hakuvaiheessa saatava laitoksen periaatteellinen hyväksyntä Yhdysvalloissa suoritettaville opinnoille.

Jos opiskelija suorittaa koko tutkintonsa ulkomailla ja hakee sen jälkeen jatko-opiskelupaikkaa suomalaisesta korkeakoulusta, jatko-opintokelpoisuudesta päättää tässäkin tapauksessa kyseinen korkeakoulu.

”Krediiteistä” opintoviikoiksi tai opintopisteiksi

Yhdysvalloissa kurssien laajuus ja niiden opiskelijoilta vaatima työmäärä ilmaistaan tavallisesti käyttäen ”*credit hour*” -yksikköä (lyhyemmin ”*credit*” eli krediitti). Se ei ole yhteismittainen suomalaisen opintoviikon tai opintopisteen kanssa – eikä aina yhdysvaltalaisenkaan oppilaitosten kesken.

Krediittien muuntamisesta opintoviikoiksi tai opintopisteiksi ei ole olemassa yhtä yleisesti hyväksyttyä normia. Tässäkin usein oma oppilaitos ja vastaava opettaja tekevät päätökset arvionsa pohjalta. Päätökset perustuvat pitkälti siihen kurssin sisältöä ja vaatimuksia koskevaan aineistoon, minkä opiskelija itse esittää opintosuoritusten korvaamisesta päättävälle opettajalle. Joissakin oppilaitoksissa on sovittu opintosuoritusten korvaamisessa käytettävistä yleislinjoista. Vaihto-ohjelmissa voi olla tarkatkin määräykset korvaavuuksista ja krediittien muuntamisesta opintoviikoiksi tai opintopisteiksi. Varsinkin jos vastaavuuksista ei ole etukäteen pitävästi sovittu, on järkevää säilyttää kaikki kursseilta saatu aineisto, oheiskirjallisuus, tenttipaperit ja kirjalliset työt, kunnes kaikki korvaavuudet on lopullisesti viety opintosuoritusrekisteriin.

8.2 Tutkintojen tunnustaminen

Tutkintojen tunnustamisella tarkoitetaan koulutuksen tuottaman ammatillisen kelpoisuuden ja pätevyyden tunnustamista.

Yksityisellä sektorilla työnantaja ratkaisee, millaisen arvon ulkomailla suoritettu tutkinto saa työnhakutilanteessa. Monet työnantajat hyväksyvät ulkomailla suoritettua tutkintoa todisteeksi henkilön kelpoisuudesta johonkin tehtävään. Työnantajat eivät tavallisesti edellytä, että työnhakijalla on viranomaisilta haettu rinnastuspäätös ulkomaisesta tutkinnosta.

Julkisella sektorilla käytäntö on erilainen. Jos julkisen sektorin viran tai tehtävän kelpoisuusvaatimuksena on vähintään kolmivuotinen korkeakoulututkinto, ulkomailla koulutuksensa hankkineen täytyy hakea päätöstä ulkomailla suoritettua tutkintoa rinnastamisesta suomalaisen tutkintoon.

Ulkomailla suoritettua korkeakoulututkintoa ja korkeakoulun opintosuoritukset tuottavat saman kelpoisuuden virkaan tai tehtävään kuin niihin vaadittavat Suomessa suoritettavat korkeakouluopinnot, jos nämä opinnot on rinnastettu toisiinsa ulkomailla suoritettujen korkeakouluopinnotuottamasta virkakelpoisuudesta annetun lain (531/86) nojalla.

Rinnastamispäätöstä haetaan Opetushallitukselta. Päätös on henkilökohtainen ja sen hinta on 178 euroa.¹⁴ Käytössä on kaksi erilaista hakemuslomaketta. Yhdysvalloissa ja muualla Euroopan unionin ja Euroopan talousalueen ulkopuolella tutkintonsa suorittaneet käyttävät hakemuslomaketta UO, jolla haetaan lain 531/86 mukaista päätöstä. Hakemuslomaketta EU/ETA käyttävät Euroopan unionin- ja Euroopan talousalueen maiden kansalaiset, joiden tutkinto on suoritettu Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Tällöin päätökset tehdään Euroopan yhteisön yleisen tutkintojen tunnustamisjärjestelmän voimaantulon jälkeen annetun lain (1597/92) nojalla. Lomakkeita ja niiden täyttöohjeita on saatavilla sekä suomen, ruotsin että englannin kielellä. Hakemuslomakkeita ohjeineen saa mm. Opetushallituksen verkkosivuilta sekä Opetushallituksen kirjaamosta. Lisätietoja ulkomailla suoritettujen tutkintojen rinnastamisesta Suomessa saa Opetushallitukselta:

Opetushallitus
PL 380, 00531 Helsinki
www.oph.fi/tutkintojentunnustaminen/
Puh. (09) 744 775

Ulkomailla suoritettu korkeakoulututkinto rinnastetaan ensisijaisesti Suomessa suoritettavaan ammattikorkeakoulututkintoon, alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon tai jatkotutkintona suoritettavaan lisensiaatin tai tohtorin tutkintoon. Ulkomailla suoritettu korkeakoulututkinto voi-

¹⁴ Elokuussa 2005.

daan myös hakijan pyynnöstä rinnastaa tiettyyn korkeakoulututkintoon tai tiettyihin opintoihin, jos kyseinen tutkinto tai kyseiset opinnot ovat Suomessa kelpoisuusvaatimuksena virkaan tai tehtävään (esimerkiksi opettajalta vaadittavat opinnot).

8.2.1 Akkreditoinnin tarkistus

Rinnastamis päätöksen käsittelyvaiheessa tutkitaan tarkoin kaikki ulkomaista korkeakoulua koskevat perustiedot. Yhdysvaltalaisen korkeakoulujen kohdalla ensimmäinen perusedellytys on, että korkeakoulu on asianmukaisesti akkreditoitu. Akkreditoimattomien korkeakoulujen tutkinnoille ei yleensä ole mahdollista saada rinnastusta eivätkä korkeakoulut Suomessa tai muissakaan maissa hyväksy niitä opiskelijan jatko-opintokelpoisuutta arvioidessaan. Akkreditointi on ensimmäinen asia, joka Yhdysvaltoihin opiskelemaan aikovan on amerikkalaisen yliopiston osalta selvitettävä. Ajankohtaista tietoa oppilaitosten akkreditoinnista saa Fulbright Centeristä.

8.2.2 Oikeus ammatinharjoittamiseen

Oikeuden ammatinharjoittamiseen ulkomaisen tutkinnon perusteella myöntää se viranomainen, joka muutoinkin myöntää ammatinharjoittamisoikeuden kyseessä olevalla alalla. Terveystieteiden alalla toimivaltainen viranomainen on Terveystieteiden oikeusturvakeskus, eläinlääkäreiden osalta maa- ja metsätalousministeriö, tilintarkastajien osalta Keskuskauppakamari, asianajajien osalta Suomen asianajajaliitto ja merenkulun ammateissa Merenkulkuhallitus.

9 Valmistautuminen opintoihin

9.1 Lähtövalmennus Suomessa

Opintoihin valmistautumiseen (*Orientation*) ja ulkomaille muuttoon liittyy suuri määrä tärkeitä käytännön kysymyksiä. Jos opiskelupaikka on järjestynyt vaihto-ohjelman kautta, vaihdosta vastaava oppilaitos tai toimisto järjestää yleensä vaihtoon osallistuville oman valmennustilaisuuden tai julkaisee opiskelijoille tarkoitetun orientaatio-oppaan.

Fulbright Center tarjoaa orientaatiotietoa (*Pre-departure orientation*) kaikille Yhdysvaltoihin opiskelemaan lähteville. Fulbright Centerin kokoelmiin kuuluu useita oppaita jotka käsittelevät lähtöön liittyviä kysymyksiä sekä esittelevät Yhdysvalloissa opiskelua ja yliopistoelämää. Fulbright Center järjestää myös kaikille avoimia infotilaisuuksia lähtöön liittyvistä kysymyksistä ja opiskelusta Yhdysvalloissa. Infotilaisuuksien aikataulu kannattaa tarkistaa Fulbright Centerin [www](http://www.fulbrightcenter.fi)-sivulta. Fulbright Centerin stipendiohjelmiin sisältyy opiskelijoiden perehdyttäminen amerikkalaiseen kulttuuriin, koulutusjärjestelmään ja tuleviin opintoihin Yhdysvalloissa.

EducationUSA -sivuston (www.educationusa.state.gov/) *Predeparture Information* -osio on hyvä tiedonlähde Yhdysvaltoihin suuntaaville. Ennen lähtöä on syytä selvittää mm. seuraavat asiat:

Käytännön kysymykset

- Viisumit
- Matkajärjestelyt: hinnat, yhteydet, varausten tekeminen ajoissa
- Mitä mukaan matkalle
- Tullimääräykset
- Vakuutukset
- Opintotuki
- Suomen sosiaaliturva
- Terveys: rokotukset, reseptilääkkeet, erikoistarpeet
- Asunto opiskelupaikalla ja ruokailu
- Raha-asiat: paljonko rahaa tarvitaan mukaan? miten hoitaa rahan siirrot Suomesta Yhdysvaltoihin?
- Verotus
- Puoliso ja perhe: puolison opiskelu tai työskentely, lasten päivähoito, koulu, perheasunto, auto jne.
- Uuteen kulttuuriin sopeutuminen: kulttuurierot ja kulttuurishokki
- Yhteydenpito kotimaahan

Opintoihin liittyvät kysymykset

- Kurssijärjestelmä, "krediitit", arvosanat
- Kurseille ilmoittautuminen

9.2 Valmennus kampuksella

Yleensä korkeakoulut järjestävät ulkomaisille opiskelijoilleen erityisen orientaatiokurssin (*Arrival orientation*) ennen opintojen alkamista. Kurssi on usein pakollinen ja voi kestää muutamasta päivästä runsaaseen viikkoon. Kurssin tarkoituksena on käydä läpi kaikki se, mikä ulkomaisen opiskelijan on tiedettävä yliopistosta, sen toiminnasta ja palveluista jotta hän kykenisi asianmukaisesti ilmoittautumaan kursseille ja keskittymään täysipainoisesti opintoihinsa lukuvuoden alettua. Kurssit ovat yleensä erittäin hyödyllisiä ja sisällöltään hyvin konkreettisia. Samalla ne tarjoavat erinomaisen tilaisuuden tutustua muihin ulkomaisiin opiskelijoihin ja luoda kontakteja jo ennen lukuvuoden alkua.

9.3 Oleskelulupa ja muut asiakirjat

Kaikki Yhdysvaltoihin opiskelemaan lähtevät (riippumatta kansalaisuudesta) tarvitsevat viisumin. Opiskelijoille myönnettäviä viisumeja on erilaisia. On tärkeää, että opiskelija perehtyy jo viisumia hakiessaan eri viisumityyppisiin. Kannattaa myös selvittää, mihin oma viisumi oikeuttaa ja mitä rajoituksia se asettaa.

”Siirtolaisia” ja ”vierailijoita”

Yhdysvaltain laki jakaa viisumit kahteen perusr ryhmään: siirtolaisviisumeihin ja vierailuviisumeihin. Turistiviisumi on tavallisin vierailuviisumi, mutta myös opiskelijaviisumit sekä vaihto-ohjelmiin osallistuville myönnettävät vaihtoviisumit ovat vierailuviisumeita. Vierailuviisumi on siis termi, jota käytetään siirtolaisviisumien vastinparina, eikä se sinänsä määritä oleskelun pituutta tai viittaa vain turistivierailuun. Esimerkiksi nelivuotisen tutkinnon Yhdysvalloissa suorittava suomalainen opiskelija on oleskelunsa kestosta huolimatta lain kannalta koko ajan ”vierailija”.

Vierailuviisumit jakautuvat useaan eri alaryhmään, joita ovat mm. turistit, journalistit ja opiskelijat. Jos opiskelupaikka on järjestynyt jonkin vaihtosopimuksen tai vaihto-ohjelman kautta, viisumi on todennäköisimmin ns. vaihtoviisumi eli J-1. Muut opiskelijaviisumit voidaan jakaa kahteen luokkaan: F-1 ja M-1. F-viisumi on tarkoitettu akateemisille aloille, M-viisumi puolestaan ei-akateemisille aloille sekä ammattikouluille.

Opiskelijaviisumit F-1 ja M-1

Opiskelija voi hakea viisumia vasta kun hän on saanut hyväksymiskirjeen yhdysvaltalaisesta oppilaitoksesta. Oppilaitoksen on oltava Yhdysvaltain oikeusministeriön hyväksymä, eli sillä on oltava oikeus kirjoittaa opiskelijalle viisumianomuksen liitteeksi tarvittava kaavake. F-1-viisumia varten oppilaitos lähettää opiskelijalle ns. I-20A-B-kaavakkeen valmiiksi täytettynä ja oppilaitoksen edustajan allekirjoittamana. Kaavakkeesta puuttuu ainoastaan hakijan oma allekirjoitus. M-1-viisumia varten tarvitaan I-20M-N-kaavake.

F-1-viisumia hakevan on todistettava, että hän pystyy rahoittamaan opintonsa ja oleskelunsa, eikä hänen tarvitse turvautua ansiotyöhön kulujen kattamiseksi Yhdysvalloissa. I-20-kaavakkeessa mainitaan ainakin ensimmäisenä vuonna tarvittava rahasumma, mutta joskus siihen on merkitty myös seuraavien opiskeluvuosien kustannukset. Osoituksena rahoituksesta voi käyttää esimerkiksi todistusta stipendistä tai opintotuesta, vanhempien allekirjoittamaa vakuutusta rahallisesta tuesta tai muuta vastaavaa konkreettista todistetta rahoituslähteestä. M-1-opiskelijaviisumia hakevan on jo hakuvaiheessa osoitettava opiskeluun ja elinkustannuksiin tarvittavat rahavarat koko opiskeluajalle.

Viisumin myöntämisen edellytyksenä on, että hakija on suorittanut sen oppimäärän, jota kyseessä olevaan opiskeluohjelmaan hyväksytyksi tuleminen edellyttää. Opiskelijan on myös osoitettava, että hänellä on riittävä englannin kielen taito. Kielitaitotodistusta ei tarvita, jos opinto-ohjelman opetuskieli on opiskelijan oma äidinkieli tai hän aikoo osallistua ainoastaan vieraskielisille tarkoitettulle englannin kielen kurssille.

Opiskelijaviisumin hakijan on lisäksi osoitettava, että hänen kotipaikkansa on muualla kuin Yhdysvalloissa ja että hänen oleskelunsa Yhdysvalloissa on väliaikaista. Hakijan on siis osoitettava, ettei hän aio muuttaa Yhdysvaltoihin pysyvästi.

Kaikkien viisumin anojien on täytettävä vierailuviisumianomus DS-156. F- ja M-viisumin anojien on täytettävä myös lisäselvityskaavake DS-158. Lisäksi kaikkien 16-45-vuotiaiden miespuolisten hakijoiden tulee täyttää viisumikaavake DS-157. Kaikki anomuskaavakkeet löytyvät elektronisessa muodossa Yhdysvaltain suurlähetystön www-sivulta www.usembassy.fi.

Opiskelijan perheenjäsenet

Opiskelijan aviopuolisolle ja lapsille voidaan myöntää F-2- tai M-2-viisumit, jotta he voivat seurata opiskelija-viisumin anojaa Yhdysvaltoihin. Myöntämisen edellytyksenä on kuitenkin, että perheenjäsenet täyttävät normaalit viisumin saannille asetetut edellytykset. Heidän on myös osoitettava elämiseen tarvittavat varat Yhdysvalloissa oleskelun ajaksi. Lisäksi heidän on osoitettava, että he tulevat poistumaan maasta opiskelun päätyttyä.

On syytä muistaa, että yhdysvaltalaisessa viisumilainsäädännössä avopuolisija ei rinnasteta aviopuolisoihin, joten F-2- tai M-2-viisumeita ei myönnetä opiskelijan avopuolisolle. Avopuoliso voi kuitenkin anoa turisti-viisumia, mikäli hän aikoo oleskella USA:ssa yli 90 päivän ajan ja täyttää turisteille asetetut vaatimukset.

Työnteko opiskelijaviisumilla

F-1-viisumin haltija ei saa ensimmäisen opiskeluvuoden aikana työskennellä muualla kuin oppilaitoksen palveluksessa. Oppilaitoksessa työskentely ei vaadi siirtolaisviraston lupaa. Vuoden opiskelun jälkeen siirtolaisvirasto voi eräissä tapauksissa myöntää oikeuden työntekoon myös muualla kuin oppilaitoksessa. Lupaa ei myönnetä automaattisesti, vaan sitä on erikseen anottava. M-1-viisumin haltija ei saa tehdä lainkaan työtä Yhdysvalloissa lukuun ottamatta väliaikaista opintoihin liittyvää työharjoittelua.

Opiskelijan puoliso ja perheenjäsenet eivät saa työskennellä Yhdysvalloissa. Ansiotyönä pidetään myös työtä, joka tehdään siitä maksettavaa päivärahaa, taskurahaa tai luontaisetta vastaan.

Vaihtoviisumi J-1

Jos opiskelupaikka on järjestynyt vaihtosopimuksen tai vaihto-ohjelman kautta (esim. ASLA-Fulbright, ISEP), opiskelijalla on yleensä ns. vaihtovierailijan asema. Jotta opiskelija olisi oikeutettu vaihtovierailijan asemaan, ohjelman on oltava Yhdysvaltain ulkoministeriön hyväksymä.

Viisumin hakijan on osoitettava, että hänen vierailunsa on väliaikainen eli että hän ei aio muuttaa pysyvästi Yhdysvaltoihin. Vaihtovierailu- eli J-1-viisumia haettaessa on myös esitettävä USA:n ulkoministeriön myöntämä DS-2019-kaavake (*Certificate of Eligibility for Exchange Visitor Status* eli ns. kelpoisuustodistus), jonka vaihtovierailuohjelman sponsori on täyttänyt. Sponsorilla tarkoitetaan

sitä vaihdosta vastaavaa organisaatiota, joka valitsi hakijan ohjelmaan tai jonka kautta opiskelupaikka vastaanottavassa oppilaitoksessa järjestyi. DS-2019-kaavakkeen myöntämisen edellytyksenä on USA:ssa voimassa oleva vakuutus, joka osoitetaan esittämällä vakuutustodistus.

Ellei muita ehtoja ole asetettu, jokaisen vaihtovierailuviisumia hakevan on osoitettava, että hänellä on ohjelmaan tarvittava koulutus ja riittävä englannin kielen taito. Lisäksi hakijan on esitettävä vakuudet varoista, joilla hän pystyy kattamaan kaikki kulunsa Yhdysvalloissa. Vaihtovierailijat eivät voi ottaa vastaan palkkatyötä Yhdysvalloissa, ellei sen voida katsoa kuuluvan oleellisesti vaihtovierailijoiden ohjelmaan.

Kaikkien viisumin anojien on täytettävä vierailuviisumianomus DS-156. J-viisumin anojien on täytettävä myös lisäselvityskaavake DS-158. Lisäksi kaikkien 16-45-vuotiaiden miespuolisten hakijoiden tulee täyttää viisumikaavake DS-157. Kaikki anomuskaavakkeet löytyvät elektronisessa muodossa Yhdysvaltain suurlähetystön www-sivulta www.usembassy.fi.

”Kahden vuoden sääntö”

Joiltakin vaihtovierailijoilta voidaan ohjelman päättymisen jälkeen edellyttää paluuta joko heidän omaan kotimaahansa tai maahan, jossa he ovat viimeksi pysyvästi asuneet (ns. *Two-Year Home Country Residency Requirement*). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että hakijan on Yhdysvalloista lähtemisensä jälkeen oltava kahden vuoden ajan kirjoilla ja myös oleskeltava kyseisessä maassa, jotta hän voisi anoa uudestaan joko siirtolaisviisumia tai vierailuviisumia tilapäisenä työntekijänä (H) tai yhtiön sisäisenä työntekijänä (L). Sääntö ei kuitenkaan rajoita Yhdysvaltoihin suuntautuvia turistimatkoja kyseisenä aikana.

Kahden vuoden sääntö koskee seuraavia vaihtovierailijoita:

1. Henkilöt, joiden vaihto-ohjelma Yhdysvalloissa on kokonaan tai osittain, suoraan tai epäsuorasti Yhdysvaltain hallituksen viraston tai vaihtovierailijoiden oman maan hallituksen tai heidän laillisen, pysyvän asuinmaansa hallituksen rahoittama. Kahden vuoden sääntö koskee esimerkiksi kaikkia ASLA-Fulbright -stipendiaatteja, koska ohjelmaa rahoittavat sekä Suomen että Yhdysvaltain valtiot ja Kelan opintotuen saajia.¹⁵
2. Henkilöt, jotka vaihtovierailunsa ajankohtana ovat sellaisen maan kansalaisia tai pysyviä asukkaita, joka Yhdysvaltain ulkoministeriön arvion mukaan tarvitsee näiden henkilöiden työpanosta. Suomi ei tällä hetkellä ole kyseisellä listalla, joten tämä kohta ei koske Suomen kansalaisia tai täällä pysyvästi asuvia henkilöitä.

Mikäli kahden vuoden vaatimus on merkitty passiin, sitä ei poisteta automaattisesti edes sillä perusteella, että passin haltija on solmimassa avioliittoa Yhdysvaltain kansalaisen tai siirtolaisen kanssa ja siten suunnittelemassa pysyvää muuttoa Yhdysvaltoihin.

¹⁵ Elokuussa 2005.

Vaihtovierailijoiden puoliso ja lapset

Puoliso ja alle 21-vuotiaat lapset ovat oikeutettuja J-2-viisumiin, mikäli he täyttävät yleiset viisumin hakijan ehdot. Perheenjäsenille myönnetään oma DS-2019-kaavake. Perheenjäsenten kaavakkeen myöntämisen edellytyksenä on USA:ssa voimassa oleva vakuutus, joka osoitetaan esittämällä vakuutustodistus.

Kuten edellä todettiin, Yhdysvaltain siirtolaislaki ei tunnusta avopuolison asemaa laillisesti vihityn puolison vertaisena. Avopuolisolle ei siis myönnetä J-2-viisumia. Avopuoliso voi kuitenkin anoa turistiviisumia, mikäli hän oleskelee USA:ssa yli 90 päivän ajan ja täyttää turistille asetetut vaatimukset.

Työnteko vaihtoviisumilla

Vaihtoviisumilla opiskelevan työnteon on oltava osa opintoja, esimerkiksi teaching assistantship (ks. luku 6.4.3, s. 48). Työnteko yliopiston ulkopuolella ei ole opiskelijoille sallittua.

Perheenjäsenet voivat anoa työlupaa siirtolaisviranomaisilta I-765-hakemuksella. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että kyseessä on hakijan henkilökohtaisen työkokemuksen kartuttaminen tai lisärahoituksen hankkiminen perheen vapaa-ajan toiminnalle. Perheenjäsenen työluvan hakemisen tarkoituksena ei saa olla päähenkilön opiskelujen rahoittaminen.

Voiko turistiviisumilla opiskella?

Periaatteessa vierailuviisumi kelpaa vain siihen tarkoitukseen, johon se on alunperin myönnetty. Siten esimerkiksi opiskelijaviisumia ei voi käyttää turistiviisumina tai päinvastoin. Turistiviisumi saattaa kuitenkin joissakin tapauksissa riittää, mikäli opiskelija matkustaa Yhdysvaltoihin osallistua kesäkurssille tai lyhyelle kielikurssille tai jos hän turistimatkinsa ohessa osallistuu muutamana tuntina viikossa vaikkapa paikallisen järjestön järjestämään koulutukseen. Vain konsulaatti voi määrittää, riittääkö turistiviisumi, tarvitaanko opiskelijaviisumi vai onko matka niin lyhyt, että sen voi tehdä ilman viisumia. Näissä tapauksissa on ehdottoman tärkeää ottaa ajoissa yhteyttä konsulaattiin.

Viisumihakemuksen jättäminen ja käsittelyaika

Opiskelijan kannattaa anoa viisumia heti, kun hän on saanut siihen tarvittavan todistuksen (I-20 tai DS-2019) joko yhdysvaltalaiselta oppilaitokselta tai vaihtoa sponsoroivalta organisaatiolta. Viisumia anotaan Yhdysvaltain Suomen suurlähetystön konsulaattiosastolta Helsingistä. Anomukseen tarvitaan:¹⁶

¹⁶ Elokuussa 2005.

- Voimassaoleva passi
- Vierailuviisumianomus DS-156
- Viisumikaavake DS-157, jonka täyttävät kaikki miespuoliset 16-45-vuotiaat viisumin anojat
- Lisäselvityskaavake DS-158, jonka täyttävät kaikki F-, M- ja J-viisumin anojat
- I-20 tai DS-2019 kaavake (alkuperäinen, kopio ei kelpaa)
- 1 passikuva (alle puoli vuotta vanha, vaalea ei värillinen tausta, koko 2 x 2 tuumaa)
- Tilillepanokuitti etukäteen maksetusta viisumimaksusta Nordea -pankin tilille 221918-16629 (n.s MRV fee). Konsulaatti ei ota vastaan käteismaksua.
- Kuitti etukäteen maksetusta SEVIS –maksusta.¹⁷
- Muut tarvittavat alkuperäiset liitteet, kuten todisteet siitä, että opiskelija pystyy kattamaan omat opiskelu- ja elinkustannuksensa Yhdysvalloissa.
- Postimaksulla ja omalla osoitteella varustettu palautuskuori. (Lähetysten kirjaaminen on suositeltavaa.)

F-1, M-1 ja J-1 viisumien SEVIS -maksu on 100 USD.¹⁸ Perheenjäsenien ei tarvitse maksaa erillistä maksua. Joissain tapauksissa maksua ei tarvitse suorittaa (esim. ASLA-Fulbright -stipendiaatit) tai se on alhaisempi (esim. kesätyöntekijät ja Au Pairit.) SEVIS -maksu suoritetaan Internetin kautta osoitteessa <https://www.fmjfee.com/index.jhtml>. Verkkomaksun yhteydessä tulostettu kuitti kelpaa lähetystölle todisteeksi maksusta.

Kun hakijalla on kaikki anomukseen tarvittavat kaavakkeet ja liitteet valmiina, varataan konsulaatti-osastolta aika viisumihaastatteluun. Haastattelu aika varataan Yhdysvaltain suurlähetystön kotisivun kautta, osoitteessa www.usembassy.fi (*Visas to the U.S., NIV Application Requirements*). Viisumianomus ja sen liitteet otetaan mukaan haastatteluun. Jokaiselle yli 14-vuotiaalle perheenjäsenelle täytyy varata oma haastattelu aika.

Yhdysvaltain suurlähetystön osoite on:

American Embassy
Itäinen Puistotie 14 b
00140 Helsinki

Lähetystön portinvartijat eivät voi neuvoa viisumeita koskevilla kysymyksillä eivätkä ottaa vastaan asiapapereita.

Haastattelun jälkeen anomuksen käsittely kestää tavallisesti noin viisi arkipäivää. Konsulaatti on suljettu kaikkina suomalaisina ja amerikkalaisina juhlapäivinä.

Yhdysvaltain konsulaatin [www-sivulla \(www.usembassy.fi\)](http://www.usembassy.fi) on lisätietoa ja -ohjeita, jotka koskevat kaavakkeen täyttöä ja anomukseen tarvittavia liitteitä. Sieltä löytyvät myös kaikki anomuskaavakkeet elektronisessa muodossa.

¹⁷ Student and Exchange Visitor Information System (SEVIS).

¹⁸ Elokuussa 2005.

Maahantulotarkastus

Konsulaatista saatujen asiapapereiden turvin voi lentää valtameren yli, mutta varsinainen oleskelulupa myönnetään vasta rajalla tapahtuvassa maahantulotarkastuksessa. Vaikka maahantulotarkastus kestää tuskin puoltatoista minuuttia, se on maahantulijan kannalta erittäin tärkeä. Siitä eteenpäin pääsee vain, jos siirtolaisviranomainen on vakuuttunut siitä, että opiskelijan paperit ja oleskelun edellytykset (esimerkiksi rahoitus) ovat varmasti kunnossa. Viranomainen varmistaa myös sen, että opiskelija on todellakin tullut maahan opiskelua varten eikä aio esimerkiksi tehdä luvattomasti työtä.

Käsimatkatavaroihin kannattaa varmuuden vuoksi varata samat todistukset, joita tarvittiin konsulaatin kanssa asioidessa, sekä muut oleskeluun liittyvät tärkeät asiapaperit (oppilaitoksen hyväksymiskirje, rahoitus selvitys ja siihen liittyvät todistukset, jne.) Joskus siirtolaisviranomainen voi pyytää lisäselvitystä. Silloin on hyvä, että tarvittava tieto on nopeasti saatavilla.

Maahantulotarkastuksessa siirtolaisviranomainen tutkii passiin liitetyt konsulaatin käsittelemät asiapaperit, haastattelee lyhyesti maahantulijaa ja – jos kaikki tuntuu olevan kunnossa – merkitsee passiin oleskeluluvan voimassaoloajan. Tarkastuksen yhteydessä viranomainen aukaisee konsulaatin passiin nitoman kuoren. Kuoressa ollut asiapaperi kannattaa tarkastuksen jälkeenkin pitää passin välissä, sillä ilman sitä oleskelulupa ei ole voimassa.

Lisätietoja konsulaatista

Yhdysvaltain suurlähetystön konsulaattiosasto neuvoo viisumeita koskevista kysymyksistä. Konsulaatti ei kuitenkaan vastaa puhelimitse yksittäisen viisumianomuksen käsittelytilannetta koskeviin kyselyihin. Ongelmatapauksissa konsulaattiin voi olla yhteydessä sähköpostitse osoitteeseen HelsinkiNIV@state.gov, faksitse (09) 6162 5800 tai puhelimitse (09) 616 25730 ma-to kello 14:00-16:00.

Myös Fulbright Center neuvoo opiskelijaviisumeita koskevista perusasioista, mutta yksityiskohtaiset tiedustelut ja viisuminhakijoiden henkilökohtainen neuvonta kuuluvat konsulaatin vastuualueeseen. Yhdysvaltain suurlähetystön konsulaattiosasto on ainoa virallinen Yhdysvaltain viisumiasioita käsittelevä ja niistä tiedottava elin Suomessa.

II MUITA KANSAINVÄLISTYMISS- MAHDOLLISUUKSIA

10 Muita vaihtoehtoja

Korkeakouluopiskelu ei ole ainoa vaihtoehto lähteä Yhdysvaltoihin. Jos tarkoituksena on parantaa kielitaitoa ja hankkia uusia kokemuksia, on tarjolla lukuisia muita vaihtoehtoja, kuten au pair -toiminta, kesä- tai vapaaehtoistyö, työharjoittelu ja lukioikäisille myös nuorisovaihto tai vaihto-oppilasvuosi Yhdysvalloissa. Samoin ammattilaisille ja asiantuntijoille on omia ohjelmia.

10.1 Vaihto-oppilasvuosi

Vaihto-oppilaalla tarkoitetaan yleensä peruskoulun tai lukion oppilasta, joka lähtee lukuvuodeksi ulkomaille käymään koulua ja asumaan ulkomaisessa perheessä perheenjäsenenä. Vaihto-oppilasvuosi Yhdysvalloissa maksaa yleensä noin 6 000 euroa. Rotary-nuorisovaihdossa oppilas maksaa kuitenkin vain matkat, vakuutuksen ja osallistumis- ja järjestelymaksun. Vaihto-oppilasvuosi ei korvaa suomalaista kouluvuotta, vaan kotimaassa väliin jäänyt vuosiluokka on suoritettava vaihto-oppilasvuoden jälkeen.

Vaihto-oppilastoimintaa harjoittavat useat varsin erilaiset organisaatiot. Vaihto-oppilasohjelman valinnassa kannattaa ottaa huomioon ainakin seuraavat seikat:

- Mikä on ohjelman tarkoitus eli mikä on järjestävän organisaation näkökulma vaihto-oppilasvuoteen? Onko vaihto-oppilasvuosi välivuosi auringossa? Pakoilua ongelmista kotimaassa? Kielimatkailua? Elämää toisessa kulttuurissa ja kulttuurienvälisen kanssakäymisen harjoittelua? Mikä vaihto-oppilaalle itselleen (ja hänen vanhemmilleen) on tärkeintä ja sopiiko se yhteen valitun vaihto-organisaation näkemyksen kanssa?
- Ohjelman hinta? Mikä on ohjelman kokonaishinta? Milloin se on maksettava? Mitä siihen sisältyy? Mitä siihen ei sisälly?
- Vaihto-oppilaiden valinta? Voiko periaatteessa kuka tahansa, joka maksaa pyydetyn hinnan, osallistua ohjelmaan? Tosiasia on, että kaikille vaihto-oppilasvuosi ei sovi. Vastuullinen järjestäjä haastattelee hakijat ja pyrkii selvittämään, onko nuorella vastuuta, kypsyyttä, kykyä ja halua pärjätä uudessa kulttuurissa, alkuun varsin vieraisakin oloissa.
- Isäntäperheiden valinta ja perehdyttäminen? Vaihto-oppilaat asuvat isäntäperheissä perheenjäsenenä. Ei siis ole yhdentekevää, miten perheet valitaan ja millä perusteilla vaihto-oppilaat sijoitetaan perheisiin. Jos vaihto-oppilasta haastatellaan valintavaihees-

sa tarkoin ja otetaan selvää hänen mieltymyksistään, perhetaustastaan, periaatteistaan ja uskonnollisesta vakaumuksestaan, elintavoistaan sekä muista henkilökohtaisista vaikuttimista ja sama tehdään isäntäperheitä valittaessa, voidaan yhdistää sellaiset perheet ja vaihto-oppilaat, jotka suurimmalla todennäköisyydellä sopivat yhteen ja ymmärtävät toisiaan. Jos haastatteluja ei tehdä tai saatuja tietoja ei käytetä, on olemassa riski, että vaihto-oppilas ja isäntäperhe eivät yksinkertaisesti sovi yhteen. Tällöin saattaa syntyä ongelmia ilman että kummassakaan osapuolella on varsinaisesti mitään vikaa.

- Paikallinen ja hyvin perehdytetty tukihenkilö?
Useimmissa tapauksissa vaihto-oppilaalle on erittäin tärkeää, että hänellä on isäntäperheen lisäksi myös vaihto-organisaation järjestämä aikuinen tukihenkilö, joka toimii oppilaan asuinpaikkakunnalla. Erilaiset tavat, mahdolliset kielivaikkeudet, kulttuurishokki tai koti-ikävä ovat tekijöitä, joiden käsittelyssä tukihenkilöllä voi olla tärkeä rooli. Pätevää tukihenkilöä saatetaan myös tarvita sovitteluun vaihto-oppilaan ja isäntäperheen välisiä näkemuseroja ja estämään näiden kehittymisen ongelmiksi. Siinä ikävässä tapauksessa, että isäntäperhe ja vaihto-oppilas eivät sovi yhteen, on lähipiirissä oltava luotettava aikuinen, joka voi puuttua tilanteeseen. Jotta tukihenkilö todella voisi olla avuksi tarvittaessa, hän ei voi asua kaukana tai olla tavoitettavissa vain puhelimitse.
- Perehdyttäminen?
Valmisteleeko järjestävä organisaatio jollakin tavalla vaihto-oppilaan sopeutumista uuteen isäntäperheeseensä ja asuinpaikkoihinsa? Perehdytetäänkö isäntäperheitä heidän uuteen rooliinsa? Onko alueen vaihto-oppilailla yhteinen perehdyttämistilaisuus ja muita tapaamisia, jolloin on mahdollista keskustella kokemuksista ja tunteuksista uudessa kulttuurissa vuoden aikana? Onko alueen vaihto-oppilailla tilaisuus tutustua toisiinsa niin, että he halutessaan voivat muodostaa vuoden ajaksi "tukiverkon"? Järjestetäänkö vaihto-oppilaille vuoden päätteeksi tapaaminen, jossa he voivat purkaa vaihto-oppilaskokemustaan ja orientoitua paluuseen omaan kulttuuriinsa?
- Kuka vastaa, kuka maksaa ja kuka toimii, jos jokin menee pieleen?
Jos vaihto-oppilas peruu lähtönsä viime minuutilla? Jos vaihto-oppilas haluaa palata tai joutuu jostakin syystä palaamaan Suomeen kesken vaihtovuoden? Jos vaihto-oppilas joutuu onnettomuuteen?
Edellä mainitut ongelmatilanteet ovat tietenkin varsin äärimmäisiä ja epätodennäköisiä, mutta kuitenkin mahdollisia. Siksi on etukäteen selvitettävä, miten toimitaan, jos kaikki ei menekään odotusten mukaisesti.

Vaihto-oppilasvuosi voi olla erinomaisen rikas elämäkokemus, ja jotta näin todella olisi, on viisainta valmistella se huolellisesti ja myös valita parhaiten omia näkemyksiä vastaava vaihto-organisaatio. Järjestäjiä kannattaa haastatella huolellisesti. On myös hyvä kysellä kokemuksia muilta aikaisemmin saman organisaation kautta vaihto-oppilaana olleilta.

Vaihto-oppilaspaikkaa Yhdysvaltoihin voi hakea mm. seuraavien organisaatioiden kautta: AFS Intercultural Programs Finland ry, Rotary International -nuorisovaihto ja YFU, Youth for Understanding (yhteystiedot s. 77). Opetushallitus antaa tietoa vaihto-oppilastoiminnan standardeista.

10.2 Lyhytaikaiset nuorisovaihto-ohjelmat

Osalla vaihto-oppilastoimintaa harjoittavista järjestöistä on myös lyhytaikaista nuorisovaihtoa (myös college-tasolla) Yhdysvaltojen kanssa. Ohjelmat voivat kestää muutaman viikon tai esimerkiksi koko kesän. Lyhytaikaista nuorisovaihtoa järjestävät esimerkiksi Rotary-järjestöt, Youth for Understanding (YFU) ja Suomen Lions -liitto ry (yhteystiedot s. 77).

10.3 Au pair

Au pair -jakson tarkoituksena on parantaa käytännön kielitaitoa ulkomaisessa perheessä työskentelemällä. Työtuntimäärä Yhdysvaltain au pair -ohjelmissa on noin 45 tuntia viikossa. Korvauksena työstä au pair saa majoituksen omassa huoneessa, ateriat ja taskurahan sekä Yhdysvaltain ohjelmista usein myös lennot ja opiskelurahan.

Työnantajaperheen täytyy huolehtia au pairin vakuutusturvasta sairauden ja tapaturman varalta. Yhdysvalloissa au pairin taskuraha on noin 140 euroa viikossa. Au-pair -ohjelma saattaa sisältää myös mahdollisuuden osa-aikaiseen opiskeluun. Yhdysvalloissa lähes kaikki au pair -paikat on tarkoitettu tytöille. Au pair -toiminnasta saa lisätietoja esimerkiksi Allianssista tai EurAuPair ry:stä (yhteystiedot s. 77).

10.4 Kesätyö

Kesätöihin Yhdysvaltoihin voivat hakeutua 18 vuotta täyttäneet, muista maista ja kulttuureista kiinnostuneet nuoret. Esimerkiksi Allianssin kautta voi hakeutua mm. lasten kesäleireille ohjaajaksi tai keittiö- ja huoltotehtäviin. AllianssiN lisäksi kesätyöohjelmia järjestävät mm. Suomi-Amerikka yhdistysten liitto ry. ja eurAuPair ry (yhteystiedot s. 77).

10.5 CIMOn harjoittelijavaihto-ohjelmat

Yhdysvalloissa on tarjolla runsaasti erityyppisiä harjoittelumahdollisuuksia englanninkielentaitoisille opiskelijoille ja vastavalmistuneille.

CIMOn harjoittelijavaihto-ohjelmat on tarkoitettu vähintään 18-vuotiaille yliopistoissa, korkeakouluissa tai ammatillisissa oppilaitoksissa päätoimisesti opiskeleville tai vastavalmistuneille henkilöille. Joissakin ohjelmissa on yläikärajoja. Hakijoilta edellytetään riittävää kielitaitoa sekä eräissä ohjelmissa lisäksi loppuvaiheeseen edenneitä opintoja. Alan kotimainen työkokemus katsotaan eduksi ja monesti se on myös vaatimuksena. IAESTE-ohjelman (The International Association for the Exchange of Students for Technical Experience) kautta on vuosittain haettavana muutama teknisen alan harjoittelupaikka Yhdysvalloissa. CIMOn kautta voi hakea harjoittelupaikkoja myös mm.

hotelli- ja ravintola-alalta sekä maatalous- ja metsäalalta. Näissä paikoissa maksetaan palkkaa, joka suurin piirtein peittää elinkustannukset. Lisätietoja saa CIMOn Maailmalle.net -palvelusta osoitteesta www.maailmalle.net.

Harjoittelupaikkoja on Yhdysvalloissa tarjolla myös kansainvälisissä organisaatioissa. Paikat on tarkoitettu korkeakouluopintojensa loppuvaiheessa oleville opiskelijoille tai tutkintonsa jo suorittaneille. Hakijoilta vaaditaan mm. hyvää kielitaitoa. Harjoittelu on yleensä 1-6 kuukauden mittainen työskentelyjakso ko. organisaation hallinnossa, päämajassa tai maanosan päämajassa, ja sen tarkoituksena on antaa harjoittelijalle yleiskuva kansainvälisen organisaation toiminnasta sekä käytännön työkokemusta päivittäisistä tehtävistä. Tietoa kansainvälisistä organisaatioista voi etsiä mm. Kansainvälisten järjestöjen yhdistyksen (*Union of International Associations*) [www-sivuilta](http://www.uia.org) (www.uia.org).

Harjoittelu kv. organisaatioissa on useimmiten palkatonta, mutta tarjolla on joitakin apurahoja. Harjoittelun rahoituksen suunnittelu kannattaa aloittaa hyvissä ajoin, sillä esimerkiksi erilaisten säätiöiden ja rahastojen apurahoilla on vuosittaiset hakuaikinsa. Tietoa apurahoista saa mm. lehdistä, Suomen ylioppilaskuntien liiton [www-palvelusta](http://www.syl.helsinki.fi/opiskelijapalvelut/apurahat) (www.syl.helsinki.fi/opiskelijapalvelut/apurahat) sekä CIMOn tieto- ja neuvontapalveluista. Kannattaa muistaa lisäksi, että Kelan opintotukea voi käyttää myös opintoihin liittyvään, pakolliseen harjoitteluun ulkomailla. Myös CIMOlta voi hakea apurahaa korkeintaan 2-6 kuukauden mittaiseen harjoitteluun kansainvälisissä organisaatioissa. Apurahaa haetaan harjoittelupaikan varmistuttua. Lisätietoja saa CIMOn Maailmalle.net -palvelusta osoitteesta www.maailmalle.net.

Harjoittelupaikka Yhdysvalloista voi löytyä myös oman oppilaitoksen vaihtosopimusten tai opiskelijajärjestöjen kautta. Lisätietoa oman oppilaitoksen mahdollisista harjoittelijavaihto-ohjelmista Yhdysvaltoihin voi kysyä oppilaitoksen ura- ja rekrytointipalveluista. Esim. AIESEC tarjoaa harjoittelupaikkoja opiskelijoille tai vastavalmistuneille Yhdysvalloissa. Paikkoja on järjestynyt mm. kaupalliselta ja IT-alalta. Lisätietoja saa AIESECin [www-sivuilta](http://www.aiesec.fi) (www.aiesec.fi). CIMOn kanssa läheistä yhteistyötä tekevä FASTEC järjestää harjoittelupaikkoja teknillisten korkeakoulujen opiskelijoille. Lisätietoja saa FASTECin [www-sivuilta](http://www.tky.hut.fi/~fastec/) (www.tky.hut.fi/~fastec/).

Harjoittelupaikan voi myös etsiä itse. Se vaatii aikaa ja omatoimisuutta, mutta monet ovat siinä onnistuneet. Huolellisesti tehty hakemus ja CV voidaan toimittaa sähköpostitse työnantajalle. On tärkeää muistaa merkitä hakemukseen harjoittelun kannalta keskeinen työkokemus. Työnantaja saattaa hakuprosessin loppuvaiheessa tehdä puhelinhaastattelun. Jos harjoittelupaikka järjestyy, CIMO voi mahdollisesti auttaa harjoittelijatyöluvan (J-1-viisumin) hankkimisessa. Ehdoton edellytys on, että harjoittelu vastaa hakijan opintoalaa ja -tasoa. Aivan kaikki harjoittelualat eivät tule lainkaan kyseeseen, esim. sairaanhoito. Lisätietoja näistä aloista saa CIMOsta. CIMOn kanssa yhteistyötä tekevät amerikkalaiset organisaatiot puoltavat viisumia saatuaan sekä harjoittelijasta että työnantajasta riittävästi tietoja ja vastaanotettuaan ohjelmamaksun, joka määräytyy organisaatioittain. Toivottavaa on, että harjoittelusta maksetaan palkkaa, mutta jos paikka on palkaton, harjoittelijan on

pystyttävä osoittamaan tulevansa toimeen taloudellisesti Yhdysvalloissa. Viime kädessä päätöksen viisumista tekee aina Yhdysvaltain konsulaatti. Lisätietoja harjoittelusta Yhdysvalloissa saa myös CIMOn yhteistyöorganisaatioiden www-sivuilta: AIPT (*The Association for International Practical Training*) www.aipt.org, ASF (*The American-Scandinavian Foundation*) www.amscan.org ja CIEE (*Council on International Educational Exchange*) www.ciee.org (Huom. CIMO hoitaa yhteistyössä CIEE:n kanssa ainoastaan *Internship USA* -ohjelmaa, ei *Work and Travel USA* -ohjelmaa.) Näiltä www-sivuilta löytyy jonkin verran tietoa myös työnantajista ja avoimista paikoista, joita voi hakea. Työharjoitteluun tarvittavasta työluvasta lisätietoja luvussa 10.8.2, s. 69.

10.6 Vapaaehtoistyö

Lisätietoja vapaaehtoistyöstä Yhdysvalloissa saa Allianssista ja Kansainvälinen Vapaaehtoistyö (KVT) ry:stä (yhteystiedot s. 78). Allianssi välittää paikkoja kansainvälisille työleireille, joita järjestetään myös Yhdysvalloissa. Kesän leiritiedot ilmestyvät Allianssin kotisivulle viimeistään maaliskuussa.

Myös Kansainvälinen Vapaaehtoistyö (KVT) ry välittää kansainvälisille työleireille Yhdysvaltoihin. Leirit kestävät yleensä kahdesta kolmeen viikkoa. Suurin osa leireistä järjestetään touko- ja loka-kuun välisenä aikana, mutta niitä on muulloinkin, etenkin joulun ja pääsiäisen aikoihin. KVT:n leirilista ilmestyy vuosittain huhtikuun alussa.

10.7 Ammatti- ja asiantuntijaohjelmat

Yhdysvallat tarjoaa mahdollisuuksia myös muille kuin opiskelijoille, kuten tutkijoille, eri alojen ammattilaisille ja asiantuntijoille. Monet suomalaiset yliopistot tarjoavat vaihtomahdollisuuksia tutkijoille, luennoitsijoille ja yliopiston hallintohenkilöstölle. Alla esiteltävien ohjelmien lisäksi Fulbright Centerillä on erilaisia stipendivaihtoehtoja myös mm. tutkijoille. Tarkempia tietoja ohjelmista saa Fulbright Centeristä.

Mid-Career Professional Development Program (MCPD)

Fulbright Centerin MCPD-ohjelma tarjoaa apurahan 4–6 kuukauden opintoihin, jotka tähtäävät oman ammattitaidon täydentämiseen ja kehittämiseen Yhdysvalloissa. Apurahan suuruus on enintään 13 500 dollaria. Ohjelma on tarkoitettu ensisijaisesti yli 35-vuotiaille Suomen kansalaisille, jotka haluavat laajentaa oman ammattialansa asiantuntemusta lisäopinnoilla Yhdysvalloissa. Ohjelmasta ei rahoiteta akateemista tutkimusta, vaan ohjelma on suunnattu erityisesti työuransa keskivaiheessa oleville ammattilaisille, jotka etsivät uusia näkökulmia ja lähestymistapoja omaan työhönsä. Hakijoilta ei edellytetä akateemista loppututkintoa.

Hakemukseen on liitettävä yksityiskohtainen suunnitelma lisäopinnoista tai oman ammattitaidon kehittämiseen tähtäävästä projektista sekä kutsu vastaanottavasta laitoksesta Yhdysvalloissa. Hakuaika ohjelmaan päättyy vuosittain joulukuussa.

Fulbright Teacher ja Administrator Exchange -ohjelmat

Fulbright Teacher Exchange Program on lukuvuoden kestävä ohjelma, jossa amerikkalaiset ja suomalaiset yläasteen, lukion, ammattioppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen opettajat vaihtavat keskenään opetustehtävänsä. Opettajavaihtoon voi hakea hyvän englanninkielentaidon omaava opettaja, joka saa koulunsa ja opetusvirastonsa hyväksynnän vaihtoon osallistumisellensa. Lisäksi edellytetään, että opettajalle maksetaan vaihtovuoden ajaksi palkkaa hänen suomalaisesta koulustaan ja että koulupiiri maksaa opettajan lennot Yhdysvaltoihin ja takaisin. Amerikkalaisen opettajan palkasta vastaa hänen amerikkalainen koulupiirinsä. Hakijoilta edellytetään vankkaa ammattitaitoa opettajana, oma-aloitteisuutta, joustavuutta ja avarakatseisuutta.

Fulbright Administrator Exchange Program on vastavuoroinen ohjelma opetusalan hallinnollisissa tehtävissä toimiville. Vaihtoparit tutustuvat toistensa työhön kuuden viikon ajan lukuvuoden aikana keskenään sovittuina ajankohtina. Vaihtoon voivat hakea peruskoulun, lukion, ammattioppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen rehtorit ja johtajat, koulutoimenjohtajat, opetussuunnitelmien laatijat sekä muut opetusalan hallinnollisissa tehtävissä työskentelevät. Ohjelmaan osallistuvat opetushallinnon edustajat järjestävät itselleen joko palkallisen tai palkattoman vapaan sekä lennot Yhdysvaltoihin ja takaisin. Hakijoilta edellytetään hyvän englanninkielentaidon lisäksi vähintään kolmen vuoden työkokemusta opetushallinnollisissa työtehtävissä.

Suomessa näitä ohjelmia hallinnoi Yhdysvaltain suurlähetystön lehdistö- ja kulttuuriosasto yhteistyössä Fulbright Centerin kanssa. Lisätietoja saa Yhdysvaltain suurlähetystön lehdistö- ja kulttuuriosastolta, puh (09) 6162-5559. Lisätietoja löytyy myös Internet-sivulta www.usembassy.fi.

10.8 Työskentely Yhdysvalloissa

Työharjoittelu ja esim. kesätyöohjelmat ovat hyvä ja verrattain yksinkertainen tapa lähteä ulkomaille hakemaan työkokemusta. Jos haluaa itsenäisesti hakeutua töihin, työpaikkaa haetaan lähinnä omin voimin, esimerkiksi sanomalehtien työpaikkailmoitusten kautta tai ottamalla suoraan yhteyttä työnantajiin. Suomessa ei ole olemassa instanssia, joka välittäisi työpaikkoja Yhdysvaltoihin. Tietoa voi etsiä myös Internetin kautta (ks. s. 75).

Paikalliselta työvoimatoimistolta voi tiedustella työskentelystä ulkomailla. Työvoimatoimistoissa on usein perustietoja ETA:n ulkopuolisten maiden työskentelymahdollisuuksista. Toimistot eivät kuitenkaan välitä näissä maissa olevia työpaikkoja. Lisätietoja saa mm. työministeriön [www](http://www.mol.fi)-sivulta (www.mol.fi/mol/fi/01_tyovoimapolvelut/02_tyonhaku_ulkomailla/). Yhdysvaltain suurlähetystö ei välitä harjoittelu- tai työpaikkoja. Työnhakijan on itse selvítettävä työlupavaatimukset ja -menetyt.

Työlupa

Jos aikoo tehdä työtä Yhdysvalloissa, tarvitsee työluvan Yhdysvaltain siirtolaisviranomaisilta. Työpaikka täytyy olla valmiina ennen kuin työlupaa anotaan. Lisätietoja saa Yhdysvaltain suurlähetystön kotisivulta (www.usembassy.fi/).

Työharjoitteluun tarvittava J-1-viisumi

Opiskelija tai vastavalmistunut (harjoittelun alkaessa opintojen päättymisestä on kulunut enintään kaksi vuotta) voi saada J-1-viisumin CIMOn avustuksella itse järjestämänsä harjoittelupaikkaan. Työtehtävien on vastattava sekä koulutusalaan että -tasoa. J-1-viisumin saa enintään 18 kuukaudeksi. CIMOn amerikkalainen yhteistyöorganisaatio perii J-1-viisumin puollosta hakijoilta maksun, minkä jälkeen viisumia haetaan Yhdysvaltain lähetystöstä, joka myös perii viisumista erillisen maksun. Maksut riippuvat oleskelun pituudesta ja dollarin kurssista. J-1-viisumin järjestämiseen tulisi varata aikaa noin kaksi kuukautta. Mikäli harjoittelusta ei makseta palkkaa, hakijan on pystyttävä osoittamaan, millä tavoin hän tulee toimeen harjoittelun aikana. Lisätietoja: www.cimo.fi.

11 Yhdysvalloissa opiskelua koskeva neuvonta: Fulbright Center

Fulbright Center on Suomen ja Pohjois-Amerikan väliseen akateemiseen vaihtoon erikoistunut organisaatio, joka neuvoo ja tiedottaa opiskelumahdollisuuksista Yhdysvalloissa ja Kanadassa sekä myöntää suomalaisille opiskelijoille, tutkijoille ja asiantuntijoille stipendejä Yhdysvaltoihin. Fulbright Centerissä toimii myös tietokoneavusteinen testikeskus, jossa voi suorittaa yleisimpiä amerikkalaisia kielij- ja tasotestejä. Fulbright Centerin toimintaa rahoittavat Suomen ja Yhdysvaltain valtiot, niiden perustama tukisäätiö sekä Kanadan valtio.

Fulbright Centerin neuvontapalvelujen avulla Yhdysvaltoihin opiskelemaan hakeutuvat voivat kartoittaa omia koulutustarpeitaan ja tavoitteitaan parhaiten vastaavia vaihtoehtoja. Fulbright Centerin kotisivu (www.fulbright.fi/) ja tämä Suuntana Yhdysvallat -opas on suunniteltu ensimmäiseksi tiedonlähteeksi kaikille Yhdysvalloissa opiskelusta kiinnostuneille. Fulbright Center järjestää myös kaikille avoimia infotilaisuuksia. Tilaisuuksien aikataulu ja tarkat aiheet julkaistaan Fulbright Centerin kotisivulla.

Fulbright Centerin henkilökunta neuvoo opiskeluun, tutkimukseen, opintojen rahoitukseen sekä kieli- ja tasotestaukseen liittyvissä kysymyksissä. Kaikille avoimessa tietopalvelussa asiakkaiden käytössä on Suomen laajin valikoima tietoa koulutusmahdollisuuksista Yhdysvalloissa, kuten julkaisuja opiskelusta, tutkimuksesta ja rahoituksesta sekä kattava kokoelma kieli- ja tasotestien harjoitusaineistoa. Itselleen sopivaa opiskelupaikkaa voi etsiä pääaineoppaiden ja hakuohjelmien avulla. Lisäksi tietopalvelusta löytyy apuoppaita hakupapereiden laatimiseen, hakuteoksia rahoituksen kartoitukseen ja amerikkalaisten yliopistojen esittelyjä sisältävä cd-kokoelma. Asiakkaiden käytävissä on myös tietokoneita ja Internet-yhteys.

Yksittäisten asiakkaiden lisäksi Fulbright Centerin neuvonta-, tiedotus- ja koulutuspalveluja käyttävät suomalaiset yliopistot ja korkeakoulut sekä muut kansainväliseen koulutusyhteistyöhön osallistuvat oppilaitokset ja organisaatiot. Kaksi kertaa vuodessa ilmestyvä asiakaslehti *Fulbright Center News* käsittelee artikkeleissaan Yhdysvalloissa opiskelua suomalaisnäkökulmasta.

Fulbright Center
Kaisaniemenkatu 3 B, 5. krs.
00100 Helsinki
Puh: (09) 5494 7400
Sähköposti: office@fulbright.fi
Kotisivu: <http://www.fulbright.fi/>

Avoinna:

ma - ke ja pe 9.00 - 15.00

to 9.00 - 18.00

(Poikkeukset aukioloissa kannattaa tarkistaa kotisivulta. Kesäaukioloajat 1.6.–31.8.)

Yleistietoa Yhdysvalloista

American Resource Center (ARC) on USA-tiedon keskus, joka sijaitsee Helsingin yliopistossa osoitteessa Unioninkatu 36 (PL 15), 00014 Helsingin yliopisto. ARC:n puhelinnumero on (09) 191 24048, faksi (09) 652 940 ja sähköpostiosoite arc@usembassy.fi.

American Resource Centerin kirjastossa on tietoa Yhdysvaltain poliittisesta järjestelmästä, ulkopoliitikasta, kansainvälisistä suhteista, taloudesta ja ulkomaankaupasta, ympäristökysymyksistä, historiasta, yhteiskunnasta ja kulttuurista. Kirjastoa rahoittaa Yhdysvaltain suurlähetystö ja se on avoinna maanantaista perjantaihin klo 9–20, lauantaisin klo 9–16 (tietopalvelu ma-pe klo 9–17). Myös suurlähetystön Internet-sivuilta osoitteesta www.usembassy.fi löytyy runsaasti tietoa USA:sta.

III LISÄTIETOJA

12 Tiedonlähteet

12.1 Lähteet

2003–04 Accredited Institutions of Postsecondary Education. American Council on Education, 2004.

A Brief Guide to U.S. Higher Education. American Council on Education, 2001.

The CEA Standards for English Language Programs and Institutions. The Commission on English Language Program Accreditation.

Common Core of Data, National Center for Education Statistics.

The Digest of Education Statistics 2003. National Center for Education Statistics.

Diversity, Accessibility, and Quality. An Introduction to Education in the United States for Educators from Other Countries. Toimittanut Dr. Marjorie Peace Lenn. College Entrance Examination Board, 1995.

Field of Study Guidelines for Foreign Graduate Students. Institute of International Education, 2005.

If you want to study in the United States. Book 1 Undergraduate Study. United States Department of State, Educational Information and Resources Branch, 2001.

If you want to study in the United States. Book 2 Graduate and Professional Study and Research. United States Department of State, Educational Information and Resources Branch, 2001.

If you want to study in the United States. Book 3 Short-Term Study, English Language Programs, Distance Education, and Accreditation. United States Department of State, Educational Information and Resources Branch, 2001.

If you want to study in the United States. Book 4 Getting Ready to Go: Practical Information for Living and Studying in the United States. United States Department of State, Educational Information and Resources Branch, 2001.

Intensive English USA 2000. Toimittaneet Carl DeAngelis ja Sara J. Steen. Institute of International Education, 2001. 12th Edition.

International Student Handbook 2004. College Board, 2003.

Kansainvälinen liikkuvuus yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa 2004. Garam Irma, Mira Jor-
tikka ja Pirjo Zirra, Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO, 2005.

Kela 2005-2006 Opintotuki. Tunne perusturvasi 5. Kansaneläkelaitos.

Kuvaus Yhdysvaltain koulutus-järjestelmistä. Riikonen, Nina. Opetushallitus, moniste 3/1997.

Monthly Maintenance Rates 2004-05. Institute of International Education, 2002.

Maailmalle opiskelemaan. Myllykoski, Katri, Kansainvälisen henkilövaihdon keskus (CIMO),
1997.

NAFSA's International Student Handbook. The Essential Guide to University Study in the U.S.A.
NAFSA, 2001.

Open Doors. Report on International Educational Exchange 2004. Institute of International Edu-
cation.

Peterson's Graduate & Professional Programs 2005 (1—6). Peterson's, 2004.

Peterson's Four-Year Colleges 2005. Peterson's, 2004.

Peterson's Two-Year Colleges 2005. Peterson's, 2004.

Trends in College Pricing 2004. College Board.

Ulkomailla suoritettujen tutkintojen tunnustaminen. Opetushallitus 2004.

USA Map with facts in brief. United States Department of State, March 1997.

The World Fact Book. <http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/>

12.2 Muita hyödyllisiä julkaisuja

2003-2004 Advisory List of International Educational Travel & Exchange Programs. Council on Standards for International Educational Travel.

American Universities and Colleges, 16th ed. (Vol.1-2) American Council on Educationin julkaisu, Walter de Gruyter, 2001.

Applying to Colleges and Universities in the United States, A Handbook for International Student, 15th e., Thomson Peterson's, 2005.

Bear's Guide to Earning Degrees by Distance Learning, 15th ed., Bear, John B. ja Mariah Bear, Ten Speed Press, 2003.

The College Handbook 2004. The College Board.

Funding for United States Study, A Scholarship Guide for Europeans, Ed. Daniel Obst, Institute of International Education, 2005.

Getting What you Came for, The Smart Student's Guide to Earning a Master's or Ph.D., Peters Robert L., Farrar, Straus and Giroux, 1997.

2004 Higher Education Directory. Higher Education Publications, Inc.

The Hobsons U.S. Education Guide 2005, Europe Edition, Hobsons in collaboration with NAFSA: Association of International Educators.

Index of Majors and Graduate Degrees 2004. The College Board, 2003.

International Exchange Locator. A Resource Directory for Educational and Cultural Exchange. Alliance for International Educational and Cultural Exchange, Inc. ja U.S. Department of State, 2000.

Kauppatieteelliset opinnot Yhdysvalloissa. Fulbright Center, 2001.

Maailmalle -nyt! Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO, 2002.

Säätiöluettelo - Apurahoja jakavia säätiöitä. Suomalaisen kirjallisuuden seura, 2004.

Säätiöpalvelu, Apurahojen haku- ja jakoajoja, Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunta ry, elokuu 2005.

Tie lääkäriksi Yhdysvalloissa. Fulbright Center, 1999.

Yhdysvallat-opas. Suomi-Seura r.y. ja Suomi-Amerikka Yhdistysten Liitto r.y.2002.

12.3 Tietoa verkossa

Seuraavassa joitakin hyödyllisiä kansainväliseen koulutukseen ja erityisesti USA:ssa opiskeluun liittyviä Internet-osoitteita. Lisää linkkejä löytyy Fulbright Centerin kotisivulta.

Tietoa opiskelusta ja tutkimuksesta USA:ssa

Education USA (<http://www.educationusa.state.gov/>)

USNEI (<http://www.ed.gov/NLE/USNEI/>)

Tietoa lyhytkursseista ja kieliopinnoista

NAASS - Summer sessions (<http://www.naass.org/>)

UCEA - Continuing Education (<http://www.ucea.edu>)

CEA (<http://www.cea-accredit.org/>)

AAIEP (<http://www.aaiep.org/>)

UCIEP (<http://www.uciep.org/>)

Yliopistojen vertailussa ja valinnassa apuna käytettäviä ohjelmia

Petersons (<http://www.petersons.com/educationusa/>)

College Board (<http://www.collegeboard.com/csearch/>)

Hobsons (<http://www.useduguides.com/europe/>)

Yhdysvaltaisten korkeakoulujen www-sivuja voi etsiä mm. seuraavien hakuohjelmien avulla

Career Guidance Foundation (<http://www.collegesource.org/>)

Univ. of Texas (<http://www.utexas.edu/world/univ/>)

Alakohtaista tietoa

The Occupational Outlook Handbook (<http://stats.bls.gov/oco/>)

College Board - Majors & Careers Central (www.collegeboard.com/csearch/majors_careers/)

Tietoa akkreditoinnista ja tutkintojen tunnustamisesta

Opetushallitus (<http://www.oph.fi/>)

CHEA (<http://www.chea.org/>)

U.S. Dept. of Education (<http://ope.ed.gov/accreditation/>)

Tietoa opintojen rahoituksesta, apurahoista ja opintotuesta

EducationUSA (<http://www.educationusa.state.gov/finaid.htm>)

Petersons (<http://www.petersons.com/EDUCATIONUSA/>)

Kela (<http://www.kela.fi/opintotuki/>)

SYL (<http://www.syl.helsinki.fi/>)

Säätiöpalvelu (<http://www.saatiopalvelu.fi/>)

Tietoa standardoiduista testeistä

ETS (<http://www.ets.org/>)

GMAT (<http://www.mba.com/>)

GRE (<http://www.gre.org/>)

SAT (<http://www.collegeboard.com/>)

TOEFL (<http://www.ets.org/toefl/>)

GED (<http://www.gedtest.org/>)

Tietoa työmahdollisuuksista

Maailmalle.net (www.maailmalle.net/Resource.phx/maailmalle/kokemusta/palkkatyolinkit.htx)

GapWork.com (<http://www.gapwork.com/>)

Organisaatioita

Finlandia Foundation (<http://www.finlandia.edu/>)

Suomi-Amerikka Yhdistysten Liitto (<http://www.sayl.fi/>)

Suomi Seura (<http://www.suomi-seura.fi/>)

Yhdysvaltain suurlähetystö (<http://www.usembassy.fi/>)

Koulutusala ja kansainvälinen opiskelijavaihto

The Alliance (<http://www.alliance-exchange.org/>)

American Council on Education (<http://www.acenet.edu/>)

CIES (<http://www.iie.org/cies/>)

College Board (<http://www.collegeboard.com/>)

Council of Graduate Schools (<http://www.cgsnet.org/>)

IIE (<http://www.iie.org/>)

NAFSA (<http://www.nafsa.org/>)

U.S. Dept. of Education (<http://www.ed.gov/>)

U.S. Dept. of State (<http://exchanges.state.gov/>)

Julkaisuja

The Chronicle of Higher Education (<http://chronicle.com/>)

13 Osoitteita

13.1 Yhteystiedot Suomessa

American Resource Center (ARC)

American Resource Center at the University of
Helsinki
PL 15 (Unioninkatu 36)
00014 Helsingin yliopisto
puh. (09) 191 24048
faksi (09) 652 940
sähköposti arc@usembassy.fi
<http://www.usembassy.fi> tai
<http://www.usembassy.fi/arc.htm>

Fulbright Center

(ks. myös luku 11)
Kaisaniemenkatu 3 B 5. krs
00100 Helsinki
puh. (09) 5494 7400 (keskus)
faksi (09) 5494 7474
sähköposti office@fulbright.fi
<http://www.fulbright.fi>

Kansainvälisen henkilövaihdon keskus

CIMO
PL 343 (Hakaniemenkatu 2)
00531 Helsinki
puhelinneuvonta 010 80 6767
(ma-to klo 10–12; lankapuhelimesta
soitettaessa ppm, matkapuhelimesta
soitettaessa 29 senttiä/min)
puh. (09) 7747 7033 (keskus)
faksi (09) 7747 7064
sähköposti cimoinfo@cimo.fi
<http://www.cimo.fi>
<http://www.maailmalle.net>

Kansaneläkelaitos (Kela)

Opintotukikeskus
PL 228 (Vapaudenkatu 48-50)
40101 Jyväskylä
neuvonta
puh. 020 4346630
faksi 020 434 6710
sähköposti ulkomaat.opintotuki@kela.fi
<http://www.kela.fi/opintotuki>

Opetushallitus

Hakaniemenkatu 2
00530 Helsinki
puh. (09) 774 775
sähköposti opetushallitus@oph.fi
<http://www.oph.fi>

Opetusministeriö

PL 29 (Meritullinkatu 10, Helsinki)
00023 VALTIONEUVOSTO
puh. (09) 160 04 tai (09) 578 14
faksi (09) 135 9335
<http://www.minedu.fi>

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry

Museokatu 9 B 23
00100 Helsinki
puh. (09) 445 927
faksi (09) 445 937
sähköposti sktl@sktl.net
<http://www.sktl.net>

Yhdysvaltain suurlähetystö

Konsulaattiosasto
Itäinen puistotie 14 B
00140 Helsinki
puh (vaihde): (09) 616 250
puh. (09) 616 25730 (viisumiasioita koskevat
puhelintiedustelut, ma-to klo 14–16.00)
<http://www.usembassy.fi>

Standardoituja testejä

Fulbright Center

(Katso yhteystiedot yllä)
TOEFL, GRE General, GMAT, GED,
USMLE

Suomi-Amerikka Yhdistysten Liitto ry

Mechelininkatu 10 A
00100 Helsinki
puh. (09) 4133 3700
faksi (09) 408 974
sähköposti sayl@sayl.fi
<http://www.sayl.fi>
TSE, SAT, ACT, GRE Subject, SSAT

Oulun yliopisto

Kielikeskus
PL 7200
90014 Oulun yliopisto
puh. (08) 553 3200
<http://www oulu.fi/kielikeskus/>
TOEFL, GRE Subject

Kielimatkoja

EF Kansainväliset Kielikoulut

Kalevankatu 44
00180 Helsinki
puh. (09) 6869 2311
faksi (09) 6869 2323
sähköposti finland@ef.com
<http://www.ef.com>

Student Travel School STS

Fredrikinkatu 55, 00100 Helsinki
puh. (09) 685 0830
faksi (09) 685 6901
sähköposti sts.kielimatkat@sts.fi
<http://www.sts.fi>

TR-kielimatkat Oy

Hietalahdenkatu 10 C 57
00180 Helsinki
puh. (09) 684 0150
faksi (09) 684 01520
sähköposti travelborg@dlc.fi
<http://www.kielimatkat.net>

Au pair -toimintaa

Allianssi ry

Asemapäällikönkatu 1, 00520 Helsinki
puh. 020 755 2603 tai (09) 348 24 311
faksi 020 755 2627
sähköposti vaihto@alli.fi
<http://www.alli.fi>

EurAuPair ry

Hämeentie 153 B 4.krs
00560 Helsinki
puh. (09) 2727 0010
faksi (09) 2727 0027
sähköposti jan.saromaa@euraupair.fi
<http://www.euraupair.fi>

*Vaihto-oppilastoimintaa ja lyhytaikaista nuoriso-
vaihtoa*

AFS International/Intercultural Programs

PL 47 (Eteläinen makasiinikatu 5 B 17)
00131 Helsinki
puh. (09) 666 644
faksi (09) 666 621
sähköposti afsfin@afs.org
<http://www.afs.fi>

Rotary International -nuorisovaihto

Suomen Rotary-toimisto
Iso-Roobertinkatu 9 C 17
00120 Helsinki
puh. (09) 640 078
faksi (09) 640 531
sähköposti rotarytoimisto@rotary.fi
<http://www.rotary.fi>

Suomen Lions -liitto r.y.

<http://www.lions.fi/nuorisovaihto/index.htm>
Piirikohtaiset yhteystiedot löytyvät kotisivulta.

Suomen Youth for Understanding ry (YFU)

Vuorikatu 6 B 23
00100 Helsinki
puh. (09) 622 6130
faksi (09) 6226 1310
sähköposti yfu.finland@yfu.fi
<http://www.yfu.fi>

*Kesä- ja vapaaehtoistyötä***Allianssi ry**

yhteystiedot: ks. au pair -toiminta

Kansainvälinen Vapaaehtoistyö ry (KVT)

Rauhanasema, Veturitori
00520 Helsinki
puh. (09) 144 408
faksi (09) 143 657
sähköposti kvt@kvtfinland.org
<http://www.kvtfinland.org>

Suomi-Amerikka Yhdistysten Liitto ry

yhteystiedot: ks. standardoituja testejä

13.2 Yhteystiedot Yhdysvalloissa ja Euroopassa

Alliance for International Educational and Cultural Exchange

1776 Massachusetts Avenue
NW, Suite 620
Washington, DC 20036-1912, USA
<http://www.alliance-exchange.org/>

American Association of Intensive English programs (AAIEP)

229 North 33rd St
Philadelphia, PA 19104, USA
<http://www.aaiep.org/>

American Council on Education (ACE)

One Dupont Circle, N.W.
Washington, D.C. 20036, USA
<http://www.acenet.edu/>

Council for International Exchange of Scholars (CIES)

3007 Tilden Street NW, Suite 5L
Washington, DC 20008-3009, USA
<http://www.cies.org>

Commission on English Language Program Accreditation

1725 Duke Street, Suite 500
Alexandria, VA 22314-3457, USA
<http://www.cea-accredit.org/>

Educational Testing Service (ETS)

Corporate Headquarters
Rosedale Road
Princeton, NJ 08541, USA
<http://www.ets.org>

Finlandia Foundation

National office
470 W. Walnut St.,
Pasadena, CA 91103, USA
<http://www.finlandiafoundation.org/>

Institute of International Education (IIE)

809 United Nations Plaza
New York, N.Y. 10017-3580, USA
<http://www.iie.org>

International Student Exchange Program (ISEP)

1616 P Street NW, Suite 150
Washington, DC 20036, USA
sähköposti info@isep.org
<http://www.isep.org>

NAFSA: Association of International Educators

1307 New York Avenue, NW, 8th Floor
Washington, DC 20005-4701, USA
<http://www.nafsa.org>

North American Association of Summer Sessions (NAASS)

43 Belanger Drive
Dover, NH 03820-4602, USA
puh. + 1 603 742 7085
Sähköposti naass@aol.com
<http://www.naass.org/>

Suomen suurlähetystö

Embassy of Finland
3301 Massachusetts Avenue N.W.
Washington D.C. 20008, USA
puh. +1 202 298 5800
faksi +1 202 298 6030
sähköposti sanomat.was@formin.fi
<http://www.finland.org/>

Suomen pääkonsulinvirasto

Consulate General of Finland
1801 Century Park East, Suite 2100
Los Angeles CA 90067, USA
puh. +1 310 203 9903
faksi +1 310 203 9186
sähköposti sanomat.los@formin.fi

Suomen pääkonsulinvirasto

Consulate General of Finland
866 United Nations Plaza, Suite 250
New York N.Y. 10017, USA
puh. +1 212 750 4400
faksi +1 212 750 4418
sähköposti finconny@ix.netcom.com

Teachers of English to Speakers of Other Languages (TESOL)

700 South Washington Street, Suite 200
Alexandria, Virginia 22314, USA
<http://www.tesol.org/>

University and College Intensive English Programs (UCIEP)

Applied English Center
University of Kansas
1410 Jayhawk Blvd., Room 204
Lawrence, KS 99045-7517, USA
info@uciep.org
<http://www.uciep.org/>

University Continuing Education Association (UCEA)

1 Dupont Circle NW, Suite 615
Washington, DC 20036, USA
puh. + 1 202 659 3130
faksi + 1 202 785 0374
<http://www.ucea.edu>

14 Lyhenteitä

AA	Associate of Arts
AS	Associate of Science
ACE	American Council on Education
AIESEC	Association Internationale des Etudiants en Sciences Economiques et Commerciales. <i>Järjestää harjoitteluohjelmia kauppaja- ja taloustieteiden opiskelijoille</i>
ASLA	Amerikan Suomen Lainan Apurahat
ARC	American Resource Center
BA	Bachelor of Arts
BS	Bachelor of Science
CIES	Council for International Exchange of Scholars
CIMO	Centre for International Mobility. <i>Kansainvälisen henkilövaihdon keskus.</i>
ESL	English as a Second Language
ESP	English for a Specific Purpose
ETS	Educational Testing Service
FASTEC	The Finnish-American Summer Trainee Exchange Committee. <i>Tekniikan opiskelijoiden yhteistyöprojekti, joka hankkii kesäharjoittelupaikkoja USA:sa</i>
FC	Fulbright Center
FUSEEC	Finland-United States Educational Exchange Commission eli Suomen ja Yhdysvaltain opetusalan vaihtotoimikunta. <i>FUSEEC tunnetaan nykyisin nimellä Fulbright Center.</i>
GED	General Educational Development -testi <i>Korvaa amerikkalaisen "high school" -diplomin</i>
GMAT	Graduate Management Admission Test
GRE	Graduate Record Examinations
IAESTE	International Association for the Exchange of Students for Technical Experience <i>Teknillisten alojen harjoittelijavaihto-ohjelma</i>
IIE	Institute of International Education
ISEP	International Student Exchange Program
LLM	Master of Laws <i>Oikeustieteen Master -tasoinen tutkinto</i>
LSAT	Law School Admission Test
MA	Master of Arts
MBA	Master of Business Administration
MS	Master of Science
MCPD	Mid-Career Professional Development. <i>Fulbright Centerin stipendiohjelma ammattilaisille ja asiantuntijoille.</i>
NAASS	North American Association of Summer Sessions
NAFSA	Association of International Educators. <i>"International Education" -alalla toimiva yhdysvaltalainen järjestö, jolla on noin 7 500 jäsentä.</i>
RA	Research Assistant
SAT	Scholastic Assessment Tests: SAT I & SAT II

SAYL	Suomi-Amerikka Yhdistysten Liitto ry.
TA	Teaching Assistant
TESOL	Teachers of English to Speakers of Other Languages
TOEFL	Test of English as a Foreign Language
TSE	Test of Spoken English
UCEA	University Continuing Education Association
YFU	Yourth for Understanding. <i>Vaihto-oppilasjärjestö</i>
USMLE	United States Medical Licensing Examination

15 Hakemisto

Akkreditointi 19, 55	Jatkotutkinnot 18-19
Ammatilliset opinnot 15, 37	Junior college 16
Apurahat 23-24, 46-48, 67-68, 75	Kahden vuoden sääntö 59
ASLA-Fulbright -stipendit 23, 47	Kesätyö 65
Associate-tutkinto 16-18	Kieli- ja tasotestit 31-34, 75
Asuminen 43, 49	Kieliopinnot 38-41
Au pair 65	Krediitit 18, 53
Bachelor-tutkinto 16-18	Kustannukset 41, 44
Community college 16, 37	Liberal arts -colleget 16
Credit hour 18, 53	Lukukausimaksut 42
Diploma Supplement 34	Lyhytaikainen opiskelu 21, 38-41
Doctor-tutkinto 18-19	Lääketiede 19, 30
Elementary school 14	Maahantulotarkastus 62
Eläinlääketiede 19	Master-tutkinto 18-19
Esseet 35	MCPD-stipendi 67
EU-USA -ohjelmat 24	Neuvonta 27, 37, 55, 69, 74-75
Fellowships 48	Non-degree -opiskelu 21, 38-41
First Professional Degree 18-19	Nuorisovaihto 63-67
Four-year college 16	Oikeustiede 18-19
GED-testi 15	Oleskelulupa 56-62
GMAT-testi 31-34	Opintojen vastaavuus 36, 52-55
Graduate school 18-19	Opintososiaaliset asiat 49-52
GRE-testi 31-34	Opintotuki 44-46
Hakuajat 29, 37	Opiskelija-alennukset 44
Hakupaperit 29-37	Opiskelijaruokailu 43, 49
Hakuvaatimukset 29-37	Opiskelijaviisumit 56-62
Hammaslääketiede 9	Oppivelvollisuus 14
High school 14-15	Orientaatio 55-56
ISEP 20-23	Perusasteen koulutus 14-15

Perustutkinto-opinnot 16-18
Post-secondary education 15-19
Primary education 14-15
Pääaine 17, 25-26
Rahoitus 44-48
Ranking 27
Research assistantship 48
SAT-testi 31-34
Semester 18
Sivuaine 17
Standardoidut testit 31-34, 75
Stipendit 46-48
Suomalaisopiskelijat 51
Suositukset 35
Tasotestit 31-34, 75
Teaching assistantship 48
Technical schools 15
Terveydenhuolto 50
Tietokoneavusteinen testaus 31-34, 69
TOEFL-testi 31-34
Tohtorintutkinnot 18-19
Toisen asteen jälkeinen koulutus 15-19
Toisen asteen koulutus 14-15
Trade schools 15
TSE-testi 32
Two-year college 16
Työharjoittelu 65-67
Työleirit 67
Työskentely 68
Undergraduate study 16-18
Vaihto-ohjelmat 22-24
Vaihto-oppilas 63
Vaihtoviisumit 58-60
Vakuutus 42, 50
Vapaa-aika 51
Vapaaehtoistyö 67
Verotus 48
Vierailuviisumit 56-62
Viisumi 56-62
Vocational schools 15, 37
Ylioppilaskunta 51

Yleistietoa Yhdysvalloista

United States of America

Amerikan Yhdysvallat, viralliselta englanninkieliseltä nimeltään *United States of America* eli USA tai U.S. on pinta-alaltaan maailman neljänneksi suurin valtio. Se on kooltaan 9,6 miljoonaa neliökilometriä ja ulottuu yli kuuden aikavyöhykkeen Atlantilta Tyynellemerelle.

Poliittinen järjestelmä

Yhdysvallat on presidenttijohtoinen liittotasavalta, joka koostuu 50 osavaltiosta. Maan perustuslaki on vuodelta 1787, joskin siihen on myöhemmin tehty lukuisia muutoksia ja lisäyksiä. Perustuslaissa taataan osavaltioille suhteellisen laajat itsehallintovaltuudet. Liittovaltion hallituksen (*federal government*) toimivaltaan kuuluvat mm. ulkopoliitikasta ja puolustuspolitiikasta päättäminen, rahapolitiikka ja liittovaltion keskuspankin valvonta, postitoimi, ulkomaankaupan ja osavaltioiden välisen kaupan valvonta sekä yhdenmukaisten kansalaisoikeuslakien säätäminen.

Puoluepolitiikassa valta on käytännössä maan kahdella pääpuolueella, republikaanisella ja demokraattisella puolueella. Suomalaisesta näkökulmasta katsoen pääpuolueiden keskinäiset ideologiset eroavuudet ovat melko vähäiset.

Perustuslaki toteuttaa vallan kolmijakoa, johon kuuluu presidentin johtama toimeenpanovalta, kongressin molempien kamareiden, senaatin ja edustajainhuoneen käyttämä lainsäädäntövalta sekä tuomiovalta, jonka ylimpänä asteena on korkein oikeus. Perustuslaki rajoittaa kunkin valtaa säilyttämällä näin vallan tasapainon.

Aluehallinto

Liittovaltion pääkaupunki Washington D.C. muodostaa oman hallintoalueensa, Columbian liittopiirikunnan (*District of Columbia*), joka on suoraan liittovaltion hallituksen alainen.

Yhdysvallat muodostuu 50 osavaltiosta. Osavaltioiden hallitusten (*state governments*) toimialaan kuuluvat mm. paikallishallinto ja opetustoimi. Yhdysvaltojen alaisuudessa on lisäksi joukko ns. meritakaisia alueita, kuten Guam, Neitsytsaaret ja Puerto Rico.

Väestö

Yhdysvalloissa on runsaat 296 miljoonaa asukasta. Suurimmat kaupungit ovat New York, Los Angeles, Chicago, Houston ja Philadelphia.

Yhdysvalloissa ei ole valtionkirkkoa. Suurin uskonnollinen ryhmä on protestantit, joita on 53 prosenttia väestöstä. Katolisia on 25 % ja juutalaisia 2 %

Talous

Yhdysvallat on kokonaistuotannoltaan maailman suurin talousmahti. Sen bruttokansantuotteen arvo on 10,988 miljardia dollaria vuodessa (2003) ja asukasta kohti laskettu bruttokansantuote 35,721 dollaria vuodessa (2003).

Raha

Yhdysvaltain rahayksikkö on dollari (USD), joka on arvoltaan noin 0,82 euroa (kesäkuu 2005).

Kieli

USA:n valtakieli on englanti. Tilastojen mukaan 18 prosenttia yli viisivuotiaista puhuu kuitenkin kotikielensä muuta kuin englantia. Näistä muista kielistä yleisimpiä on espanja.

Liikenne

Yhdysvalloissa etäisyydet ovat suuret. Maan sisäisiä matkoja taitetaan myös bussilla ja junalla, mutta kaikkein vilkkaimmin käytetään Yhdysvaltain tiheää lentoliikenneverkkoa. Julkinen liikenne ei ole yhtä kattava kuin Suomessa ja se on keskittynyt lähinnä suurkaupunki-alueille. Ihmiset liikkuvat pääosin omilla autoillaan.

